

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ν' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1973 | ΑΡΙΘ. 22

ΑΜΟΙΒΑΙΟΣ ΑΝΤΑΣΠΑΣΜΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΣΙΚΕΛΙΑΣ

(11-14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1973)

1. Ὄνομάζομεν «Ἀντασπασμόν» τὴν εὐλογία Κυρίου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνταπόδοσιν τῆς κατὰ Σ/βρίον 1970 γενομένης ἐπισκέψεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος, τῇ Ἀγάπῃ Ἀγάπην ἀντιδωρομένη, ὥρισεν ἑνδεκαμελῆ Ἀντιπροσωπεῖαν ἐκ 5 Σεβ. Ἱεραρχῶν, 4 κληρικῶν καὶ δύο λαϊκῶν, ὑπὸ τὴν πεπνυμένην ἡγεσίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης κυρίου Ἰακώβου, ὅπως γίνωσι κομισταὶ «Ἀντασπασμοῦ» ἀδελφικοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σικελίας ἐν πνεύματι ἀγαθωσύνης, εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἐν Κυρίῳ. Τῇ ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπόμενος, συνηκολούθησε καὶ ὁ γράφων. Ὅσα λοιπὸν εἶδε καὶ ἤκουσε καὶ ἐδιδάχθη καὶ ἔζησε, ταῦτα ἐν συνόψει ἐκτίθησιν, οἷον εἰ ἀπαύγασμα ἰδίων βιωμάτων καὶ κρίσεων. Τὸ Χρονικὸν τῆς ἀδελφικῆς ταύτης συναντήσεως τῶν Ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν, Ἑλλάδος καὶ Σικελίας, ἐκτίθησιν λεπτομερῶς εἰς ἑτέρας στήλας τοῦ Περιδικοῦ ὁ διευρύνας ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καὶ δὴ καὶ ἐν Ἱταλίᾳ τὰς σπουδὰς του Θεολόγος - Μουσικολόγος κ. Γρηγόριος Στάθης.

*

2. Ἡ μεγίστη ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης κειμένη νῆσος τῆς Σικελίας ἢ ἐνδοξος καὶ θαυμαστὴ διὰ τε τὸ μεγαλειώδες

ἱστορικὸν παρελθὸν τῆς καὶ διὰ τὴν πολύφημον πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν τῆς εὐκαρπίαν ἢ περίπυστος μῆτηρ ἀνδρῶν περιφανῶν καὶ ἀριστεῶν τοῦ πρωτοπορειτικοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης ἢ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις «Σικανία», ἀπὸ τῶν πρώτων κατοίκων οὕτως ὀνομασθεῖσα ἢ ὕστερον ἐκ τοῦ τριγωνικοῦ τῆς σχήματος «Τρινακρία» κληθεῖσα καὶ τέλος ὑπὸ τῶν ἐποίκων Ἑλλήνων - Σικελῶν «Σικελία» μετονομασθεῖσα ἢ «τρικάρηνος» αὕτη Νῆσος, ἢ τὸ ἐνδοξόν Ἑλληνικὸν παρελθὸν τῆς καὶ διὰ τῶν ὑπὸ Ἑλλήνων ἰδρυθεισῶν πόλεων διαλαλοῦσα, ὧν τὰ ὀνόματα ἄχρι τῆς σήμερον διασώζονται (Νάξος, Συρακοῦσαι, Λεοντῖνοι, Κατάνη, Μέγαρα, Γέλα, Ἀχραι, Κασμεναί, Σελινοῦς, Καμαρίνα, Ἀκράγας, Ζάγκλη, Μυλάς, Ἰμέρα, Μεσσήνη, Ταυρομένιον, Θέρμαι, Τυνδαρίς, Πάνορμον, Κεφαλοῦ καὶ ἄ.π.) ἢ τὸν Χριστιανισμόν διὰ τοῦ ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου διδασθεῖσα καὶ ἀσπασθεῖσα ἢ διὰ τοῦ Βυζαντινοῦ εἰς νέαν ἀκμὴν ἀναχθεῖσα, μάλιστα ἀπὸ τοῦ Βελισσαρίου (535 μ.Χ.) καὶ ὕστερον ἢ τόσον σκληρῶς ὑπεραμυνθεῖσα τῆς πατρώας Χριστιανικῆς Θρησκείας ἐναντίον τοῦ Ἰσλαμισμού, ὅστις διὰ τῶν Σαρακηνῶν καὶ Ἀράβων διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ἐπέζητει τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἢ Μάρτυρας καὶ Ὁμολογητὰς καὶ Ὁσίους καὶ Ἁγίους δυσαριθμήτους ἀναδείξασα ἢ Νῆσος ἢ καθ' ὅλα χριστιανικῆ,

μέ τὸν ἀφθιτον πλοῦτον τῶν ἱερῶν Ναῶν τῆς καὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς, τῶν ἀριστουργημάτων τούτων Βυζαντινῆς Τέχνης μετὰ τῶν ἐπάγλου ὠραιότητος μωσαϊκῶν, εἰκόνων καὶ κειμηλίων τῆς ἢ πανένδοξος αὕτη Νῆσος εἶναι φυσικὸν νὰ ἐντυπωσιάσῃ πάντα μὲν ἐπισκέπτῃν, κατ' ἐξοχὴν ὅμως τὸν Ἕλληνα καὶ δὴ καὶ τὸν Θεολόγον, ὡς καὶ πάντα Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Ἱερατικὸν ἄνδρα.

3. Τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἐκπληκτικὴν ἐντύπωσιν ἠσθάνθημεν καὶ ἡμεῖς, ὅτε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1951, κατὰ τὸ ἐκεῖ συνελθὼν Διεθνὲς Συνέδριον Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἠκούσαμεν ἠχοῦσαν τὴν κραυγαλέαν φωνὴν τῶν μεγαλοπρεπῶν Μνημείων—προχριστιανικῶν καὶ χριστιανικῶν—τῆς ὠραίας Νήσου, διαλαλούντων τὴν Ἑλληνικὴν τῶν καταγωγὴν καὶ διὰ τῶν ἱερῶν Σικιῶν τῶν δημιουργῶν τῶν ἐπιζητούντων τὴν μεθ' ἡμῶν Ἑνωσιν, ὡς ὁμίμων, ὡς ἀδελφῶν, ὡς τέκνων τῆς αὐτῆς ρίζης, τοῦ αὐτοῦ γένους, τῆς αὐτῆς πίστεως, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, τῶν αὐτῶν πόθων καὶ τῆς αὐτῆς πορείας, τῆς συναντήσεως χριστιανῶν Ἑλλήνων καὶ Σικελῶν! Ἄλλ' ἢ δευτέρα νῦν ἐπίσκεψις ἐδημιούργησεν ἐν ἡμῖν βιώματα ἀνεξίτηλα. Εἶδομεν, ἠκούσαμεν καὶ ἀντελήφθημεν πλείονα τῶν ὅσων ἐγνωρίζομεν ἤδη. Αἱ ἐν ἐπισημότητι γιγνόμεναι ἐπισκέψεις μεταξύ πολιτικῶν ἢ καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν, εἶναι φυσικὸν νὰ φέρουν, πλὴν τῆς σκοπιμότητος, καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς κατ' ἐπίφασιν φιλικότητος ἢ ἀκόμη καὶ τῆς ἐπιδεικτικῆς μεγαλοφανείας. Παρ' ἡμῖν τὰ στοιχεῖα ταῦτα τῆς πρώτης ἀφίξεως ἐπεσκιασθήσαν ἢ καὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν αὐθορμητῶν ἐκδηλώσεων τοῦ λαοῦ τῆς Σικελίας, τοῦ θρησκευόντος τούτου καὶ κατὰ πάντα χριστιανικοῦ Σικελικοῦ λαοῦ. Ἡ Σικελία, κέντρον τῆς μαφίας, ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν τύπον! Πλὴν ἄλλ' ὅμως καὶ κέντρον θερμουργοῦ Πίστεως, καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναγινώσκομεν, ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία διέρχεται κρίσιν. Ναί, πλὴν ἄλλ' ὅμως καὶ θάλλει τέκνα ἀληθοῦς ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῶν. Ἄλλωστε ποῖα Ἐκκλησία σήμερον δὲν ἀντιμετωπίζει τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς προβλήματα;

4. Τὰ διαμειφθέντα κατὰ τὰς συναντήσεις τῆς Σεβαστῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ὅλης σχεδὸν Σεβαστῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας τῆς ἐν Σικελίᾳ Ἐκκλησίας θὰ γνωρίσῃ τις ἀναγινώσκων τοὺς Λόγους, τὰς Προσφωνήσεις καὶ Ἀντιφωνήσεις ἀμφοτέρων. Ἡ προσωπικὴ μου πάντως καθολικὴ ἐντύπωσις εἶναι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σικελίας καὶ ὁ φιλόθρησκος λαὸς τῆς ἐπιθυμοῦν διακαῶς, εἰλικρινῶς καὶ ἀνυστεροβούλως τὸν μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας σύνδεσμον, τὴν συνέχισιν τῶν ἐπαφῶν καὶ ἐπισκέψεων, τὴν συνέχισιν τοῦ διαλόγου μετὰ τὴν ἐκ βαθέων ἐκφραζομένην εὐχὴν τῆς συναδελφώσεως καὶ τῆς Ἑνώσεως! Διήλθομεν ἀπὸ πόλεις καὶ κωμοπόλεις καὶ χωρία. Πανταχοῦ ἀντικρύσαμεν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, οἷαν τις βλέπει μεταξύ ἀδελφῶν μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν ἀπαντωμένων! Ἦτο ὡς ἐὰν ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὑπενεθύμιζεν εἰς ἡμᾶς τοὺς θεοπνεύστους λόγους του: «Ἡθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὄραν ἐν τῷ φωτὶ Αὐτοῦ», διότι «Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων» (Ἰω. 5,35), ὁ Κύριος, ὁ τὰ διαβήματα ἡμῶν τε καὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Σικελῶν εἰς ἔργα εἰρήνης, ὁμονοίας, φιλαδελφίας καὶ ἀγάπης καθοδηγῶν. Διότι, ὡς λέγει Κ λ ή μ η ς ὁ Ἀλεξανδρεὺς: «οὐ γὰρ τὸ πρόσωπον Κυρίου ἐπιβλέπει, εἰ ρ ή ν η καὶ ἀ γ α λ λ ί α σ ι ς, οὐ δὲ ἀπέστραπται, παρείσδυσις γίνεται πονηρίας» (Παιδαγ. I,8,70,1)!

5. «Χαίρομεν λοιπὸν καὶ ἀγαλλιῶμεν καὶ δίδομεν τὴν δόξαν Αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου» (Ἀποκ. 19,7). Τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὑπὲρ τοῦ κόσμου παντὸς θυσιασθέντος. «Διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου» (Ματθ. 5,24), ἐντέλλεται τοῖς χριστιανοῖς ὁ Κύριος. Καὶ ὁ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Π ο λ υ κ α ρ π ο ς Σμύρνης (†165) διὰ τοῦ μαρτυρίου του ἐδίδαξεν ἕνα ἕκαστον ἡμῶν: «μὴ μόνον ἑαυτοῦ θέλειν σώζεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς» (Μαρτύρ. Πολυκ. 1,2). Καὶ ἡ Διδαχὴ ἐντέλλεται ἡμῖν: «οὐ μισήσεις πάντα ἄνθρωπον, ἀλλὰ οὐς μὲν ἐλέγξεις, οὐς δὲ ἐλέησεις, περὶ δὲ ὧν προσεύξῃ, οὐς δὲ ἀγαπήσεις ὑπὲρ τὴν ψυχὴν σου» (Διδαχὴ 2,7). «Ἐσκοτωμένοι πρότερον τῇ διανοίᾳ ὄντες», ἦτο φυσικὸν νὰ εἴμεθα καὶ «ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ

Θεοῦ» (Ἐφ. 4,18). Θρηγῶν τὸ κατάντημα ἡμῶν καὶ ὁ Προφητὰναξ Δαβίδ, λέγει ἐν πνεύματι προφητικῶ περι τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου, τοῦ καὶ δι' ἓνα ἕκαστον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν παθόντος: «Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθη τῶν ἀδελφοῖς μου καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρὸς μου» (Ψαλμ. 68,9). Καὶ ἡμεῖς «ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι καὶ ἐχθροὶ τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς» (Κολ. 1,21), ἠγείραμεν νέον «μεσότοιχον» μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐσχίσσαμεν τὸν ἄραφον τοῦ Κυρίου χιτῶνα, καὶ ὡς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος: «Καὶ ὅπως ἔοικε λοιπὸν ἡ τῆς Ἐκκλησίας κατάστασις (ἵνα ἐναργεῖ χηρῶμαι τῷ ὑποδείγματι, κἄν εὐτελέστερον εἶναι δοκῇ) ἱματίῳ παλαιῷ, ὑπὸ τῆς τυχοῦσης προφάσεως βραδίως καταρρηγνυμένῳ, ὃ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἰσχὺν ἐπανελθεῖν πάλιν ἀδυνατεῖ» (Μ. Βασ., Ἐπιστ. 113).

6. Καὶ οὕτω πως αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ ἐμφανίζονται σήμερον «ἀσύνθετοι καὶ ἀσύνδετοι καὶ μήποτε δύνασθαι εἰς ταῦτὸν ἐλθεῖν», κατὰ τὴν φράσιν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου (Λόγ. ΚΒ' παρὰ Migne, P.G. 35,1133)! «Ἄλλ' οὐπω τοσοῦτον οὐδὲν (τῶν δεινῶν), ὅσον εἰρήνη δειωμένη καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας εὐπρέπεια περιρηγμένη καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα καταλελυμένον καὶ τοσοῦτον ἡ τάξις ἀντεστραμμένη» (αὐτόθι). «Καὶ τὸ αἴτιον τί;», ἐρωτᾷ ὁ μέγας τῆς Θεολογίας μύστης Γρηγόριος, δίδων ἅμα καὶ τὴν ἀπάντησιν: «Φιλαρχία τυχοῦν ἢ φιλοχρηματία ἢ φθόνος ἢ μῖσος ἢ ὑπεροψία ἢ τι τῶν ὅσα μηδὲ τοῦς ἀθέους ὀρωμεν πάσχοντας». Καὶ συνεχίζει ὁ μέγας τῆς Ἐκκλησίας Πατήρ, ἀπαξάπαντας τοὺς ἐν γῆ χριστιανούς, πάλαι τε καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, μεμφόμενος καὶ ἐλέγχων διὰ τὸ ἁμαρτωλὸν τῶν κατάντημα, ταῦτα ἐπαγόμενος: «Ὅταν ἀλώμεν, εὐσεβεῖς ἐσμεν καὶ ὀρθόδοξοι καὶ καταφεύγομεν ψευδῶς ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς ὑπὲρ πίστεως στασιάζοντες· καὶ τοῦτο μόνον ἐπαινετὸν ποιοῦμεν, ὡς ἐν κακοῖς, εἰ μὴ καὶ λίαν αἰσχρὸν, ὅτι τὴν κακίαν ἐρυθριῶντες, ἐπὶ σεμνότερον ὄνομα μεταβαίνομεν, τὴν εὐσεβειαν! Ἐμβρόντητε καὶ

πολύτροπε, εἴποι τις ἄν, καὶ πλάσμα τοῦ Πονηροῦ καὶ τοῦ σοφιστοῦ τῆς κακίας, ὅστις ποτὲ εἶ ὁ τοῦτο πάσχων, ἢ τό γε ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἀνοητότατε· οὗτός σοι χθὲς ἦν εὐσεβής, καὶ πῶς ἀσεβὴς σήμερον;» (αὐτόθι, 35,1136)!

7. Εὐχόμεθα «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». Εὐχόμεθα «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῶν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν»! Καὶ ὁμῶς οἱ πάντες ὡς ἐχθροὺς τοὺς πάντας ἀντικρύζομεν. Τὰ ἔθνη ἀλλήλα, οἱ λαοὶ μεταξὺ τῶν καὶ αἱ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι ἐν καχυποψία πολλῇ, ἐν πονηρίᾳ, ἐν μισαλλοδοξίᾳ, ἐν ἐχθρότητι ἀλληλοὑποβλέπονται! Ἐξέλιπεν ἡ ἀγάπη, ἐξέλιπεν ἡ φιλαδελφότης, ἐξέλιπεν ἡ μακροθυμία! Ἄς στραφῶμεν πρὸς τὸν Κύριον, τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἄς ἱκετεύσωμεν Αὐτὸν τοῦ δοῦναι ἡμῖν πνεῦμα συνέσεως, πνεῦμα ὑπομονῆς, πνεῦμα κατανοήσεως, πνεῦμα φιλαδελφίας, πνεῦμα μακροθυμίας καὶ πνεῦμα εἰρηνοποιόν, πνεῦμα καταλλαγῆς, πνεῦμα ὀρθοφροσύνης, πνεῦμα φιλαλληλίας, πνεῦμα ἀγαθοποιόν, πνεῦμα ἀγάπης, ἀγάπης ἐν Χριστῷ. Πιστεύεις καὶ διακηρύττεις ἐν ὑπερηφανίᾳ ὅτι εἶσαι ὀρθόδοξος; «Καλῶς ποιεῖς! Ἄλλὰ δεῖξόν μοι ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Ποίων ἔργων φησίν; Ἐὰν ἴδῃς πένητα ἐλέησον. Ἐὰν ἴδῃς ἐχθρὸν καταλλάγηθι» (ἱερὸς Χρυσόστομος)! Τὰ ἔργα τῆς καταλλαγῆς ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοῦς χριστιανούς ὁ Κύριος. Καὶ ἠύχθη πρὸς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα Του καὶ Πατέρα ἡμῶν, μικρὸν πρὸ τοῦ μαρτυρίου Του, ταῦτα παρακαλῶν: «Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί Σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὡς ἐν καθὼς ἡμεῖς» (Ἰω. 17,11). Καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος ταῦτα ἐντέλλεται τοῖς Ἐφεσίοις καὶ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τῆς δεσμωτηρίου του: «Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραύτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· εἰς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν

ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4,1-7).

8. Καὶ ἐρχόμεθα πρὸς τὸ καιρίον. Τί λοιπόν, θὰ ἐρωτήση τις, κηρύττετε τὴν ἐν ὡσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ συγκεκριμένως τῆς Ὀρθοδόξου μετὰ τῆς Καθολικῆς; Τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι θέμα οὐχὶ προσώπων, ἀλλὰ θέμα τῆς ἀνεξιχνιάστου βουλῆς τοῦ Θεοῦ! Ἀκόμη ὑπέρεκειται καὶ τῶν ἀγαθῶν προθέσεων μιᾶς ἐκάστης τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ καθ' ἡμᾶς τὸ μέγα διακαῶς ποθούμενον σήμερον ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν θέμα τῆς Ἐνώσεως θέτει ὡς προϋπόθεσιν τὴν Ἀγάπην. Ἐγραφον καὶ εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» (1ης Νοεμβρίου 1973): «Ἄς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι καὶ ὁ Κύριος καὶ οἱ ἅγιοι Αὐτοῦ Ἀπόστολοι, ἔτι δὲ καὶ οἱ θεόπνευστοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας μετὰ πόσης Ἀγάπης συνωμίλουν καὶ συνδιελέγοντο μετ' ἀλλοθρήσκων καὶ μετ' ἄλλοδόξων καὶ αἰρετικῶν. Πῶς λοιπόν ἡμεῖς σήμερον τολμῶμεν νὰ θεωρῶμεν πάντα ἄνθρωπον «ξένον»· πάντα ἀλλόθρησκον «ἀσεβῆ»· πάντα ἀλλόδοξον χριστιανὸν «ἀμαρτωλόν»· πάντα ἰδεολογικῶς ἀντίθετον ἡμῶν «ἐχθρὸν» καὶ πολέμιον; Ποῦ εἶναι ἡ πρὸς τὸν «Πλησίον» ἡμῶν Ἀγάπη, ἣν ἀπαιτεῖ ὁ Κύριος ἀπὸ πάντα πιστὸν ὁπαδὸν του; Μισαλλοδοξοῦμεν πρὸς πάντας, λησμονοῦντες ὅτι χάριτι Θεοῦ ἐσμὲν ὃ ἐσμὲν! Λησμονοῦντες ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα τέκνα τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς καὶ ἄρα ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους! Ἐν Ἀγάπῃ ἀντικρύσωμεν ἀλλήλους! Ἐν Ἀγάπῃ Χριστοῦ καὶ ἐν φιλαδελφίᾳ. Μόνη ἡ Πίστις, ἔστω ἡ κατὰ πάντα ἀπλανῆς καὶ «ὀρθόδοξος», δὲν σφίζει ἄνευ τῆς Ἀγάπης. Τῆς Ἀγάπης ἧς τὸ πρότυπον ἐχαρίσατο ἡμῖν ὁ Κύριος. «Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ Πίστις δι' Ἀγάπης ἐνεργουμένη» (Γαλ. 5,6). Ὁ ἔχων τὴν τοιαύτην ζῶσαν Πίστιν, τὴν δι' Ἀγάπης ἐνεργουμένην, οὐ μόνον δὲν ἀποφεύγει τὸν μετὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων «διάλογον», ἀλλὰ τούναντίον καὶ ἐπιζητεῖ τοῦτον. Μάλιστα δ' ὅταν πρόκειται νὰ συνδιαλεχθῇ μετὰ χριστιανῶν, βεβαπτισμένων ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁμολογούντων Χριστὸν ὡς Σω-

τῆρα καὶ Λυτρωτὴν αὐτῶν καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται νὰ συνδιαλεχθῶσιν ὅμαιμοι ἀδελφοί, κοινῶν παραδόσεων, ὅπως μετὰ τῆς Ἐλληνορρυθμοῦ Ἐκκλησίας ἐν Σικελίᾳ τῶν Ἐλληνο - Ἀλβανῶν! Ἐὰν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ ἐμέ, θὰ εἰσηγούμην τὴν ἀμεσον ἐνότητα ἡμῶν τῶν Ἐλληνο - ὀρθόδοξων μετὰ τῶν Ἐλληνορρυθμῶν ἀδελφῶν μας Ἐλληνο - Ἀλβανῶν τῆς Σικελίας. Ἐπὶ τέλους, τί δύναται ὠφελήσῃ ὁ ἄκρατος φανατισμὸς καὶ ὁ ἀπομονωτισμὸς ἡμῶν; Τούναντίον, ἐκ τοῦ «διαλόγου» καὶ καρπούμεθα ὀφέλη πολλὰ καὶ ὠφελοῦμεν ἐν πολλοῖς τοὺς μεθ' ἡμῶν «διαλεγόμενους».

9. Ἐπομένως, τὸ θέμα τῆς Ἐνώσεως, τό γε νῦν ἔχον, μετατοπίζεται, γιγνόμενον κατ' ἀνάγκην θεολογικόν, ἐνῶ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ εἶναι εὐαγγελικὸν καὶ ἐκκλησιαστικόν. Μέχρις οὐ ὅμως ἐπιτευχθῆ ἡ διακαῶς ποθουμένη Ἐνότης τῶν Ἐκκλησιῶν, πρέπον εἶναι νὰ προλειανθῇ αὕτη διὰ τοῦ «Θεολογικοῦ Διαλόγου», ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, σὺν τῇ συνάρσει τῆς ἄνωθεν συναντιλήψεως, ὅπως ὀδηγηθῶμεν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ θεολογικὴν προσέγγισιν, ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας κατανοήσεως, φιλαδέλφου ἀνοχῆς καὶ εἰρηνικῆς συνυπάρξεως. Διότι τὸ νὰ ἀρνήται τις «τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης», ἀποδεικνύει κατάφωρον βλασφημίαν κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, «Ὅπερ ἀγαθὸν ὄν πρὸς τὸ σωτηριῶδες ὡθεῖ τὰ πράγματα. Διότι ὁ Θεὸς «πάντας θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. 2,4). Καὶ ὡς λέγει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων (315-386): «Μέγα τί ἐστὶ καὶ παντοδύναμον ἐν χαρίσμασι καὶ θαυμάσιον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἐκάστῳ προσφόρως ἐνεργεῖ καὶ μέσον παρόν, βλέπει ἐκάστου τὸν τρόπον, βλέπει καὶ τὸν λογισμὸν καὶ τὴν συνείδησιν, καὶ τί λαλοῦμεν καὶ τί νοοῦμεν. Μέγα μὲν ἀληθῶς τὸ ῥηθέν, ἀλλ' ἔτι μικρόν. Βλέπε γὰρ μοι, τὴν διάνοιαν φωταγωγηθεῖς ὑπ' Αὐτοῦ, πόσοι εἰσὶ χριστιανοὶ τῆς παροικίας ταύτης πάσης, καὶ πόσοι τῆς ἐπαρχίας πάσης τῆς Παλαιστίνης. Καὶ πλάτυνον τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν Ῥωμαίων πᾶσαν βασιλείαν καὶ ἐκ ταύτης βλέπε μοι πάντα τὸν κόσμον· Περσῶν γένη καὶ Ἰνδῶν ἔθνη, Γότθους

καὶ Σαυρομάτας, Γάλλους καὶ Ἴσπανοὺς καὶ Μαύρους, Λίβυας καὶ Αἰθίοπας καὶ τοὺς λοιποὺς ἀκατονομάστους ἡμῖν· πολλὰ γὰρ τῶν ἔθνῶν οὐδ' εἰς ὀνομασίαν ἡμῖν ἤλθε. Βλέπε μοι ἐκάστου ἔθνους ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους, διακόνους, μονάζοντας, παρθένους καὶ λοιποὺς λαϊκούς· καὶ βλέπε τὸν μέγαν προστάτην καὶ τῶν χαρισμάτων πάροχον· ὅπως ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ... καταυγάζει τὰ πάντα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φωτίζει τοὺς ἔχοντας ὀφθαλμούς. Εἰ γὰρ τις ἀβλεπτῶν μὴ καταξιούται τῆς χάριτος, μὴ μεμφέσθω τῷ Πνεύματι, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ ἀπιστίᾳ» (Κατηχ. παρὰ Migne, P.G. 33,948).

10. Ἔρχονται νῦν εἰς τὸν νοῦν μου οἱ αἰείποτε ἐπίκαιροι λόγοι τοῦ μεγάλου Β α σ ι λ ε ί ο υ, διὰ δὲ τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν ἀληθῶς προφητικοὶ καὶ διδακτικοί: «Ὅσον ἐστὶ τὸ τῆς εἰρήνης ἀγαθόν, λέγει ὁ τῆς Οἰκουμένης Διδάσκαλος, τί χρὴ λέγειν πρὸς ἄνδρας υἱοὺς τῆς εἰρήνης; Ἐπεὶ οὖν τὸ μέγα τοῦτο καὶ θαυμαστὸν καὶ πᾶσι περισπούδαστον τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Κύριον κινδυνεύει λοιπὸν εἰς ὀνομαψιλὸν περιστῆναι διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγείσης λοιπὸν ἐν τοῖς πολλοῖς τῆς ἀγάπης, οἷμαι προσήκειν μίαν ταύτην εἶναι σπουδὴν τοῖς γνησίως καὶ ἀληθινῶς δουλεύουσι τῷ Κυρίῳ, τὸ ἐπαναγαγεῖν πρὸς ἑνωσιν τὰς Ἐκκλησίας τὰς πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἀπ' ἀλλήλων διατμηθείσας. Ὅ δὴ καὶ αὐτὸς ἐπιχειρῶν ποιεῖν οὐκ ἂν δικαίως πολυπράγμονος αἰτίαν λάβοιμι. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰδιὸν ἐστὶ Χριστιανοῦ ὡς τὸ εἰρηνοποιεῖν διὸ καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ μισθὸν μέγιστον ἡμῖν ὁ Κύριος ἐπηγγείλατο» (Μ. Βασιλ., Ἐπιστ. 114). Ἦθελον νὰ ἦσαν παρόντες μεθ' ἡμῶν ἐν Σικελίᾳ ὅσον πλεῖστοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων πιστῶν, διὰ νὰ ἴδωσι καὶ κρίνωσι ἐξ ἀντικειμένου τὰ πρὸς ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους αἰσθήματα ἀγάπης, ἅτινα ἡμεῖς ἀντικρύσαμεν καὶ εἶδομεν καὶ ἐζήσαμεν, οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἡγετῶν τῆς Σικελίας, ἀλλὰ κυρίως μεταξὺ τοῦ θρησκουόντος Σικελικοῦ λαοῦ, μάλιστα ἀκόμη καὶ ὅτε ἐκτὸς τοῦ προδιαγεγραμμένου προγράμματος ἀπε-

κλείοντο αἱ ὁδοὶ διαβάσεώς μας ὑπὸ τοῦ συρρεῦσαντος πλήθους, αἰτοῦντος τὰς εὐλογίας τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν μας, ὡς συνέβη εἰς τὴν παραθαλασσίαν πόλιν τοῦ Castellammare del Golfo!

*

11. Ἀλλὰ τὴν μεγαλυτέραν ἐκπληξιν ἐδοκιμάσαμεν ἐν τῇ πόλει τῶν 36.000 Ἀλβανῶν, τῇ Piana degli Albanesi (Piana degli Greci μέχρι τοῦ 1940!). Αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ πλήθους ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἀντιπροσωπείας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἦσαν τόσον θερμαὶ καὶ τόσον αὐθόρμητοι ἀπὸ μέρους ἰδίᾳ τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων, ὥστε προεκάλεσαν εἰς ἡμᾶς δάκρυα συγκινήσεως. Ἀντικρύζαμεν τὰ παραληροῦντα ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πλήθη τῆς πόλεως μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως, ἐκεῖνα δὲ ἐβλεπον ἐν τῷ προσώπῳ ἡμῶν μακρινοὺς ἀδελφούς, ὁμαίμους, ὁμοπάτριδας, ὁμοπίστους! Τοῦτο ἄλλωστε διεκήρυξεν ἡ πράγματι σεβασμία μορφή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου των Ἰωσήφ Περνιτσιάρου, ὅταν ἐν ἀρχῇ τῆς θαυμασίας προσφωνήσεώς του ἐπὶ τῇ ἀφίξει ἡμῶν, εἶπε ταῦτα: «Ἐπιτρέψατέ μας νὰ σᾶς διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἡ χαρὰ μας σήμερον εἶναι ὑπερτέρα ἐκείνης τῶν λοιπῶν ἐν Σικελίᾳ ἀγίων Ἐκκλησιῶν. Σήμερον ὄντως σᾶς ὑποδεχόμεθα εἰς τὸν οἶκόν μας, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ἰδικός σας οἶκος· διότι σεῖς εἰσθε δι' ἡμᾶς ἀληθινοὶ ἀδελφοὶ ἐκ πίστεως καὶ ἐξ αἵματος, λόγῳ τῶν δεσμῶν, οἵτινες ἐκπηγάζουν ἀπὸ τὴν κοινὴν λειτουργικὴν παράδοσιν, τὴν γλῶσσαν, τὴν νοοτροπίαν, τὸ γένος. Τὴν τοιαύτην ἡμῶν ὑπόστασιν ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Δύσις, ἀφ' ὅτου πρὸ 500 καὶ πλέον ἐτῶν μᾶς ἐδέχθη εἰς τὴν γῆν ταύτην τῆς διασπορᾶς μας, ἥτις κατέστη πλέον δι' ἡμᾶς ἡ δευτέρα μας πατρίς. Εἰς τὰς δημοσίας πράξεις, τὰ ἐγγράφα τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν τρέχουσαν γλῶσσαν τῶν περιοίκων χρησιμοποιεῖται πάντοτε δι' ἡμᾶς εἰς μόνον ὅρος χαρακτηριστικὸς καὶ χωρὶς περιστροφάς: «Ὁ Ἑλληνας!» Καὶ διὰ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν εἴμεθα ἀνέκαθεν ὑπερήφανοι».

12. Λόγοι ἱστορικῶς ἀκριβεῖς! Οὗτοι Ἀλβανικῆς πράγματι καταγωγῆς, ὀρθόδοξοι

χριστιανοί, ἐπὶ 200 ἔτη ζήσαντες ἐν Πελοποννήσῳ, ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν, ἔλαβον ὡς μητρικὴν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσουν εἰς τὴν Νότιον Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ ΙΕ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ("Ορα D. Z a k y t h i n o s, La population de la Morée Byzantine, L' Hellénisme Contemporain, Athen 1949. T. J o c h a l a s, Ueber die Einwanderung der Albaner in Griechenland, Dissertationes Albanicae, München 1971). Καλοῦνται Ἑλληνορρυθμοί, διότι διατηροῦσιν οἱ Κληρικοί των τὸ τε ἱερατικὸν ἔνδυμα καὶ τὰ ἱερατικά ἄμφια τῶν ἰδικῶν μας κληρικῶν. Τελοῦσι τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, ὅπως ἡμεῖς, ἐπὶ αἰῶνας δὲ διετήρουν τὸν σύνδεσμον μετὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, παρ' οὗ ἐδέχοντο τὰς χειροτονίας τῶν κληρικῶν των, τὸ "Ἁγίον Μύρον καὶ τὴν εὐλογία τῶν Ἀντιμνησίων. Μόλις ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ὕστερον ἐδέχθησαν ν' ἀναγνωρίσουν τὸν Ποντίφηκα ὡς ἀρχηγόν, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰς χειροτονίας τοῦ κλήρου των τελοῦσι διὰ τῶν ἰδίων ἐπισκόπων, ἀρνούμενοι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τοὺς Παπικούς! Οὗτοι πρέπει νὰ διακρίνωται τῶν Ἑλληνορρυθμῶν ἐκείνων, οἵτινες παρ' ἡμῖν εἶναι περισσότερον γνωστοὶ ὡς Οὐνῖται καὶ τοὺς ὁποίους ὁ ὀρθόδοξος λαὸς ἀρνεῖται ν' ἀναγνωρίσῃ, καθὼ προσηλυτιστάς! Ἀλλὰ περὶ τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος Ἑλληνορρυθμῶν Ἑλληνο-Ἀλβανῶν, διαφυλαξάντων ἀμιγῆς ἀκόμη καὶ τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Πίστεως ἄνευ τοῦ Filioque, ζώντων κατὰ τὸν παραδοσιακὸν τρόπον τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας καὶ σήμερον ἔτι διαφυλαττόντων τραγούδια, παροιμίας καὶ στοιχεῖα πολλὰ τῶν πρὸ αἰῶνων μητρικῶν των γλωσσῶν, Ἀλβανικῆς καὶ Ἑλληνικῆς, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πρόκειται περὶ ὁμαίμων ἀδελφῶν μας, ἰδιαζούσης γενεαλογικῆς, ἀλλὰ καὶ ὁμολογιακῆς ὑφῆς. Ὁ Σεβασμιος Πρωθιεράρχης των ὡμολόγησε τοῦτο ἐν τῇ προσφωνήσει του: «Ἐχομεν συνειδήσιν, εἶπεν, ὅτι μέσα εἰς τὴν πολυσύνθετον ἐκκλησιαστικὴν πραγματικότητα, ἀποτελοῦμεν μίαν «ἰδιαζούσαν ὄντότητα». Μίαν ὄντότητα, προσελθοῦσαν ἐκ τῆς ἱστορίας. Δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἐνὸς

μὴ φυσικοῦ προδιαγεγραμμένου σχεδίου». Ὁσον λοιπὸν ἠδυνήθησαν, διετήρησαν πολλὰ στοιχεῖα τοῦ ἱστορικοῦ των παρελθόντος, ἢ δὲ Ἐκκλησία των μετ' ἀξιοθαυμάστου σθένους καὶ ἐπιμονῆς διέσωσεν ἄχρι σήμερον ζώσας τὰς ἱεράς παραδόσεις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἐπὶ πλείστων ὄσων πεδίων, λειτουργικῶν καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄξιοι σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ οἱ μάρτυρες οὗτοι τοῦ τε Ἑλληνικοῦ παρελθόντος καὶ τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν καὶ Ἑλληνορθόδοξων Παραδόσεων;

*

13. Πρὶν ἢ κατακλείσω τὸ ἄρθρον μου, θὰ ἤθελον καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης νὰ ἐκφράσω μετὰ τῆς εὐγνωμοσύνης μου καὶ τὸν θαυμασμόν μου πρὸς ἅπαντα τὰ σεβαστά πρόσωπα—ἱερατικά καὶ λαϊκά—, ἅτινα τόσον πολὺ ἐκοπίασαν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ὅλην ὀργάνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ ὅλου προγράμματος τῶν ἐπισκέψεων, τῶν διαβουλεύσεων καὶ συνδιαλέξεων τῆς ἡμετέρας Ἀντιπροσωπείας μετὰ τῶν Ἡγετῶν τῆς ἐν Σικελίᾳ καὶ τῶν συναντήσεών μας μετὰ τῶν πολιτικῶν Ἀρχῶν τῆς Νήσου. Ἀλλὰ θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν δὲν ἔστρεφον εὐγνώμονα τὴν μνήμην πρὸς τοὺς σεβαστοὺς ἱερατικούς, τὰς μοναχὰς καὶ ἀδελφὰς τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων, οἵτινες πάντες μετὰ περιστῆς καὶ τοῦτ' αὐτὸ χριστιανικῆς φιλαδελφίας καὶ ἀγάπης διέθεσαν ἑαυτοὺς διὰ πᾶσαν ἐξυπηρέτησιν ἡμῶν. Χάριτας ἰδιαίτερώς ἀπονέμομεν, ἅμα δὲ καὶ θαυμασμόν καὶ ἀγάπην εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, ἀφανῆ καὶ ἄγνωστα ἡμῖν, δι' ὅσα ἀπὸ πρωΐας ἄχρι νυκτὸς ἐπετέλεσαν ὑπὲρ ἡμῶν, μέχρι καὶ τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεώς μας. Δὲν διετήρησα τὰ ὀνόματα πάντων τῶν διακονησάντων ἡμᾶς καὶ τὸ ἔργον, δι' ὃ ἀπεστάλημεν, εἰμὴ μόνον τῶν ἐξῆς πατέρων καὶ ἀδελφῶν, ἀξίων ἄλλωστε ἰδιατέρας μνείας: Giovanni A j e l l o, S.J., Damiano C o m o, Vito S t a s s i s, Crispino V a l e n c i a n o. Πρὸς ὅλους τούτους τοὺς Πανοσιολογιωτάτους διαπέμπομεν ἀδελφικὸν τὸν χαιρετισμόν, μετὰ τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι θὰ διατηρήσωμεν τὴν ἀνάμνησιν αὐτῶν ἀνεξίτηλως ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

14. Ἀπὸ σκοποῦ ἄφησα ἐν τέλει τὴν μνεΐαν τοῦ κορυφαίου τῆς ἐν Σικελίᾳ Ἐκκλησίας, τοῦ κατὰ πάντα ἀξιοσεβάστου καὶ πεπνυμένου Πρωθιεράρχου Ἐξοχωτάτου Καρδινάλιου Salvatore Pappalardo, ἡ προσωπικότης τοῦ ὁποίου, μετὰ τῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἰωσήφ τῶν Ἑλληνορρυθμῶν Ἑλληνο-Ἀλβανῶν, ἀνεξιτήλως ἐνεχαράχθησαν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ διὰ τὴν βιβλικὴν των μόρφωσιν καὶ διὰ τὴν σεβασμίαν καὶ κατὰ πάντα ἐπιβλητικὴν μορφήν των, τὴν ἐν τούτοις μετὰ χριστιανικῆς ταπεινοφροσύνης προτυπουμένην. Οἱ εἴκοσι Σεβασμιώτατοι Ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι τῆς Σικελίας, ὡς καὶ οἱ ἐλλογιμώτατοι Καθηγηταὶ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων τῆς Σικελίας, ἀρίστας ἐπίσης ἐντυπώσεις κατέλιπον εἰς ἡμᾶς καὶ ἐκ τῶν κατ' ἰδίαν συζητήσεων καὶ ἐπαφῶν καὶ ἐκ τῆς ὅλης ἀδελφικῆς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως. Πρὸς πάντας λοιπὸν τοὺς πρωτεργάτας τῆς ὠραίας καὶ ἀλησμονήτου ταύτης τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας συναντήσεως ἐκφράζομεν τὰ ἐκ βάθους καρδίας εὐγνώμονα αἰσθήματα, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην ἡμῶν, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

*

15. Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ἀπὸ σκοποῦ ἄφησα ἐν τέλει νὰ μνημονεύσω τὸν Ἐξοχώτατον Καρδινάλιον Salvatore Pappalardo, διότι ἐπιθυμῶ νὰ κατακλείσω τὸ ἄρθρον μου μὲ τοὺς θαυμασίους λόγους τῆς προσφωνήσεώς του ἐν τῷ Καθηδρικῷ Ναῶ, κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐν Σικελίᾳ ἀφίξεώς μας (11-10-1973). Ἴδου λοιπὸν ἡ περισπούδαστος ἀποστροφή τοῦ σοφοῦ καὶ κατὰ πάντα ἀξιοσεβάστου Καρδινάλιου: «Ὁ διάλογος τῆς ἀγάπης, —ὡς ἐκάλεσαν τοῦτον αἱ ἀγιώταται Ἐκκλησίαι Ῥώμης καὶ Κων/πόλεως—μεταξὺ ὑμῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡμῶν τῆς Σικελίας προσέδωκεν ὅλως ἰδιαίτερον νόημα εἰς τὴν ἀναβίωσιν τοῦ παρελθόντος καὶ εἰς τὴν ἀποστολὴν μας διὰ τὸ μέλλον. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὁ Σεβασμιὸς ἡμῶν ἀδελφὸς κύριος Ἰερωύμους, καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέρμου Καρδινάλιος Φραγκῆσκος Κάρινο τὸ ἐπεσήμανον ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς

συναντήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν ζοῦν καὶ αἱ ἡμέτεραι Ἐκκλησίαι τὴν ἀποκαραδοκίαν τῆς τόσον ποθητῆς ἐνώσεως μεταξὺ ὄλων ἐκείνων, οἵτινες ἐπικαλοῦνται τὸ «Ἅγιον τοῦ Θεοῦ Ὄνομα καὶ αἰσθάνονται τοὺς ἀλαλήτους στεναγμοὺς διὰ τὴν συμφορὰν τοῦ χωρισμοῦ. Ἡ ἀδιάρσεις τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναπηδᾷ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας ὡς τραγικὴ πραγματικότης, ἡ δὲ ἐνότης αὐτῶν καθίσταται τὸ μέγα καὶ ἐπιτακτικὸν πρόβλημα τῆς σημερινῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς».

16. Καὶ κατωτέρω εἰς τὴν μεστὴν νοημάτων προσφώνησίν του, ὁ Ἐξοχώτατος Καρδινάλιος εἶπεν: «Ὅταν τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἔγραφεν (15/10/1970 σ. 485): «Ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς Σικελίας διὰ τὸν καθολικὸν κόσμον», ἡμεῖς διείδομεν τότε τὴν ὥραν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν Οἰκουμένην τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ηὐχῆθη: «Εἶθε ὁ Κύριος τοῦ Ἀμπελῶνος νὰ ἀναδείξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σικελίας ὡς τὸν ἐλλείποντα κρίκον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπανασυνδέσῃ τὰ ἀποχωρισθέντα τμήματα εἰς τὴν ἐνιαίαν Ἐκκλησίαν» (ἐνθ' ἄν. σ. 487), ἡμεῖς ἀνεγνωρίσαμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὡς οὖσαν ἤδη ἐν δράσει διὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπανασυνδέσεως καὶ ὡς Ἀρχιτέκτονα τῆς Ἐνότητος... Σεῖς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡμεῖς τῆς Σικελίας θέλομεν νὰ εἴμεθα Χορός, εἰς τὸν ὁποῖον «σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ, χρῶμα Θεοῦ λαβόντες ἐν ἐνότητι, ἄδομεν ἐν φωνῇ μιᾷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρὶ» (Ἰγνατ., Ἐφεσ. 4). Θέλομεν νὰ μείνωμεν «ἐν τῇ ἀμώμῳ ἐνότητι» τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, «ἵνα ἡμῶν καὶ ἀκούσῃ ὁ Πατήρ καὶ ἐπιγινώσκῃ, δι' ὧν πράσσομεν, μέλη ὄντες τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ» (ἐνθ' ἄν.)!

16. Ἀληθῶς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Σικελίας καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ παροικοῦσα ἐν Σικελίᾳ Ἑλληνορρυθμὸς Ἐκκλησία τῶν Ἑλληνο-Ἀλβανῶν, ἀποτελεῖ τὸν ἀπολεσθέντα κρίκον καὶ διὰ τὴν ἐπ' ἀνένωσιν τῶν δύο πρεσβυγενῶν καὶ Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς. Ὁ πόθος ἐκατέρωθεν εἶναι μέγας. Ἡ ἐλπίς αὐξάνει καθ' ἐκάστην. Ἡ πίστις

ΑΔΕΛΦΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΚΕΛΙΑΣ

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝ

(ΠΑΛΕΡΜΟ, 11-14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1973)

Α΄.

1. Τὸν μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1970 (13-9-1970) ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέρμο τῆς Σικελίας Καρδινάλιος Francesco Carpino ἠγήθη τῆς ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πρωτοβουλίας καλῶς ὀργανωμένης «Crociera della Fraternità» («Περιοδεία τῆς Ἀδελφότητος») καὶ ἐπισκέφη ἐπίσημως τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Τὴν «Crociera della Fraternità» τότε συνέθετον περὶ τὰ 300 ἄτομα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Ἑλληνορρυθμῶν τῆς ἐπαρχίας Piana degli Albanesi (πρῶην Piana dei Greci) Giuseppe Perniciaro, περὶ τοὺς 8 ἄλλοι Ἐπίσκοποι τῆς Σικελίας, ὁ τότε Πρόεδρος τῆς Τοπικῆς Κυβερνήσεως Mario Fassino, ὁ Πρόεδρος τῆς Σικελικῆς Βουλῆς Rosario Lanza, ὁ Διευθυντῆς τοῦ ἑβδομαδιαίου Περιδικίου «Voce Nostra»

ἀναζωπυρεῖται διὰ τῶν ἀδελφικῶν ἐπαφῶν καὶ ἐντεύξεων. Αἱ ἀποστάσεις σμικρύνονται. Ἐν ἔτι λείπει, ἡ θερμουργὸς Ἀγάπη, ἡ ἀνιδιοτελής, ἡ ἀπροσποίητος, ἡ μετ' αὐτοθυσίας ἐκδηλουμένη καὶ ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἀναζωογονουμένη. Ἡ Ἀγάπη ἢ ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ ἐνεργοῦμένη. Ἡ Ἀγάπη, «ἥς μεῖζον οὐκ ἔστιν». Ἡ Ἀγάπη, ἡ εἰρήνην ταῖς τεταραγμέναις ψυχαῖς γενῶσα καὶ τὴν φιλαδελφίαν δωροῦσα. Καὶ ἵνα καὶ πάλιν μνησθῶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Θερμὸς ὁ ζῆλος, πρᾶον τὸ Πνεῦμα, φιλόανθρωπος ἡ Ἀγάπη, μᾶλλον δὲ αὐτοφιλοανθρωπία· μακρόθυμος ἡ Ἐλπίς. Ὁ ζῆλος ἀνάπτει, τὸ Πνεῦμα πραῖνει, ἡ Ἐλπίς ἀναμένει, ἡ Ἀγάπη συνδεῖ» (Migne, P. G. 35,1152)!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Franco Ciaramitaro, πολλοὶ ἱερεῖς καὶ πλῆθος πιστῶν Σικελῶν ἰδίως ἐκ τῆς ἐπαρχίας τῆς Piana degli Albanesi. Ἡ συγκρότησις τῆς Crociera della Fraternità καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς ἐπισκέψεως μετὰ χαρακτηριστικῶν διεκκλησιαστικῶν καὶ ἐπίσημον, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος πρῶτον καὶ ἐν συνεχείᾳ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Κρήτης, ἐξέπηγασεν ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ Διατάγματος τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου «Unitatis Redintegratio», ἀποτελοῦσα πρῶτην ὑλοποίησιν τῶν ἐκεῖ ἐκτεθειμένων. Πράγματι εἰς τὸ ἀναφερθὲν Διάταγμα ἀριθ. 5 ἀναγινώσκομεν: «Ἡ φροντίς τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνώσεως ἀφορᾷ ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, πιστοὺς τε καὶ ποιμένας, καὶ ἕνα ἕκαστον συμφώνως πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἰκανότητα τόσον ἐν τῇ Χριστιανικῇ ζωῇ ἐκάστης ἡμέρας, ὅσον εἰς τὰς θεολογικὰς καὶ ἱστορικὰς σπουδὰς». Τὸ πνεῦμα αὐτὸ τοῦ «ἀνοίγματος» διὰ μίαν ἐπανασύνδεσιν ἀδελφικῶν σχέσεων καὶ ἄσκησιν ἐνὸς διαλόγου ἀγάπης μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξεδηλώθη καὶ ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς κατὰ τὴν Γ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Ῥόδου τὸν Νοέμβριον τοῦ 1964, ὅτε καὶ ἀπεφασίσθη καὶ διευκρίνη σχετικῶς.

«... 3. Ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπαναλαμβάνει τὴν ἤδη ἐκπεφρασμένην περὶ τοῦ θέματος τούτου τοῦ Διαλόγου ἐπιθυμίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μελετήσασα δὲ τὰ ἐπὶ μέρους τούτου, διεπίστωσεν, ὅτι πρὸς καρποφόρον ἔναρξιν ἐνὸς πραγματικοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς δεούσης προπαρασκευῆς καὶ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων συνθηκῶν.

» 4. Τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἐκάστη τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἐλευθέρω, ἵνα ἐξακολουθῇ ἐξ ἑαυτῆς καὶ οὐχὶ ἐξ ὀνόματος συνόλης τῆς Ὁρθοδοξίας, καλλιεργοῦσα ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι τοιοῦτοτρόπως δύνανται, ὅπως ἐξουδετερωθῶσι βαθμιαίως αἱ νῦν ὑφιστάμεναι δυσχερεῖαι».

2. Ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Σικελικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1970 ἐχαρακτήρισθη ὡς «ἱστορικὴ», διότι ἐγένετο ἡ ἀπαρχὴ ἀποκαταστάσεως σχέσεων ἀδελφικῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἐχαιρέτισθη μὲ συγκίνησιν ἐξ ἑκατέρας τῶν πλευρῶν. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος, ἀπευθύνων τότε χαιρετισμὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἐπισκέπτας-προσκυνητάς, προσκληθέντας ἐκεῖ ὑπ' αὐτοῦ εἰς σύναξιν διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων (17,22-34), τῆς περιεχομένης τὴν ὁμιλίαν τοῦ Ἀπ. Παύλου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, παρετήρησεν: «Ὦντως μεταξὺ μας δὲν ὑπάρχουν ἄλλαι σχέσεις εἰ μὴ ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος». Εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας ὑπάρχει σχέσις οἷα μητρὸς πρὸς θυγατέρα, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ εἰς τὸ παρελθόν, αἰῶνας ὀπίσω, καὶ μάλιστα εἰς δύο φάσεις. Πρῶτον προχριστιανικῶς ἡ Σικελία ὁμοῦ μετὰ τῆς Κάτω Ἰταλίας ἀπετέλεσεν Ἑλληνικὴν ἀποικίαν καὶ κοιτίδα τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ἑλληνιστικοῦ πολιτισμοῦ τοιαύτης αἰγλῆς καὶ τοιαύτης ὁμοουσιότητος πρὸς τὸν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ ὀνομασθῆ Magna Grecia (Μεγάλῃ Ἑλλάδι). Δεύτερον τὴν Βυζαντινὴν περίοδον, μέχρι τοῦ 1αῦ αἰῶνος ἡ Σικελία ὑπῆρξε κέντρον πολιτιστικόν, δέκτης δημιουργικῶς τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ φορὸς ἀριστοτεχνικῶν μορφῶν τῆς Βυζαντινῆς τέχνης καὶ τῶν Βυζαντινῶν Γραμμάτων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ὑμνογραφίαν.

Ὑπάρχει καὶ μίᾳ τρίτῃ ἀκόμῃ εἰδικῇ σχέσιν μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μιᾶς ἐπαρχίας τῆς Σικελίας, ἡ ὁποία καὶ αὕτη ἔχει τὰς καταβολὰς τῆς πέντε αἰῶνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἱστορίαν. Πρόκειται περὶ τῆς μεταναστεύσεως τῶν Ἀλβανῶν τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν Σικελίαν, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Piana dei Greci, ὡς ὀνομάσθη τότε, κατὰ τὸ 1488 μ.Χ.

Οἱ Ἀλβανοὶ αὐτοὶ μετέφεραν ἐξ Ἑλλάδος καὶ διετήρησαν ἐκεῖ, νοσταλγοὶ τοῦ «Μορέν» (Μωρέως-Πελοποννήσου), τῆς πατρίδος των, ὡς τραγουδοῦν εἰς τὸ ἔθνικόν των νοσταλγικὸν τραγούδι, τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν εἰς τὴν λατρίαν των, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰ τραγούδια, τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ἔθνικὰς ἐνδυμασίας των. Βεβαίως λόγοι πολιτικῆς σκοπιμότητος, — περὶ ὧν εἶναι ἄκαιρον νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα —, ἐπέβαλον τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πάπα Ῥώμης καὶ ἐσχάτως τὴν μετωνομασίαν τῆς Ἐπαρχίας ἀπὸ Piana dei Greci εἰς Piana degli Albanesi. Καὶ αὕτη ἡ σχέσις ἐτονίσθη ἰδιαίτερος, ἴσως μάλιστα περισσότερο τῶν ἄλλων, ἰδίως ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, ὡς Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων, ὑποδεχόμενος τὰ συγκροτοῦντα τὴν Crociera della Fraternità μέλη τότε εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐπὶ τοῦ πλοίου, εἶπε χαρακτηριστικῶς: «Ἐγνωρίζομεν ὅτι εἰς τὴν Σικελίαν καὶ τὰ μέρη τῆς κάτω

Ἰταλίας εἶχε δημιουργηθῆ ἡ Μεγάλῃ Ἑλλάς... Ἐπληροφοροῦμεθα ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχουν ἀκόμη παλαιοὶ ἀδελφοί, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων... Πάντοτε διηρωτώμεθα: Πότε θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ συναντηθῶμεν καὶ νὰ ἀνταλλάξωμεν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν; Αὐτὸ πού δὲν ἐγένετο τόσους αἰῶνας, γίνεται σήμερον. Μεγάλον τὸ γεγονός. Μεγάλῃ ἡ χαρὰ. Μεγάλῃ ἡ συγκίνησις» (βλ. «Ἐκκλησία» 1/15 Ὀκτωβρίου 1970, σ. 476-477). Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ Ἑλλάς εἶναι γῆ τῶν προγόνων των διὰ τοὺς Σικελοὺς τῆς «Magna Grecia», τοὺς Σικελοὺς τῆς Βυζαντινῆς Σικελίας, τοὺς Ἑλληνο-Ἀλβανοὺς Σικελοὺς τῆς Piana degli Albanesi. Καὶ εἶναι αὐτὸ ἓνα πλάσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ ἀνεύρωμεν αὐτὸ τὸ ὅποιον μᾶς ἐνώνει καὶ ὄχι ὅ,τι μᾶς χωρίζει. Ἡ κοινὴ καταγωγὴ καὶ ἡ μέθεξις εἰς τὸν αὐτὸν πολιτισμὸν ἐκδηλώνονται μὲ ἀμοιβαιότητα αἰσθημάτων καὶ ἐκφράζονται μὲ αὐθορμητισμὸν καὶ εὐκρίνειαν.

Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1970 μέχρι τοῦ παρόντος Ὀκτωβρίου παρῆλθον τρία ἔτη. Ἐχρησιάσθη νὰ γίνῃ συστηματικὴ καὶ ὑπομονητικὴ καλλιέργεια αὐτῶν τῶν ἀποκατασταθαισῶν σχέσεων ἀγάπης καὶ νὰ διαμειψθῆ, ἀπὸ τῆς ἐπομένῃς τῆς ἀναχωρήσεως ἐξ Ἀθηνῶν τῆς Crociera della Fraternità, πυκνὴ ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Παλέρμο διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀνταποδόσεως ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς ἐπισκέψεως ἐκείνης τοῦ Καρδινάλιου Caprino. Ἡ ἀποφασισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πραγματοποιηθεῖσα ἀπὸ 11-14 Ὀκτωβρίου 1973 ἐπίσημος συνοδικὴ ἐπίσκεψις εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς τελεσφορήσεως τῶν ἐκατέρωθεν προεργασιῶν καὶ ταυτοχρόνως καρπὸν τῆς ἐν ἀγίῳ Πνεύματι αὐξηθείσης ἀδελφικῆς ἀγάπης.

3. Διὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἀποστολὴν ἐνημερώθη τὸ σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως διὰ τοῦ κατωτέρου τηλεγραφήματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰερωνύμου πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Δημήτριον.

«Παναγιώτατε,

Εὐλαβῶς πληροφοροῦμεν Ὑμετέραν Παναγιώτητα ὅτι προσεχῆ Πέμπτην πολυμελὴς ἀντιπροσωπεία ὑπὸ Σεβ. Μυτιλήνης ἐπισκεφθήσεται Σικελίαν εἰς ἀνταπόδοσιν ἐπισκέψεως Καρδινάλιου Κάρπινου, Σεπτεμβρίου 1970. Παρακαλοῦμεν θερμῶς, ὅπως ἀγαθυνθῆτε καὶ εὐλογῆσητε τὴν ἐν λόγῳ ἐπικοινωνίαν ἡμῶν, ἵνα ἀποβῆ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Κυριασπάζομαι Ὑμᾶς μετ' ἀγάπης ἐν Κυρίῳ

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἰερώνυμος.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἀπέστειλε πρὸς τὴν Α.Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμον ἀπαντητικὸν τηλεγράφημα, εὐλογῶν τὴν ἐν λόγῳ ἀποστολὴν.

«Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἱερώνυμον
Ἀθῆναι

Εὐλογοῦντες ἀποστολὴν Ὑμετέρας ἀντιπροσωπείας Σικελίαν, εὐχόμεθα ἐπαύξεισιν ἀδελφικῶν ἐπικοινωνιῶν ἀγαθῶ Ἐκκλησίας. Πατριάρχης Δημήτριος».

Τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς πρώτης, ἀπὸ χιλίων ἐτῶν, ἐπισήμου ἐπισκέψεως εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς μνημονευθείσης ἀνωτέρω ἐπισήμου ἐπισκέψεως τῆς Σικελικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπήρτισαν οἱ ἀκόλουθοι :

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, ὁ ὁποῖος καὶ ἠγήθη τῆς ἀντιπροσωπείας ὡς Πρόεδρος αὐτῆς, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανός, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικόδημος, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Δέρβης καὶ Ἀρχιεραρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Κοσμᾶς, ὁ Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντῆς τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία» κ. Κωνσταντῖνος Μπόνης, ὁ Πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀντώνιος Ρωμαῖος, ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος πρεσβύτερος κ. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος, καὶ ὁ ὑπογράφων τὴν ἔκθεσιν ταύτην Γρηγόριος Θ. Στάθης.

Εἰς τὴν ἐνεαμελῆ ὡς ἀνωτέρω ἀντιπροσωπείαν ἐξ Ἑλλάδος δέον νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ ἱερατικῶς προϊστάμενοι τῶν Ἑλληνικῶν Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων τῆς Τεργέστης καὶ Νεαπόλεως ἀντιστοίχως, δηλ. πανοσιολογιώτατος μέγας ἀρχιμανδρίτης κ. Τιμόθεος Ἐλευθερίου καὶ αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος κ. Κυριακὸς Τσουρὸς.

Τὸ πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἐπίσημος αὐτῆ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθιερώθη εἰς τὴν ὀριστικὴν του μορφήν χάρις εἰς τὰς πολλὰς φροντίδας καὶ προσπαθείας, τὰς ὁποίας ἀόκνως κατέβαλον καθ' ὅλον τὸ διαρρεῦσαν διάστημα τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ ἰδίως τῶν τελευταίων ἐξ μηνῶν, ἀπὸ μὲν πλευρᾶς τῆς Σικελικῆς Ἐκκλησίας οἱ ἱερεῖς: Giovanni Ajello S.J., Damiano Como, Vito Stassis καὶ Crispino Valenciano, ἀπὸ δὲ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ὁ Ἀρχιεραρχιεπίσκοπος τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπίσκοπος Δέρβης κ. Κοσμᾶς, ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος Καλαμαράς καὶ ὁ αἰδεσιμολογιώτατος πρεσβύτερος Στέφανος Ἀβραμίδης τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων. Πάντες οἱ ἀνωτέρω, ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἐπελήφθησαν καὶ τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν τοῦ προγράμματος καὶ

ἠτοίμασαν ὄντως τὴν ἐπίσκεψιν κατὰ τρόπον ἐξαιρετικόν. Τοῖς ἀνήκει ἀνεπιφύλακτος ἔπαινος. Τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας ἐκφράζουν εἰς αὐτοὺς θερμὰς εὐχαριστίας. Εἶναι ἀφαντάστως κοπιώδης ἡ προετοιμασία τοιούτων ἐπισκέψεων. Πρὸς τούτοις πολὺ ἐκοπίασε καὶ ὁ καθολικὸς ἑλληνορρυθμὸς π. Δημήτριος Σαλάχας, ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιήθη καὶ ὡς κυριώτερος διερμηνεὺς εἰς τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆν.

4. Κατὰ τὸ τελικόν, λοιπόν, πρόγραμμα ἡ ἀντιπροσωπεία ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν τὴν Πέμπτην, 11 Ὀκτωβρίου 1973, περὶ ὥραν 9,30' μὲ σκάφος τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀερογραμμῶν διὰ τὴν Ῥώμην.

Ἡ πτῆσις ὑπῆρξε θαυμασία. Εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεμεινον τὴν ἀντιπροσωπείαν ὁ ἐξοχώτατος Καρδινάλιος J. willebrands, Πρόεδρος τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς προωθήσεως τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν, ὁ πατὴρ Pierre Dubrey, Ὑπογραμματεὺς τῆς ὡς ἄνω Γραμματείας, καὶ ὁ π. Eleutherio Fortino, τοῦ Κολλεγίου Ἁγίου Ἀθανασίου. Κατόπιν ὀλιγολέπτου παραμονῆς εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν καὶ ἐπισήμων (Cerimoniale) τοῦ διεθνοῦς ἀεροδρομίου Fiumicino, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν φιλοφρονήσεις καὶ ἀφοῦ ἐτακτοποιήθη τὸ θέμα τῆς παραδόσεως τῶν ἀποσκευῶν διὰ τὴν πτῆσιν πρὸς Παλέρμο, ἐπιβιβασθέντες τριῶν αὐτοκινήτων τοῦ Βατικανοῦ μετέβημεν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἐπεσκέφθημεν τὴν Βασιλικὴν τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Ἐπιχομην ἰδιαίτερας προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν, λόγῳ κυρίως τῆς ὀρθοδόξου ἱερατικῆς περιβολῆς, οἱ δ' ἐρωτῶντες ἡμᾶς ἐλάμβανον τὴν ἀκριβῆ πληροφορίαν τῆς ἐπισκέψεώς μας. Ὁ χρόνος δὲν ἦτο ἀρκετὸς διὰ νὰ πραγματοποιήσωμεν ἐπίσκεψιν καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν τοῦ ἁγίου Παύλου ἐξωτῶν τειχῶν. Ἐπεστρέψαμεν ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀεροδρόμιον, ἀναμένοντες νὰ ἐπιβιβασθῶμεν εἰς τὸ ἀεροσκάφος διὰ τὸ Παλέρμο. Μετὰ μίας ὥρας πτῆσιν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Punta Raisi τοῦ Παλέρμου περὶ ὥραν 14,30'. Ἐκεῖ ὑπεδέχθη τὴν ἀντιπροσωπείαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέρμου Καρδινάλιος Salvatore Pappalardo, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Piana degli Albanesi, Giuseppe Perniciario, περὶ τοὺς ἐξ ἐπίσκοποι τῆς Σικελίας (διότι ἡ ἐπίσκεψις συνέπεσεν ἠθελήμενος μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σικελίας), τὰ μέλη τῆς ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ προγράμματος, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Δημάρχου τοῦ Παλέρμου κ. Pergolizzi καὶ εἰς ὄχι εὐκαταφρόνητος ἀριθμὸς ἀτόμων, οἱ ὁποῖοι ἐχειροκρότησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν καθόδον μας ἀπὸ τοῦ ἀεροσκάφους. Ἐκεῖ συνητήθημεν καὶ μετὰ τὰ δύο ἄλλα μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας, τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ ἱερεῖς, ἀρχιμ. Τιμόθεον Ἐλευθερίου καὶ πρωτοπρεσβύτερον Κυριακὸν Τσουρὸν, οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβον, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ καθήκοντα τοῦ διερμηνεύου. Εἰδικὴν συνεργεῖον λήψεως διὰ τὸ τηλεοπτικὸν δίκτυον καὶ φωτορεπόρτερς ἀπηθανάτισαν τὴν πρώτην, μετὰ τοῦλάχιστον χίλια ἔτη, ἀνταλλαγὴν θερμῶν ἀδελφικῶν ἀσπασμῶν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκ-

κλησίας της 'Ελλάδος και των Σικελιτών αρχιερέων επί σικελικού εδάφους.

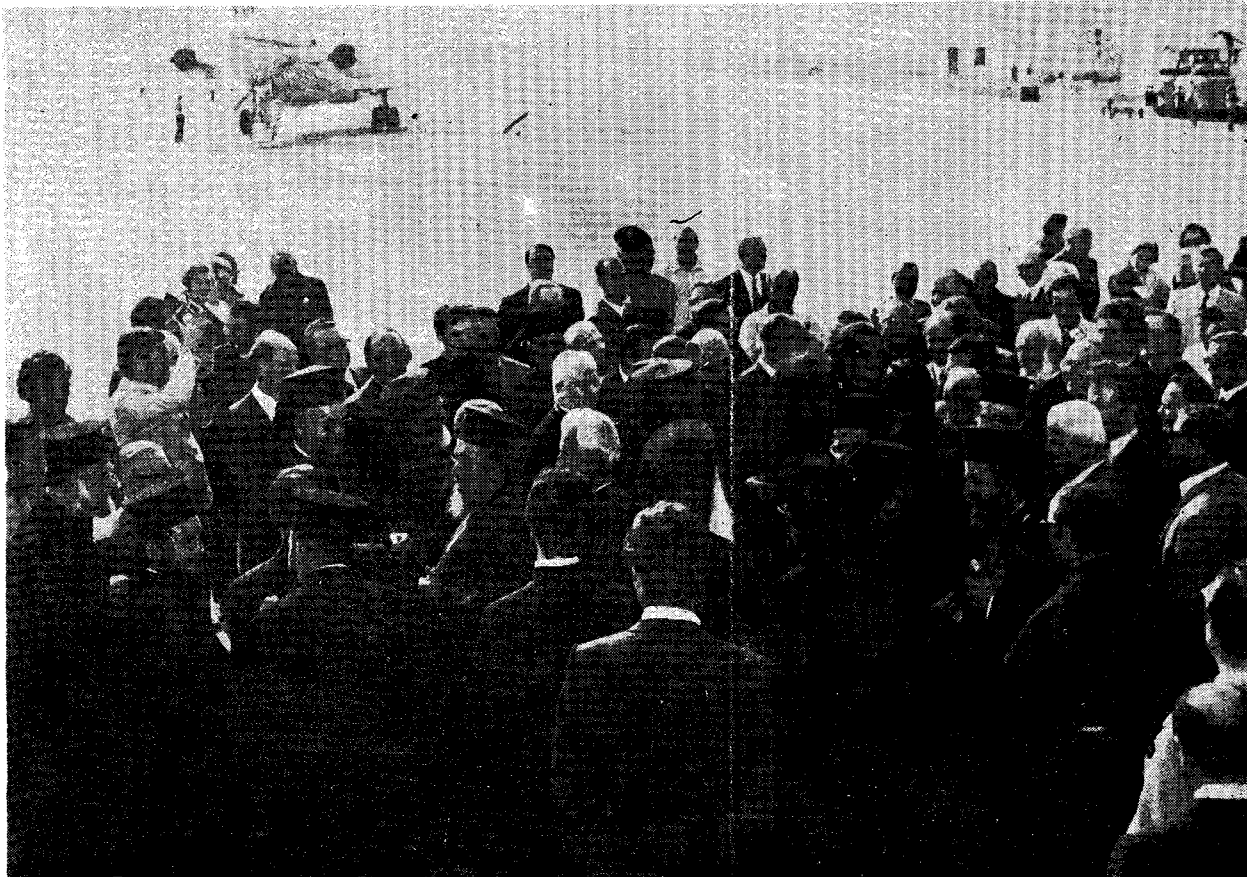
'Εν συνεχεία κατηύθημεν εἰς τὸ προάστειον Mondello και εἰδικώτερον εἰς τὸ πολυτελὲς ξενοδοχεῖον Palace Hotel.

'Αφοῦ ἀνεπαύθημεν ὀλίγον, ἐπιβιβασθέντες τῶν εἰς τὴν διάθεσίν μας αὐτοκινήτων μετέβημεν εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον τοῦ Παλέρμο, κτίσμα τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος. Ἐκεῖ ὁ Καρδινάλιος Pappalardo παρουσίασε τοὺς Σεβασμιωτάτους ἀρχιεπισκόπους και Ἐπισκόπους τῆς Σικελικῆς Ἱεραρχίας, ἦτοι: τοὺς ἀρχιεπισκόπους Lauricella τῶν Συρακουσῶν, Fasola τῆς Μεσσήνης και Mingo τοῦ Μονρεάλε· τοὺς ἐπισκόπους: Perniciaro τῆς Piana degli Albanesi, Di Salvo τῆς S. Lucia del Mela και τοῦ Lipari, Nicosia τοῦ Trapani, Pennisi τῆς Ragusa, Petralia τοῦ Agrigento, Calascibetta τοῦ Noto, Ricceri τοῦ Trapani, Monaco τῆς Caltamissetta, Canzoneri τοῦ Caltagirone, Rosso τῆς Piazza Armerina και Pichivenna τῆς Catania.

'Αντηλλάγησαν ἀνεπισήμως φιλοφρονήσεις και ἐλήφθησαν ἀναμνηστικαὶ φωτογραφίαι.

5. Ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου και περὶ ὄραν 18ην κατήλθομεν ἐν πομπῇ και ἀνά ζεύγη, δηλαδὴ

ἕκαστος Σικελὸς ἐπίσκοπος εἶχεν εἰς τὰ δεξιὰ του ἐν μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου ἀντιπροσωπείας, και ἐνῶ οἱ κώδωνες ἐκρούοντο χαρμωσύνως εἰσήλθομεν εἰς τὸν κατάμεστον ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος Καθεδρικὸν Ναόν, περικαλλὲς κτίσμα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος νορμανδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τὰ χειροκροτήματα τοῦ ἐνθουσιῶντος λαοῦ ἦσαν παρατεταμένα, ἐνῶ ταυτοχρόνως χορὰς ἑλληνορρυθμῶν ψαλτῶν ἔψαλε τὸν ψαλμὸν ρε' «Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ἀλληλουῖα, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀλληλουῖα» εἰς τὴν ἑλληνικὴν, εἰς μέλος δυτικόν. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐπιβλητικοῦ Ναοῦ, πρὸ τῆς ἀγίας τραπέζης εἶχον στηθῆ δύο θρόνοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκάθησαν ἐκ δεξιῶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, φέρων τὸν μανδύαν και κρατῶν τὴν δάβδον, και εἰς τὰ ἀριστερὰ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέρμο Καρδινάλιος Salvatore Pappalardo. Τὰ μέλη τῆς Ὁρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ἐκάθησαν εἰς τὰ στασίδια δεξιὰ και τὰ μέλη τῆς Σικελικῆς Ἱεραρχίας ἀριστερὰ. Λόγω τοῦ πλήθους τῶν συρρευσάντων πιστῶν και φιλοθεαμόνων ἐν γένει ὁ ναὸς ἦτο ἀσφυκτικῶς μεττός. Καὶ εἰς τὰ κράσπεδα τῆς ἀγίας τραπέζης εἰς τὴν κόγχην τοῦ ἱεροῦ Βήματος ὑπῆρχον καθήμενοι πολλοί. Εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἐπισημοῦ και πανηγυρικῆς τελετῆς χάριν τῆς συναντήσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου και Σικελικῆς

Στιγμιότυπον ἐκ τῆς ἀφίξεως τῆς Ὁρθοδόξου ἀντιπροσωπείας εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Punta Raisi τοῦ Palermo (11-10-1973).

Ῥωμαιοκαθολικῆς, ἀνεγνώσθη ἡ ἀποστολικὴ περικοπὴ Β' Ἰωάννου 1-13 ἰταλιστὶ καὶ ἀπηγγέλθη ἑλληνιστὶ ἢ εὐαγγελικὴ περικοπὴ ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου 14,15-17, 26·15, 26-27· 16,13-15. Τῶν ἀναγνωσμάτων πληρωθέντων, ὁ Καρδινάλιος Salvatore Pappalardo ἐξεφώνησε τὸν ἀκόλουθον βαρυσήμαντον πανηγυρικὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ποιητικὴ ἔξαρσις καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐπιτήδευσις συμπλέκονται ἀρμονικῶς μὲ τὰς ἀναφορὰς εἰς βιβλικὰ καὶ πατερικὰ χωρία.

«Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὗς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς»¹.

Χαῖρε διάδημα ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες περιζωννύετε τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὴν Κόρινθον ἕως τὴν Θεσσαλονίκην, ἀπὸ τὴν Βέρροϊαν ἕως τοὺς Φιλίππους, ἀπὸ τὴν Στερεάν ἕως τὰς νήσους, ἀπὸ τὸ Ἰόνιον ἕως τὸ Αἰγαῖον.

Χαῖρε Ἐκκλησία τοῦ Ποπλίου καὶ τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Ἀριστείδου καὶ τοῦ Ἀθηναγόρου.

1. Β' Ἰωάν. 1-2.13.

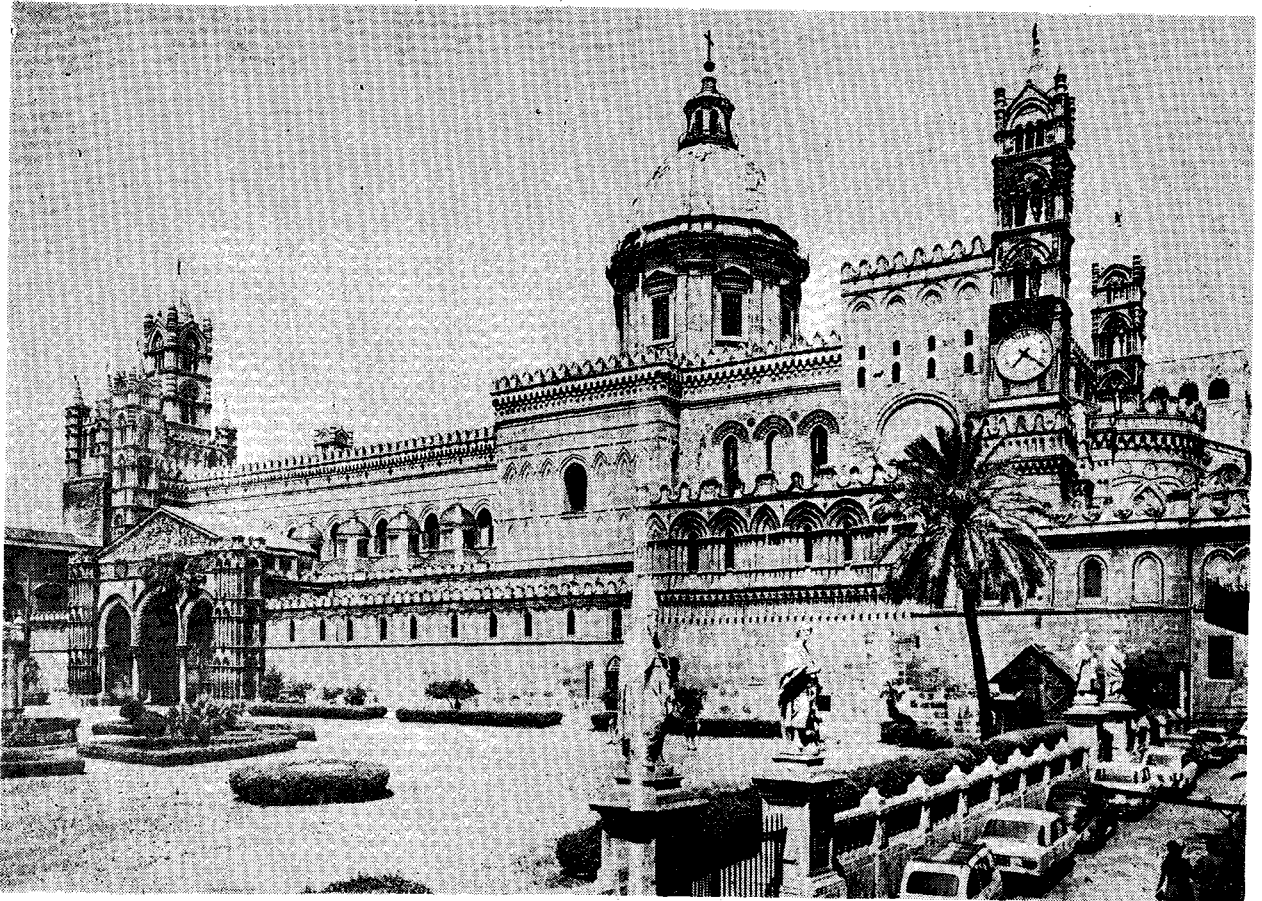
Χαῖρε Ἐκκλησία τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ καὶ τοῦ Διονυσίου Ζακύνθου, τοῦ Γερασίμου καὶ τοῦ Νικοδήμου, τῆς Φιλοθέης καὶ τοῦ Νεκταρίου, Ἐκκλησία τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε', Ἐκκλησία τῶν Νεομαρτύρων, χαῖρε.

Σήμερον ἀγάλλονται οἱ Ἅγιοι τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν· σήμερον εἶναι καὶ πάλιν ἡμέρα ἑορτῆς διὰ τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν².

Σήμερον ἀντηχεῖ ἡ ἀρχαιοτάτη ἀποστολικὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας τῶν Συρακουσῶν· σήμερον ἀναβάλλει καὶ πάλιν ἡ ἀπαράμιλλος Βυζαντινὴ ἀθησις τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀκράγαντος καὶ τῆς Μεσσηνίας· σήμερον χροσοαστρᾶπττον καὶ πάλιν αἱ Βασιλικαὶ τῶν πόλεων Κεφαλοῦδιον καὶ Μονρεάλε· σήμερον σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται ἡ Ἐκκλησία τῆς «πεδιάδος τῶν Ἑλλήνων», εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ἡ πρωτοβουλία τῆς προσκλήσεως ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἡμετέρας νήσου καὶ θαλάσσης, ὅπως ἀνταλλάξουν καὶ πάλιν ἀσπασμόν μετὰ τῶν ἐκ πίστεως καὶ ἐξ αἵματος ἀδελφῶν³.

2. Προσφώνησις τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Πεδιάδος Ἰωσήφ Περιντσιάρου πρὸς τὸν Μακαριώτατον κ. Ἱερώνυμον τὴν 13-9-70 ἐν ΕΚΚΛΗΣΙΑ 1-15 Ὀκτωβρίου 1970, σελ. 477.

3. Συνέντευξις τοῦ Καρδινάλιου Φραγκίσκου Κάρπιον πρὸς τὴν Τηλεόρασιν ἐν Oriente Cristiano, Ἰούλιος - Σεπτέμβριος 1970, σελ. 91.

Ὁ περικαλλὴς Καθεδρικός ναὸς τοῦ Palermo, κτίσμα ΙΑ' αἰ. νορμανδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἡ Λουκία, ἡ Ἀγάθη καὶ αἱ λοιπαὶ ἅγαι γυναῖκες μετὰ τοῦ χοροῦ τοῦ Μεθοδίου τοῦ Ὀλύμπου, ψάλλουν σήμερον πρὸς τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τὸν ὕμνον τοῦτον:

«Ὑμνοῖς, μάκαρα Θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι αἰσαὶ γεραίρομέν σε νῦν, ἄθικτε Παρθένε.

Φθορὰ πέφευγε καὶ νόσων πόνοι δακρυσταγεῖς, θάνατος ἠρέθη, ὄλωλε πᾶσα ἀφροσύνη λύπη τέθηγε τηξίφων, ἔλαμψε δ' ἡ τοῦ Θεοῦ Χριστοῦ χαρὰ βροτοῖς ἄφνω πάλιν.

Ψάλλον τὸ καινὸν ἄσμα νῦν χορός σε παρθένων ἀνασσα φῶς ὄλη, μάκαρα Θεόνυμφε μητέρα»⁴.

Σήμερον ἀστράπτουν ἀσκίαστα ὁ ἀκηλίδωτος βύσσος καὶ ἡ ζωηρὰ ἡ πορφύρα, διὰ τῶν ὁποίων τὸ Δαφνὶ ἐνέδυσσε τὸν ἐπίσκοπον Γρηγόριον καὶ τὸν Διάκονον Εὐπλουν.

Διὰ τὴν σημερινὴν δμήγυριν τὴν ἐν τῷ Καθεδρικῷ τοῦτῳ Ναῷ συναθροισθεῖσαν ἐν τῷ Ὄνόματι τοῦ Κυρίου ἀγάλλονται οἱ Πατέρες ἡμῶν, οἱ Πατέρες τῶν Συνόδων τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, μεταξὺ τῶν ὁ-

4. Μεθοδίου Ὀλύμπου Συμπόσιον, ΒΕΠ, τόμος 18, σελ. 89.

ποίων ἦσαν ὁ Πασχασῖνος (τῆς Lilibeo) καὶ ὁ Ἐπιφάνιος τῆς Κατάνης· ἀγάλλονται οἱ Πατριάρχαι, τοὺς ὁποίους αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν ἔδωσαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν, ὁ Ἀγάθων Πάπας Ῥώμης μετὰ Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Θεοφάνους Ἀντιοχείας.

Σήμερον ἐπαναλαμβάνονται ἀντηχοῦντες οἱ ὕμνοι τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Ἰωσήφ, καὶ μαζί μὲ ὄλους τοὺς ἰδικούς μας Ἀγίους, οἵτινες ἐπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν, ψάλλουν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν: «Μεγάλο τὸ γεγονός. Μεγάλη ἡ χαρὰ. Μεγάλη ἡ συγκίνησις»⁵.

Ὅντως, ἡ Ἀδελφή σου ἡ ἐν Σικελία παροικοῦσα ἐκλεκτὴ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἤλθε καὶ σὲ συνήνητσε· καὶ Σὺ, ἐκλεκτὴ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἤλθες σήμερον εἰς ἀναζήτησίν της. Καὶ συνητηθήμεν (περιπατοῦντες ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Πατρὸς, ἐντολὴν ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους»⁶.

5. Χαιρετισμὸς τοῦ Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου πρὸς τὰ μέλη τῆς «Κροναζιέρας Ἀδελφοσύνης» τὴν 13-9-70 ἐν ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἐ.ξ., σελ. 477.

6. Β' Ἰωάννου 4-5.

Ὁ Ἐκλαμπρότατος Καρδινάλιος κ. S. Pappalardo καὶ ὁ Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος μετὰ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας πλατυσούμενοι ὑπὸ Ἱεραρχῶν τῆς Σικελικῆς Ἐκκλησίας.

Και «αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ»⁷. «Και αὕτη ἐστὶν ἡ διδασχὴ, ἵνα τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχωμεν⁸ καὶ ὁμολογοῦμεν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί»⁹. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, μὲ τὴν ὁποίαν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Αὕτη ἐστὶν ἡ διδασχὴ, τὴν ὁποίαν ὅλοι ἡμεῖς, καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, ὁμολογοῦμεν.

Δηλαδή, ἀδελφοί, ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν ἀγάπην ὡς ὄργανον πρὸς πραγμάτων σκοπῶν ξένων, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εἶναι εὐγενέστατοι, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ ἔξοχοι.

Ἡμεῖς προτιθέμεθα νὰ βιώσωμεν τὴν ἀγάπην ταύτην ὡς τὴν πλήρη ἀποκάλυψιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σωτηριώδους ἔργου τοῦ Θεοῦ.

Ἐνισχύεται ἡ ἀμοιβαία ἀναγνώρισις, καὶ ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι εἴμεθα γνήσιοι τοῦ Μοναδικοῦ Διδασκάλου μαθηταί¹⁰.

Ἄς συνειδητοποιήσωμεν λοιπὸν καὶ ἄς καλλιιεργήσωμεν τὴν διαπίστωση, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἐκ θείας ἐμπνεύσεως προέβη ὁ Σεβάσμιος ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφός Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐπὶ τοῦ Βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου: «Ὅντως, μεταξύ μας δὲν ὑπάρχουν ἄλλαι σχέσεις, εἰ μὴ ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος»¹¹.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἐπαναλαμβάνομεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψεν ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Φιλιππῶν πρὸς τοὺς Κορινθίους: «Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἀνεστράφημεν πρὸς ὑμᾶς ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἂ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε»¹².

Δὲν λησμονοῦμεν ὡσαύτως τὴν ἐννοίαν τῶν λόγων: «ὁμολογοῦμεν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα». Δὲν λησμονοῦμεν τὸ μυστήριον τῆς θεανθρωπίνης φύσεως, καὶ ἐπομένως ποῖαν ἄφατον ἀλήθειαν ὁμολογοῦμεν.

Δὲν λησμονοῦμεν τί σημασίαν ἔχει τὸ πολυσύνθετον τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πολιτισμῶν, τῶν πραγμάτων καὶ γεγονότων τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος μᾶς διδάσκει ὅτι ἡμεῖς πρὸς διάκρισιν πρέπει νὰ φέρωμεν τὴν ἀπλῆν μὲν ὁμολογίαν τῆς διδασχῆς ταύτης, ἀλλὰ ὁμολογίαν ποὺ γίνε-ται, ἐὰν περιπατῶμεν τὴν ὁδὸν τῆς ἐντολῆς, καθὼς ἠκούσαμεν ἀπ' ἀρχῆς¹³.

7. Ἐνθ' ἄνωτ. 6.

8. Ἐνθ' ἄνωτ. 9.

9. Ἐνθ' ἄνωτ. 7.

10. Ἰωάννου 13,35.

11. Προσφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου εἰς τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ σύναξιν τὴν 13-9-70 ἐν «Ἐκκλησία», ἐνθ' ἄν. σελ. 484.

12. Β' Κορ. 1,12-13.

13. Β' Ἰωάν. 4-10.

Διὰ τοῦτο ἡ κοινὴ σημερινή μας συνάθροισις, ἀντηχεῖ ἐν ἀρμονίᾳ τὰς φωνὰς ὁλοκλήρου τῆς ἱστορίας τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἐφ' ὅσον ἀπηχεῖ τὴν πορείαν μας πρὸς τὸ Ἅγιον Βῆμα τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν ὄψθμον τοῦ 118 Ψαλμοῦ περὶ τοῦ Νόμου τοῦ Κυρίου (ὡς πράττει τοῦτο εἰς τὸν καταπληκτικὸν Ὁρθρον τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἢ βυζαντινὴ ἀκολουθία). Μὲ τὸν ὄψθμον δὲ τοῦ ὕμνου αὐτοῦ συνδέεται καὶ ἡ καινὴ ἐντολὴ ἢ μᾶλλον ἢ ἐντολή, ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς¹⁴.

Ἡ ἀρμονία αὕτη, τὴν ὁποίαν ἡ δημοσύσις καὶ ἀδιαίρετος Τριάς ἔδωκεν ἡμῖν νὰ γευθῶμεν σήμερον ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ, ὅστις ἀπαστρέπτει ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ Ἄμνοῦ¹⁵, ἢ οὐράνιος αὕτη ἀρμονία ὑπεράνω τῆς Χώρας μας καὶ ἡ παρουσία σας ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Καθεδρικῷ τούτῳ Ναῷ εἶναι εἰκὼν τῆς ἁνῶ Ἱερουσαλήμ¹⁶.

Τοιαῦται ἀρμονίαι καὶ παρουσίαι μᾶς φανερόνουν τὴν πνοὴν (τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας, ἧ ἡμεῖς γινώσκουμεν ὅτι παρ' ἡμῖν μένει καὶ ἐν ἡμῖν ἔσται, τοῦ παρακλήτου τοῦ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς δοθέντος ἡμῖν, ἵνα μὲνῃ μεθ' ἡμῶν¹⁷ τὴν πνοὴν τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὴν μαρτυρίαν του)¹⁸.

Ὁ «διάλογος τῆς ἀγάπης» — ὡς ἀπεκάλεσαν τοῦτον αἱ Ἀγιώτατοι Ἐκκλησιαὶ Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως —, μεταξὺ ὑμῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡμῶν τῆς Συκελίας προσέδωκεν ὅπως ἰδιαίτερον νόημα εἰς τὴν ἀναβίωσιν τοῦ παρελθόντος καὶ εἰς τὴν ἀποστολήν μας διὰ τὸ μέλλον. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ σεβάσμιος ἡμῶν Ἀδελφός κ. Ἱερώνυμος καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέριου καρδινάλιος Φραγκίσκος Κάρπινο τὸ ἐπεσήμανον ἐκ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς συναντήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν¹⁹.

Ὅχι ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν ζοῦν καὶ αἱ ἡμέτεραι Ἐκκλησιαὶ τὴν ἀποκαταδοκίαν²⁰ τῆς τόσον ποθητῆς ἐνώσεως μεταξὺ ὅλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπικαλοῦνται τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα, ὡς καὶ αἰσθάνονται τοὺς ἀλαλήτους στεναγμούς²¹ διὰ τὴν συμφορὰν τοῦ χωρισμοῦ²². Ἡ «διαίρεσις τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναπηδᾷ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας ὡς τραγικὴ πραγματικότης, ἣ δὲ ἐνότῃς αὐτῶν καθίσταται τὸ μέγα καὶ ἐπιτακτικὸν πρόβλημα τῆς σημερινῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς»²³.

14. Β' Ἰωάν. 5.

15. Ἀποκ. 21,23.

16. Ἁγίου Ἀμβροσίου: Ὑμνος Caelestis Urbs Jerusalem Passim.

17. Ἰωάν. 14,16-17.

18. Ἰωάν. 15,26.

19. Προσφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου πρὸς τὸν Καρδινάλιον Φραγκίσκον Κάρπινο τὴν 13-9-70 ἐν «Ἐκκλησία» ἐνθ' ἄν. σελ. 479 καὶ Καρδινάλιον Κάρπινο πρὸς Μακ. κ. Ἱερωνύμον τὴν 13-9-70 ἐν «Ο.Ο.» ἐνθ' ἄν. σελ. 49-53 καὶ 57-58.

20. Ρωμ. 8,19.

21. Ἐνθ' ἄν. 26.

22. Προσφώνησις ἐν «Ἐκκλησία», ἐνθ' ἄν. σελ. 479.

23. Προσφώνησις ἐν «Ο.Ο.», ἐνθ' ἄν. σελ. 53.

Συνεπώς, όπως και κάθε Έκκλησία δεν δυνάμεθα να αποφύγωμεν μίαν αντιπαράστασιν ἐκ τῆς πίστεως. Κατ' αὐτὴν ὁμοῦς τὴν στιγμὴν («ἡ ταπεινὴ ἡμῶν διακονία») ²⁴ θὰ ἤθελε νὰ ὑπογραμμίσῃ μίαν ἄλλην σημαντικὴν φάσιν τῆς ἐξελέξεως τῶν σχέσεων, ἐντὸς τῶν ὁποίων μᾶς εἰσήγαγε τὸ τέλειον δῶρον τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων, «παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα» ²⁵ καὶ ὡς νὰ ἐκάναμε βουτιά εἰς τὸν ἀπέραντον ὠκεανόν, μᾶς ἐβύθησεν εἰς τὴν ἀδιάπτωτον εὐσπλαγγίαν Του, τὴν βᾶσιν τῆς ἐλπίδος, ὡσὰν διὰ νὰ «φιλτράρῃ» τὴν σταθερότητα τῆς πίστεώς μας, ὅτι ἡ ἐλπίς ἐδράζεται εἰς τὴν πίστιν ²⁶, διὰ νὰ ἐνθαρρυνθῶμεν εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπομονήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπιταχύνομεν τὴν ἐλπίδα ²⁷, διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀγνότητα τῆς καθημερινῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφων ἐκ Κορίνθου συνιστᾷ εἰς τοὺς Ῥωμαίους ²⁸.

Μία ἐλπίς, ἡ ὁποία μὲ βᾶσιν τὸ «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν» ²⁹ τοῦ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας ἐλέγχει τοὺς πό-

θους, οἱ ὁποῖοι μὲ κακὸν ἴσως τρόπον ἐρείδονται ἐπὶ τῆς ἀρρήτου προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἴσως παραμορφωμένοι ἢ ὀδηγούμενοι εἰς πτώχευσιν λόγῳ τῆς καταχρήσεως εἰρητισμοῦ ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἢ τοῦ λάθους τῆς ἐπιδιώξεως μιᾶς ἀγάπης ἢ — εἴθε ὁ Παντοδύναμος καὶ Φιλάνθρωπος νὰ φυλάξῃ ἀπὸ αὐτὸ ὅλας τὰς Ἐκκλησίας — καὶ ἀκόμη χειρότερον.

«Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁ Παράκλητος, ὃν ἐπεμφεν ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, διδάσκει ἡμᾶς πάντα καὶ ὑπενθυμίζει εἰς πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ Μονογενὴς Λόγος τοῦ Θεοῦ» ³⁰.

«Αὐτός, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν» ³¹.

Κατ' αὐτὴν τὴν προνομακίαν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Διεκκλησιαστικὴν συνάθροισιν, σεβάσμοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοὶ Ἐπίσκοποι ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἐν Δύσει, τέκνα ἀγαπητὰ ἐν Πνεύματι Πρεσβύτεροι, Διάκονοι καὶ Λαϊκοὶ ἐξ Ἀνατολῆς καὶ ἐκ Δύσεως, ἐγκαινιάζομεν μίαν ἀνταλλαγὴν ἐλπίδων. Πορευόμεθα ἐν τῇ πράξει πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς πιστό-

24. Ἐνθ' ἀν. σελ. 58.

25. Ἰακ. 1,18.

26. Ἐβρ. 11,1.

27. Ρωμ. 8,25.

28. Ἐνθ' ἀν. 12,1-20.

29. Ἰωάν. 17,21.

30. Ἰωάν. 14,26.

31. Ἐνθ' ἀν. 16,13.

Ὁ ἡγῆθεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Καρδινάλιος κ. S. Pappalardo εἰς ἓν στιγμιότυπον κατὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ ἀδελφικὴν συνάντησιν.

τητος. Ἄν ἐνθυμούμεθα πᾶν ὅτι ἐδῶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐδίδαξε τὸ Πνεῦμα εἰς τὴν Νύμφην.

Κατὰ τὸ τέλος τῆς «Κρουαζιέρας τῆς Ἀδελφoσύνης» ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Παλέρμο Καρδινάλιος Φραγκίσκος Κάρπινο ἔλεγε ὅτι τὴν εἶχεν ἐμπνευσθῆ καὶ πραγματοποιήσῃ κατὰ τρόπον προφητικόν. «Ὁπoυς ἡμεῖς, ἔλεγε, προωθήσαμεν τὰς συναντήσεις ταύτας ἐν τῷ πνεύματι τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου καὶ μετὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς εὐλογίας τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ', ὅστις δι' ἐπιστολῆς του, ἀπευθυνομένης πρὸς ἡμᾶς, ἐξέφρασε πλήρη τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὴν πρωτοβουλίαν ἡμῶν ταύτην, οὗτος εἶμαι διὰ τοῦτο βέβαιος ὅτι καὶ ἀπὸ πλευρᾶς Ὁρθοδόξου ἐγένετο πᾶν ὅτι ἐπεβάλλετο, προκειμένου νὰ γίνῃ σεβαστὴ ἡ ἀπόφασις ἐκεῖνη τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἐν Ῥόδῳ τὸν Νοέμβριον, τοῦ 1964 ἡ ὁποία ἀφῆκεν εἰς κάθε ὀρθόδοξον αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τὴν πρωτοβουλίαν νὰ καλλιεργῇ σχέσεις ἀδελφικὰς μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ ὑφιστάμεναι δυσκολίαι θὰ ὑπερπηδηθῶν προοδευτικῶς»³².

Ἡ ἐλπίς τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ὀμαιοκαθολικῆς κοινωρίας παραμένει μέχρι σήμερον σύμμορφος μετὰ τὸ πνεῦμα. Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' εἰς τὴν ὁμιλίαν του, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑβδομάδος τῆς Ἑνότητος τῶν χριστιανῶν, τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον ἔλεγε· «Ἡ ἐνότης, ἣτις ἀποτελεῖ ἀληθῆ δωρεάν τοῦ Χριστοῦ, ἐξελίσσεται καὶ καλλιεργεῖται ἐντὸς τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν καὶ καταστάσεων τῆς ζωῆς τῶν Χριστιανικῶν κοινοτήτων.

Ἡ κατανόησις τοῦ ὅλου τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν διευπλώθη σαφῶς ὑπὸ τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου· οἱ καθ' ἕκαστον Ἐπίσκοποι ἀποτελοῦν τὴν ὁρατὴν ἀρχὴν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς ἐνότητος τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν, αἵτινες διεμορφώθησαν κατ' εἰκόνα τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας δι' αὐτῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν ὑπάρχει ἡ μία καὶ μόνη Καθολικὴ Ἐκκλησία»³³.

Ἀντιλαμβανόμεθα πόσον εἶναι σπουδαῖον, ὅπως αἱ ἐπὶ μέρος Ἐκκλησίαι τῆς ὀμαιοκαθολικῆς κοινωρίας ἀξιολογήσων τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἰδιαζούσας αὐτῶν οἰκουμενικὰς εὐθύνas.

Ἐκ βάθους καρδίας λοιπὸν προτρέπομεν τοὺς ἀδελφούς μας καὶ τέκνα μας, νὰ ἐνεργοῦν οὕτως, ὥστε ἡ φροντίς διὰ τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανῶν νὰ καταστῇ μέρος ἀναπόσπαστον τῆς ζωῆς τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν. Ὁ «διάλογος τῆς ἀγάπης», — ἔκφρασις τόσον προσφιλεῆς εἰς τὸν μακάριον καὶ ἀείμνηστον ἀδελφὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόραν —, δύνανται νὰ πραγματοποιηθῇ πλήρως μετὰ τὴν προσώπων καὶ κοινοτήτων, πὸν ἔχουν μετὰ τῶν συγχρᾶς, ἀμοιβαίας ἐπαφᾶς καὶ συμμερίζονται τοὺς πόνους καὶ τὰς ἐλπίδας των, πὸν πλησιάζουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ὁμοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐνεργοῦν ἐν αὐτοῖς κατὰ τὸν ὅον τῶν συγκεκριμένων κοινῶν ἐμπειριῶν τῆς ζωῆς των.

32. Συνέντευξις Καρδινάλιου Κάρπινο πρὸς τηλεόρασιν ἐ.ἀ. σελ. 89.

33. *Lumen Gentium* κεφ. 23.

Ἡ καθολικότης καὶ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζονται μετὰ τὴν ἰκανότητα τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν — καὶ τοῦ συνόλου αὐτῶν — νὰ ὀρίζωνται εἰς κόσμους, χρόνους καὶ τόπους διαφόρους, καὶ νὰ ἀνευρίσκων ἑαυτὰς εἰς κάθε χώραν, χρόνον καὶ κόσμον ἐν ἀμοιβαίᾳ κοινωρίᾳ³⁴.

Εἶναι ἀρὰ γε ἀλαζονία διὰ τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἐλαχιστότητά μας νὰ σκεφθῶμεν ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σικελίας ἔχουν καὶ θὰ ἔχουν τὴν τοιαύτην ἰκανότητα καὶ ὅτι, ἐπομένως, πορευόμεθα ἐκφράζοντες τὴν καθολικότητα καὶ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας;

Ὅταν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἔγραφεν: «Ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς Σικελίας διὰ τὸν καθολικὸν κόσμον»³⁵, ἡμεῖς διείδομεν τότε τὴν ὥραν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν Οἰκουμένην τῆς μῆς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἠρξήθη: «εἶθε ὁ Κύριος τοῦ Ἀμπελώνος νὰ ἀναδείξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σικελίας ὡς τὸν ἐλλείποντα κρίκον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπανασυνδέσῃ τὰ ἀποχωρισθέντα τμήματα εἰς τὴν ἐνιαίαν Ἐκκλησίαν»³⁶, ἡμεῖς ἀνεγνωρίσαμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὡς οὖσαν ἤδη ἐν δράσει διὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπανασυνδέσεως καὶ ὡς ἀρχιτέκτονα τῆς ἐνότητος.

Ὡς σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός σας καὶ ὁστοῦν ἐκ τῶν ὁστέων σας, δηλαδὴ ἀδελφοὶ ὀμαίμονες³⁷ καὶ ἐπομένως κατὰ περισσότερον ἀπὸ ὅτι οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ ἀδελφῶν, ἡμεῖς παρηκολουθήσαμεν ἐκ τοῦ σύγγενους τὰς ὀδύνας καὶ ἐνεργείας σας, ἀφ' ὅτου, κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσιν τοῦ αἰῶνος ἤρχισε νὰ ἀνατέλῃ ὁ κόσμος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς προσεχοῦς χιλιετηρίδος. Καὶ σὰς κατανοοῦμεν καλλίτερον ἀπὸ ὅτι αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι.

Πόσος περισσότερον ἡμῶν δύναται νὰ κατανοήσῃ καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν, εἴτε θετικὴν εἴτε ἀρητικὴν, κριτικὴν σας ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου καὶ ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης;

Δὲν θέλομεν νὰ σὰς κολακεύσωμεν, ἀδελφοί. Οὕτε θέλομεν νὰ ἰκανοποιήσωμεν τοπικιστικὰς ἐπιδιώξεις, ἀνταγωνιζόμενοι ἐνδεχομένως ἢ ἐναντιούμενοι³⁸ πρὸς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης, τὴν προκαθημένην τῆς ἀγάπης³⁹.

Ἀλλὰ ἡ Σικελία, τῆς ὁποίας ἡ σημασία βαρύνει ἐντὸς τοῦ κόλπου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Μεσογείου, ὅσον βαρύνει καὶ ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εὐρίσκεται μόνον μετὰ τὴν Ἀνατολῆς καὶ Ἀ-

34. Ὁμιλία τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' εἰς τὴν γενικὴν ἀκρόασιν τῆς 24-1-73, ἐν *Osservatore Romano* 24-1-73, σελ. 4.

35. «Ἐκκλησία», ἐνθ' ἂν. σελ. 485.

36. Προσφώνησις ἐν «Ἐκκλησία», ἐνθ' ἂν. 479.

37. Χαιρετισμὸς τοῦ Μακ. κ. Ἱερωνύμου πρὸς τὸν Καρδινάλιον Φραγκ. Κάρπινο ἐν «Ἐκκλησία», ἐνθ' ἂν. 477.

38. Συνέντευξις, ἐνθ' ἂν. σελ. 88.

39. Ἱγνατίου Θεοφύρου Ἐπιστολὴ πρὸς Ῥωμαίους (πρόλογος).

σεως, Βορρά και Νότον. Εδρίσκεται κυρίως ανάμεσα εις τὴν συνάρειαν τοῦ ἀνθρώπου τῆς καὶ τοῦ χριστιανοῦ τῆς.

Ἡ Ἑλλάς ὁμως εἶναι τὸ πρότυπον τοῦ πολιτισμοῦ ἢ Ἑλλάς εἶναι τὸ προπύργιον τῆς Ὁρθοδοξίας.

Σεῖς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡμεῖς τῆς Σικελίας θέλομεν νὰ εἴμεθα ὁ χορὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἰσόμενοι ὄντες ἐν ὁμοιοῖα, χρώμα Θεοῦ λαβόντες ἐν ἐνότητι, ἄδετε ἐν φωνῇ μιᾷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρὶ»⁴⁰. Θέλομεν νὰ μείνωμεν ἐν τῇ (ἀμώμω ἐνότητι)⁴¹ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν; «ἵνα ἡμῶν καὶ ἀκούσῃ ὁ Πατὴρ καὶ ἐπιγινώσκῃ, δι' ὧν πράσσομεν, μέλη ὄντες τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ»⁴².

Ἀλλὰ εἰς τὸν ὕμνον, ὅστις ψάλλεται πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν⁴³, ἀμφότεροι δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐνώσωμεν τὰς φωνὰς μας, φωνὰς κλύο λαῶν ἠρωμένων διὰ τῶν δεσμῶν οὐχὶ μόνον τοῦ ἰδίου αἵματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος· δεσμούς τελειομένους ἀπὸ Ἐκεῖνον, ὅστις διέταξε τὰ πάντα κατὰ τὴν Ἁγίαν αὐτοῦ βούλησιν καὶ ἐπισχυμένους κατὰ τὸν ὄντων αἰῶνων ἀπὸ τὴν ἀνεξιχνίαστον καὶ πάνσοφον Αὐτοῦ Πρόνοιαν»⁴⁴.

Σήμερον πανηγυρίζουν εἰς τὸ Παλέρμον, ὅπου ἐρέθησαν ἐν θαυμαστῇ συναρτήσει καὶ αἱ εἴκοσι Ἐκκλησίαι τῆς Σικελίας, αὐριον δὲ εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Ἑλλήνων, ὅπου θὰ σὰς περιβάλλουν οἱ ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ Δύσει ὑπῆρξαν μόνιμοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Χριστιανοσύνης καὶ παρ' ὅτι μόνον καὶ ὀλίγοι ἐχαρακτηρίσθησαν πάντοτε ὑπὸ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς φορεῖς τῶν προσπαθειῶν καὶ ἐπιτευγμάτων, τὰ ὅποια σήμερον ἐπιτελοῦμεν ἀπὸ κοινῆς καὶ εἰς τόσα σημεῖα. Καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Κεφαλοῦδιον καὶ τὴν Μονρεάλην. Ὁλόκληρος ἡ Σικελία θὰ σὰς προσφέρει τὴν ἰδίαν ἐντύπωσιν καὶ τὸ ἴδιον (ἄνοιγμα). Δὲν θέλομεν, ἀδελφοί, νὰ σὰς κάμωμεν νὰ σχηματίσῃτε ἀπατηλὰς ἐντυπώσεις. Τὰ λόγια αὐτά, τὰ ὅποια σὰς ἀπευθύνομεν, τελούντες ὑπὸ τὸ κράτος τῆς χαρᾶς καὶ τῆς συγκινήσεως τοῦ γεγονότος τούτου, ἐν μέρει ἀποτελοῦν δι' ἡμᾶς βίωμα καὶ ἐν μέρει ἐλπίδα. Ἀκριβῶς δὲ διότι ἀποτελοῦν ἐλπίδα, δὲν σὰς ἀπατῶμεν οὔτε ψευδομεθα. Σχετικῶς δὲ μετ' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὴν στιγμήν αὐτὴν ἀπευθύνει τοὺς λόγους τούτους, πιστεύσατε ὅτι ὁμιλῶν πρὸς Ὑμᾶς ἐκ μέρους τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐκκλησιῶν, δὲν σὰς προσφωνεῖ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν οὕτε περιώρισε τὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὸ (ἄνοιγμα) αὐτὸ μόνον ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Πορσεβυτερίου καὶ τῶν Μοναχικῶν Κοινοτήτων.

Καὶ αὐτὸ ἐν μέρει εἶναι βίωμα καὶ ἐν μέρει ἐλπίς. Ἀλλ' ἤδη ἡ ἐλπίς μας εἶναι κάμινος ποὺ θὰ κατακαύσῃ («τὶς σκουριές μας»). Καὶ προχωρεῖ ἐπιλέγουσα τὸ καλὸν καὶ ἀριστον κράμα ἀπὸ τὴν πρώτην ὕλην ποὺ

τὸ πῦρ διαλύει καὶ καθαρίζει. Καὶ τώρα ἀπευθυνόμεθα κυρίως πρὸς τοὺς νέους⁴⁵.

Σκεπτόμεθα δὲ τὴν διὰ τῆς ἀξήσεως τῆς ἀλληλεγγύης ἀνάπτωσιν τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς κοινωνικότητος των⁴⁶.

Πρὶν καταστοῦν δι' ὑμᾶς προβλήματα καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι προβλήματα, οἱ νέοι ἀποτελοῦν διὰ τὰς Ἐκκλησίας μας ἀφορμὴν θεολογικοῦ στοιχείου. Ὁχι τὰ μόνον προβλήματα, οὔτε, πολὺ ὀλιγώτερον, τὰ μόνον θεολογικὰ ζητήματα. Αὐτὸ εἶναι βέβαιον. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας οἱ νέοι ἀναζητοῦν στόχους καὶ ιδεώδη⁴⁷.

Δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας τὸ γεγονός, ὅτι αἱ Θεολογικαὶ μας σχολαὶ μᾶς προγραμματίζουν τὰ θέματα αὐτὰ κατὰ τὸ αὐριανὸν «Συνμύσιον». Δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ ἀγνοήσωμεν μέσα εἰς τὸν κύκλον τῶν ὀριζόντων τῆς ἐμπιστοσύνης μας καὶ τῆς πιστότητός μας, καὶ οἱ νέοι σήμερον μᾶς ὀμιλοῦν. Ὁμιλοῦν πρὸς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας. Ὁμιλεῖ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ πικρὰ ἀπουσία των. Ὁμιλεῖ ἢ ἐνίοτε ἐσφαλμένη ἐχθρότητος των. Ὁμιλεῖ ἢ ἀνικανοποίητος παρουσία των. Ἡ ἐκπληξίς των ἐμπροσθεν τῆς μικροπρεπειᾶς, ἢ ἀνία των ἐμπροσθεν τῆς γενέσεως τοῦ πεπερασμένου, ἢ ἐκ μέρους των ἀποδοκιμασία τῆς ἀσυνεπειᾶς μας. Τὸ σκάνδαλον τοῦ χωρισμοῦ μας. Μήπως δὲ πολλοὶ μεταξὺ αὐτῶν, παρ' ὅτι ἐνσωματωμένοι εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θεωροῦν ἀφρημένην τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀπτόν χαρακτήρα τῶν ἐμπειρικῶν πραγματικότητων καὶ σχέσεων; Δὲν καταδικάζουν συχνάκις τὴν Θεολογικὴν θεωρίαν, ἢ ὅποια, κατὰ τὴν ἐμπειρίαν των, δὲν παρήγαγε παρὰ μόνον τρομερὰν πολεμικὴν καὶ καταστρεπτικὰ σχίσματα; Παρ' ὅλα ταῦτα ὁμως οἱ νέοι προφητεύουν: Εἴτε ἀθέλητά μας, εἴτε ἀθέλητά τους, προφητεύουν. Διότι ὀδεοῦν πρὸς τὴν ἐνότητα. Ἡ χριστιανικὴ νεολαία ἐπιδιώκει κάποιαν ἐνωσιν. Ἐνωσιν, ἢ ὅποια ὀπωσδήποτε θὰ περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Τριάδα.

Ὅντως, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ προσέγγισις, ἐνότης ποὺ δὲν εἶναι εἰκὼν ἢ ἀντίγραφον ἢ μίμησις τῆς Ἀγάπης τοῦ Ἐνὸς καὶ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀλλοίμονον ὁμως εἴαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπραγματοποιεῖτο μία ἐνωσις ἄνευ Ἱεραρχίας, ἢ κατὰ τῆς Ἱεραρχίας, μία ἐνωσις οὐχὶ τελεία εἰκὼν τῆς Τριάδος, μία ἐνωσις ἀμφισβητοῦσα τὴν Ἱεραρχικὴν δομὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν κανονικὴν ἐνότητα. Ὅποια τότε ἀρησις τῆς Ἀληθείας! Ὅποια τότε προδοσία τῆς ἀγάπης!

Ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ ὀριζικὴ μεταμόρφωσις τῆς προσωπικοποιησεως καὶ κοινωνικοποιησεως μετ' ὅλας τὰς ἀπόψεις, τὰς σχέσεις καὶ τὰς συνεπειᾶς ποὺ συνεπάγεται. Ὁ μὸχος ποὺ διὰ τῆς ἀθείας ὀδηγεῖ πρὸς τὴν ἐκκοσμίκευσιν καὶ ἄλλαι ἀνάλογοι ἐ-

40. Ἱγνατίου Θεοφύρου πρὸς Ἐφεσίους κεφ. 4.

41. Ἐνθ' ἄνωτ.

42. Ἐνθ' ἄνωτ.

43. Ἐνθ' ἄνωτ.

44. Προσφώνησις ἐν «Ἐκκλησία», σελ. 479.

45. Μήνυμα τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου πρὸς τοὺς νέους 8-12-1965.

46. Gaudium et spes κεφ. 4-10.

47. Ματθ. 16,2-3.

48. Ψαλμ. 44,2.

ξελίξεις αποτελοῦν δι' ἡμᾶς παγκόσμια συγκλονιστικά Ἐκκλησιαστικά φαινόμενα.

Ἀκριβῶς ἡμεῖς, αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ Σικελίας, ἴσως μὲ τὴν ἔρευνά μας αὐτὴν νὰ διαπιστώσωμεν κάπως μίαν ταυτότητα ὡς πρὸς τὰ ἀνθρωπολογικὰ καὶ θεολογικὰ κίνητρα καὶ αἷτια, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο λαοὶ μας πότε ἐπιταχύνουν καὶ πότε ἐπιβραδύνουν ἀναλόγως ἐξελίξεις.

Πῶς εἶναι δυνατὸν ἡμεῖς νὰ ἀγνοήσωμεν ἀμοιβαίως τὰς συνεπείας ταύτας καὶ τὴν Ἐκκλησιολογικὴν ἀπήχησιν τῶν φαινομένων τούτων; Θὰ ἠθέλαμεν ὅμως ὅλα αὐτὰ νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν καρδίαν μας ὡς αἶνος ἀλαλαγμοῦ⁴⁸, ἀκόμη καὶ τὰ ὀλιγώτερον σήμερον χαροποιὰ γεγονότα. Νὰ γίνοντι καὶ αὐτὰ ἐορταστικὸν ἔσμα πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Βασιλείαν Του, ἀφοῦ «ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος!»⁴⁹ καὶ «παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρῶσῳ»⁵⁰.

Ὁ σημερινὸς μας ἀσπασμὸς θέλομεν νὰ εἶναι χειρονομία εὐγενείας, φιλοξενίας, εὐγνωμοσύνης, εὐχῆς καὶ ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ διανγῆς καὶ λαμπρὸν προμήνημα ὄλων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας λέγει πρὸς τὰς Ἐκκλησίας μας, ὁδηγοῦν αὐτὰς πρὸς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

Φίλτατοι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, εἰς τὸν δύσκολον αὐτὸν δρόμον πρὸς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, δρόμον ὅμως καὶ πορείαν χαρᾶς, ἀφοῦ κατευθυνόμεθα ὑπὸ τοῦ Πατρικλήτου, Ὁν μᾶς ἔστειλεν ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἐκεῖνος εἶναι «ὁ βεβαίων ἡμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δὸς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν»⁵¹.

Εἰς τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σικελίας προτίθενται νὰ πορευθοῦν, οἱ Ἐπίσκοποι τῆς νήσου μας διακηρύσσουν σήμερον ψάλλοντες πρὸς τὴν Παναγίαν «Φωτοδόχον λαμπάδα τοῖς ἐν σκότει φανεῖσαν ὁρῶμεν τὴν Ἁγίαν Παρθένον· τὸ γὰρ ἄλλον φῶς ὁδηγεῖ πρὸς γνῶσιν θεϊκὴν ἅπαντας, αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουσα»⁵². Τὴν ἀνακηρύσσουν Ὁδηγήτριάν των εἰς τὴν πορείαν μας.

Πρὸς Αὐτὴν σήμερον ἡμεῖς ἀναφωνοῦμεν «Χαῖρε ἀκτὶς νοητοῦ Ἥλιου, Χαῖρε βολὴς τοῦ ἀδύτου φέγγους. Χαῖρε ἀστραπὴ τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα· Χαῖρε ὡς βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα»⁵³.

Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Σικελίας δηλαδὴ προτίθενται νὰ ἀντιπροσωπεύουν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον τὴν κοινὴν ἡμῶν εὐλάβειαν πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν κοινὴν μας προσδοκίαν ἀπὸ αὐτῆν, «τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἀσάλευτον πύργον»⁵⁴. Εἶναι δὲ δι' ἐμὲ ἀκόμη περισσότερον εὐ-

χάριστον τὸ καθῆκον, ὅπως ἐπισημάνω τὴν κοινὴν ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ Σικελίας πρὸς τὴν Παναγίαν καὶ ἐκ τοῦ ἰδιόζοντος δεσμοῦ ποῦ ὡς Καρδιναλίου ἔχω μὲ τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης.

Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ', ὁ ἀκαταπόνητος ἀναζητητής, ὁ «θαρραλέος καὶ συνετὸς πρωταθλητής» τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν⁵⁵, καλέσας ἐμὲ, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Παλέρμο, εἰς τὸ Κολλέγιον τῶν Καρδιναλίων, μοῦ ἔδωσε τὸν τίτλον τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγητρίας τῶν Σικελῶν.

Σοὶ τῇ Ὁδηγήτρια, ἡ ὁποία «ᾠφθης φωτισμὸς ἡμῶν καὶ βεβαίωσις, ὅθεν βοῶμέν σοι· Χαῖρε ἄστρον ἄδουτον εἰσάγον κόσμῳ τὸν μέγαν Ἥλιον»⁵⁶.

Ἄς μείνωμεν ὅλοι πιστοὶ πρὸς αὐτὴν, τὸν «πύρινον στῦλον»⁵⁷, εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην, τὴν ὁποῖαν θὰ συμπορευθῶμεν ἀπὸ τὸ Πάσχα τοῦτο μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ. Ἀμήν.

Εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς προσφωνήσεως τοῦ Καρδιναλίου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος εἰς ἀντιφώνησιν ἐξεφώνησε τὸν ἐπίσης ἐμπνευσμένον λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπερπερισεύει ἡ ἀγάπη τῆς συγκεκριμένης καρδίας.

Ἐκλαμπρότατε ἅγιε Καρδιναλίε,

Σεβάσμιοι Ἱεράρχαι,

Σὰν ὄνειρο μοῦ φαίνεται. Ἐνα ὄνειρο, εἰς τὸ ὁποῖον παίρνουν ὑπόστασιν οἱ πῶς τολμηρῆς ἐπιθυμίες ἐνὸς ἀνθρώπου.

Σὰν ὄνειρο μᾶς ἐφάνη ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1970 ἐπίσκεψις εἰς Ἀθήνας τοῦ ἐκλαμπροτάτου Καρδιναλίου κ. Φραγκίσκου Κάρολινου.

Ἦταν μιὰ συνάντησις μετὰ ἀπὸ αἰῶνας μακροῦ χωρισμοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ἦταν γιὰ μᾶς μεγάλο τὸ γεγονός, μεγάλη ἡ χαρὰ, μεγάλη ἡ συγκίνησις.

Ὅχι γιατί μέχρι τότε ἡ Σικελία δὲν εὐρίσκειτο κοντὰ μας. Ἄν ἔλεγα κάτι τέτοιο, θὰ ἦμον ἄδικος. Καὶ θὰ ἀδικοῦσα τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν ἀδικεῖται. Μεγάλη καὶ ὑπερισχύει. Μεγάλη καὶ ἰσχυροτέρα παρὰ πάντα. Πᾶσα ἡ γῆ τὴν ἀλήθειαν καλεῖ. Καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτὴν εὐλογεῖ. Καὶ πάντα σείεται καὶ τρέμει. Καὶ οὐκ ἔστι κατ' αὐτῆς ἄδικον οὐδὲν» (Α' Ἐσδρα δ', 35-41).

Ἡ ἀλήθεια λοιπὸν μᾶς διδάσκει, ὅτι κανένας λαὸς δὲν εἶναι τόσο κοντὰ μας, ὅσον οἱ κάτοικοι τῆς Σικελίας. Λίγο πῶς πίσω καὶ τὴν εὐρίσκομε νὰ κατοικῆται ἐπὶ δύο χιλιάδες χρόνια ἀπὸ ἕνα λαὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐλληνικὸν ἢ τοῦλάχιστον ἐξελληνισμένον. Καὶ

55. Μήνυμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α' πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον ΣΤ' τῆς 25-6-73 ἐν «Ἐπισκεψίς» 26-6-73, σελ. 2.

56. Ἀκάθιστος Ὑμνος, ᾠδὴ Θ' τοῦ κανόνος.

57. Ἐνθ' ἀνωτ. ᾠδὴ Δ' τοῦ κανόνος.

49. Ἐνθ' ἀν. 7.

50. Ἐνθ' ἀν. 10.

51. Β' Κορ. 1,21-22.

52. Ἀκάθιστος Ὑμνος (οἶκος 21).

53. Ἐνθ' ἀνωτ.

54. Ἐνθ' ἀνωτ.

νά θεωρηῆται τόσο πολὺ ἑλληνική, ὥστε νὰ ὀνομάζε-
ται Μεγάλη Ἑλλάς. Μεγάλη εἰς πλῆθος. Μεγάλη εἰς
δύναμιν. Μεγάλη εἰς πολιτισμόν.

Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Σικελία, ὡς ὑμεῖς διακηρύτ-
τετε, εἶναι δύο Χῶραι, ποὺ συνδέονται μὲ στενοὺς
δεσμοὺς αἵματος καὶ πίστεως. Καὶ εἶχαν πάντοτε τὴν
ἰδίαν θεολογίαν μὲ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃν
Ἐκκλησίαν, τὴν ἰδίαν γλῶσσαν λατρείας καὶ τὴν
ἰδίαν ἔκφρασιν τῆς θεολογίας των διὰ τῶν εἰκονικῶν
παραστάσεων.

Ἐγγενῆ καὶ ταλαντοῦχα τέκνα τῆς Σικελίας κατε-
πλούτισαν τὸ ἀνεξάντλητον θησαυροφυλάκιον τῆς Ὁρ-
θοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὰ θεῖα νάματα τῆς θεολο-
γίας των, καὶ κυριολεκτικῶς κατέκλυσαν τὰ λειτουρ-
γικὰ βιβλία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὰ προῖ-
όντα τοῦ οὐρανόφρονος καλάμου των, τὸν ὅποιον ἐρη-
σιμοποίησαν εἰς ἔπαινον τῆς δόξης τῆς χάριτος τοῦ
Θεοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡραπημένῳ.

Καὶ μόνον τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τοῦ ὁσίου Ἰω-
σήφ τοῦ Ὑμνογράφου νὰ ἀναμνησθῶμεν ἐνταῦθα, ἀρκεῖ,
ἀφοῦ δὲν εἶναι ὑπερβολή, ὅτι τὸ ἡμῖν ἴσως τῶν εἰς
τοὺς ἁγίους κανόνων τῶν λειτουργικῶν μας βιβλίων
προέρχεται ἐκ τοῦ δευτέρου καλάμου του, χωρὶς νὰ
ὑπολογίσωμεν τοὺς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει σωζομέ-
νους ἀνεκδότους εἰσέτι κανόνας του καὶ τὴν ἀπει-
ρίαν τῶν ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντων ὑμνογραφημάτων
Ἑλλήνων Σικελῶν ὀρθοδόξων ποιητῶν, τὰ ὅποια
ἐκδοθέντα ἀποτελοῦν σειρὰν ὄλην ὀγκωδῶν τόμων.

Ἡ Σικελία ὑπῆρξεν ὄχι ἀπλῶς ἐν τμήμα τῆς
ἀγίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ; οὐραγὸς τῆς προό-
δου, ἀλλὰ ἀντιθέτως πρωτοπόρος καὶ πρωταγωνι-
στῆς μὲ τεραστίας καὶ ἀνεκτιμήτου σημασίας προσ-
φορᾶν.

Ὡς ἐτονίσθη πολλάκις, εἰς τὸ παρελθὸν μᾶς συνέ-
δρον δεσμοὶ αἵματος καὶ πίστεως.

Ἐκτιμῶμεν τὰς διαβεβαιώσεις αὐτὰς καὶ τὰς
δεχόμεθα ὡς θείας δωρεάς. Διότι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες
εἴμεθα ὁ πῶς μελαγχολικὸς καὶ πῶς ρωμαντικὸς λαός.
Ποτὲ δὲν ἐξήσαμε μὲ τὸ παρόν. Γιὰ μᾶς τὸ παρόν,
ἀκόμη καὶ ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατέκτα τὴν
Ἀσίαν, ἦταν πάντοτε μελαγχολία. Στρεφόμεθα πάν-
τοτε πρὸς τὸ παρελθόν. Καὶ εἶναι γιὰ μᾶς πηγὴ παρη-
γορίας, θάρρους, δυνάμεως. Γι' αὐτὸ καὶ ποτὲ ἴσως
λαὸς δὲν ἠγάπησε τοὺς Πατέρας τόσο, ὅσον ὁ Ἕλλη-
νικός.

Γι' αὐτὸ σήμερα, εἰς τὴν σεπτὴν αὐτὴν πανήγυριν
τῆς Σικελικῆς Ἐκκλησίας, εὐρισκόμενοι ἐν μέσῳ ὑ-
μῶν καὶ ὀσφραϊνόμενοι εἰς τὰ λόγια ὑμῶν τὴν ἐδω-
δίαν τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν κοινῶν Πατέρων μας,
ποὺ ἀγαπᾶντο εἰς τὴν γῆν αὐτὴν, αἰσθανόμεθα
τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ ὅλοι οἱ σὺν ἐμοὶ ἐκλεκτοὶ ἐκπρόσ-
ωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν ὑποχρέωσιν,
ὄχι νὰ πλατόνω τὴν καρδίαν μου καὶ νὰ διανοίξω τὸ
στόμα μου, ἀλλὰ νὰ ἀγωνισθῶ νὰ μὴ τὰ συγκλείσω,
καὶ νὰ σῶς διαβεβαιώσω, ὅτι «ἀγαπητοὶ ἡμῶν ἐγενή-
θητε διὰ τοὺς Πατέρας» (Ρωμ. ἴα, 38). Ἀγαπη-
τοὶ διὰ τοὺς Πατέρας. Δηλαδή ἀ δ ε λ φ ο ἰ.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ προσθέσω καὶ τοῦτο. Ὁ
ἐκ Σικελίας μέγας ἡμῶν Ὑμνογράφος ἅγιος Ἰωσήφ
ἔμνησε καὶ ἐδοξολόγησε μὲ θεηγόρα ἄσματα ὄλους
τοὺς ἁγίους. Μὲ τὰ λόγια του ἀκούεται εἰς τὰς Ἐκ-
κλησίας μας ὁ ἔπαινος ἐκείνων ποὺ ἠγάπησαν τὸν
Κύριον περισσότερο ἀπὸ τὴν ζωὴν των. Οἱ ἅγιοι
ἐδέχθησαν τὴν πρὸς αὐτοὺς προσφορὰν τῆς ἀγάπης
του, τὸ ξεχείλισμα τῆς καρδίας του. Καὶ τὸν ἠγάπησαν.
Καὶ τὸν ἐθαύμασαν. Καὶ τὸν ἀντεδόξασαν. Εἰς τὸν
βίον του ἀναγράφεται, ὅτι, ὅταν ὁ ἅγιος Ἰωσήφ ὁ Ὑ-
μνογράφος ἐκοιμήθη, κάποιος πονεμένος ἄνθρωπος
παρεκάλει ἐπὶ τριήμερον τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν
Τήρωνα διημερονοκτενεύων εἰς τὸν ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει Ναόν του. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἐνεφανίσθη
εἰς αὐτὸν μόνον μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν καὶ τοῦ εἶπε:
«Διὰ τί λυπεῖσαι, ὦ ἄνθρωπε; Γνώριζε, ὅτι ὁ Ποιητὴς
Ἰωσήφ ἐκοιμήθη καὶ ἔγινε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὀφθαλμῶν,
(δηλ. ὑποδοχή, δεξιῶσις) ἐκ μέρους ὄλων τῶν ἁγίων,
ἐπειδὴ ἡ ἀγία του ψυχὴ μᾶς ἐτίμησε μὲ κανόνας καὶ
τροπάρια ἐγκωμιαστικά. Γι' αὐτὸ δὲν ἡμῖν ἐδῶ
μέχρι τώρα» (Συναξάριον Ἀπριλίου 3). Φαντασθῆτε,
ὁποῖας τιμῆς ἠξιώθη ὁ ἅγιος Ἰωσήφ ἐν οὐρανοῖς, ἀφοῦ
χάριν αὐτοῦ ἔγινε τριήμερος δεξιῶσις μὲ συμμετοχὴν
ὄλων τῶν ἁγίων.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἰς ὅσον βαθμὸν
ἐπιτρέπεται ἡ σύγκρισις τῆς οὐρανόου Βασιλείας μὲ
τὴν Σικελίαν, αἰσθανόμεθα τὸ ἴδιον βλέποντες ὄλους
τοὺς σεβασμίους Ἐπισκόπους τῆς Καθολικῆς Σικελι-
κῆς Ἐκκλησίας, τοὺς ἐξοχωτέρους αὐτῆς ἐκπροσώ-
πους καὶ τὰ ἐνθουσιῶντα πλήθη τοῦ Σικελικοῦ φιλοχρί-
στου λαοῦ νὰ ἔχουν συρρέουσι πρὸς τιμὴν ἡμῶν εἰς
τὸν περικαλλέστατον αὐτὸν ναὸν τῆς ἐνδόξου Κοιμη-
σεως τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς
ὑπερμάχου στρατηγοῦ καὶ Ὀδηγητρίας τοῦ εὐσεβοῦς
ἡμῶν Γένους. Διὸ καὶ βαθύτατα συγκεκρινημένοι
αἰσθανόμεθα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσωμεν πρὸς
ὄλους ὑμᾶς, τοὺς Καθολικὸς Ἱεράρχας, τὰς θερμὰς
ἡμῶν εὐχαριστίας. Ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν «Σὰν
ὄνειρο μᾶς φαίνεται» αὐτὸ ποὺ γίνεται σήμερον.

Ἄλλ' ὅπως ἕνας ἱερομόναχος εἶδεν ἐν ὄραματι
τὸν Παράδεισον καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ ἐκεῖ
εὐρισκόμενου συμμοναστοῦ του, τοῦ μαγεύου ἁγίου
Ἐδφροσύνου, τρία μῆλα, τὰ ὅποια καὶ ἐξηκολούθει
νὰ βαστάξῃ εἰς τὰ χεῖρα του, ὅταν ἐξύπνησε, ἔτσι καὶ
ἡμεῖς, βλέπομεν ὅτι δὲν ὀνειροῦμεθα. Ἀπολαύομεν
ὄντως τῆς ἀγάπης, τῆς τιμῆς, τῆς φιλαδελφίας σας.

Τὰ ὄνειρα πολλάκις εἶναι ἀπατηλὰ καὶ ψευδῆ.
Αὐτὸ ὁμοῦ τὸ μεγαλεῖον ποὺ βλέπομεν ἐνώπιόν μας;
Αὐτὸ τὸ πανόραμα ἀγάπης καὶ τιμῆς; Αὐτὴ ἡ παρα-
μόνιος καὶ πανευφρόσυνος συναυλία πνεύματος ἀδελ-
φικοῦ; Αὐτοὶ οἱ μηδέποτε θραυόμενοι δεσμοὶ αἵματος;
Ἀπόδειξις ζωντανή, ὅτι ὄχι μόνον ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀλη-
θινὰ, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀγάπη ἰσχυροτέρα παρὰ πάντα. Πᾶσα
ἡ γῆ αὐτὴν καλεῖ. Καὶ ὁ Οὐρανὸς αὐτὴν εὐλογεῖ. Καὶ
πάντα σείεται καὶ τρέμει. Καὶ οὐκ ἔστιν ἄδικον οὐδὲν
κατ' αὐτῆς (Α' Ἐσθρα δ', 35-41). Σᾶς εὐχαριστοῦ-
μεν διὰ τὴν ζωσαν αὐτὴν πραγματικότητα.

Ἄλλ' εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, ποὺ διὰ

στόματος τῶν ἐκλεκτῶν λειτουργῶν του μᾶς ὑπεθυμίζει, ὅτι ὑπάρχει ἡ βᾶσις, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποῖαν δύνανται νὰ στηριχθῆ ἡ ἐνότης μας, ὁ στερεὸς θεμέλιος, ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον θὰ πρέπει νὰ οἰκοδομηθῆ ὁ ἅγιος Ναός.

Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ εὐθύνη μας. Τὸ πρῶτο καὶ κυριώτερο καθήκον μας.

Ἀλλὰ θὰ ἦταν παράλειψις εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ μὴ ἐπαναλάβω τὰ λόγια τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου, τὰ ὁποῖα εἶπεν, ὅταν πρὸ τριετίας ὑπεδέχτο με τὴν ἀγάπην καὶ με τὴν σὺγκίνησιν καὶ με τὴν ἐνθουσιασμὸν τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Σικελίας, ποὺ εἶχον τὴν ἐμπνευσιν νὰ ἔλθουν διὰ πρώτην φορὰν νὰ προσκυνήσουν τὴν γῆν τῶν προγόνων των. Διαβιβάσω πρὸς ὅλους τοὺς θερμοὺς ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἀσπασμούς του. Οὗτος λοιπὸν προσφωνῶν τὰ μέλη τῆς *Crociera della Fraternità* εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον εἶπεν: «Εἰς τὸ Σχολεῖον εἶχον μάθει, ὅτι ἡ Σικελία χωρίζει τὴν Μεσόγειον εἰς δύο ἴσα μέρη. Τώρα ὅμως βλέπω, ὅτι ἡ Σικελία δὲν χωρίζει, ἀλλὰ ἐνώνει». Καὶ προσφωνῶν τὸν ἐκλαμπρότατον Καρδινάλιον κ. Φραγκίσκον Κάρπινο εἶπεν: «Οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ φαντασθῆ κανεὶς, ὅτι ἐντὸς τόσοσιν ὥρῶν εἶναι δυνατόν νὰ συντελεσθοῦν τόσοσιν μεγάλαι κατακτήσεις. Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, σιδηρόφρακτοι πολεμικαὶ φάλαγγες εἰσῆγαγον τὸν κεραυνοβόλον πόλεμον, τὸν *Blitzkrieg*, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὁποῖον συντελέσθη σήμερον, εἶναι καὶ τοῦ κεραυνοβόλου πολέμου ὑπέροχον... Κατεκτήσατε ἐντὸς ὥρῶν τινων, βεβαίως ὄχι τὰ ἐδάφη καὶ χῶματα τῆς κοινῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ἀλλὰ τὰς καρδίας καὶ τὰ αἰσθητάματα τῶν αὐτοχθόνων τέκνων αὐτῆς. Παραδιδόμεθα εἰς τὴν θεοδίδακτον ἀγάπην σας. Ἄλλωστε τόσοσιν ἡμεῖς, ὅσον καὶ ὑμεῖς, ἔσχομεν τὴν εὐλογίαν, ὥστε δεσμοὶ ὄχι μόνον αἵματος κοινοῦ, ἀλλὰ καὶ πνεύματος τοῦ αὐτοῦ νὰ συνδέουν τοὺς λαοὺς μας, δεσμοὶ σφουρηλατηθέντες ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διατάττοντος κατὰ τὸ ἀγαθὸν Αὐτοῦ θέλημα καὶ τετορνευμένοι διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ὑπὸ τῆς ἀνεξίτηστον καὶ πανσόφον προνοίας Του. Οἱ δεσμοὶ οὗτοι οὔτε τέμνονται ποτὲ οὔτε ἀφανίζονται. Δύνανται πρὸς στιγμὴν νὰ φαίνονται ὑπνώτοντες. Πλὴν ὅμως ἡ παραμικρά, ὡς λεπτῆς αὔρας, πνοὴ τοῦ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντος Πνεύματος, ἀρκεῖ διὰ νὰ ἀναζωπυρήσῃ αὐτοὺς καὶ τοὺς καταστήσῃ ἱκανοὺς νὰ ἀναλάβουν τὴν ἀρχικὴν των ἐξαιρετικὴν λαμπρότητα». Καὶ ποῖος θὰ τολμήσῃ νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ πνοὴ αὐτῆ δὲν ἐγένετο ἤδη αἰσθητὴ, ἀφοῦ ὁ Κάρπινο ἐφύτευσεν, ὁ ἐκλαμπρότατος Καρδινάλιος Παππαλάργου ποτίζει, καὶ ἡμεῖς ὅλοι παρακαλοῦμεν νὰ ἀδέξῃ ὁ Θεός, ὥστε νὰ γίνῃ δένδρον καὶ νὰ καρποφορήσῃ;

Ἐδρισκόμεθα ἐμπρὸς εἰς ἓνα δρόμον, ποὺ ἔχει ἀνοίξει. Τὸν ἀνοίξαν ὁ ἀοίδιμος καὶ μέγας Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης ὁ ΚΓ', διὰ τὸν ὁποῖον ὁ μεγαλόφρων Ἀθηναγόρας εἶπεν: «Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπὸ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης». Τὸν συνεχίζουσιν οἱ διάδοχοι ἐκείνων: Ὁ Παναγιώτατος καὶ θεϊότατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχ-

ης κ. Δημήτριος ὁ Α' καὶ ὁ ἀγιώτατος Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ', οἱ τιμιώτατοι τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἐγχειρήματος πρωτοστάται. Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠρέωνται. Οἱ βουλόμενοι ἀθλεῖν δύνανται νὰ εἰσέλθουν. Τὸ μέγα ἔργον εὐρίσκειται πλέον εἰς τὰς χεῖράς μας. Ὁ καθένας μας δύναται νὰ συνεισφέρει, ὅτι αἱ δυνάμεις του τοῦ ἐπιτρέπουν. Τὸ θεμέλιον ἐτέθη. Μὲ θάρρος εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ ἐκλαμπρότατος Καρδινάλιος κ. Φραγκίσκος Κάρπινο. Ἐθεώρησε καλὸν νὰ ἐκφράσῃ τὴν πεποίθησίν του, ὅτι ἡ θεολογία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὕσα ἐκφανσις καθαρῶς δυτικῆς νοοτροπίας, ἐνεπλουτίσθη με τοὺς αὐθεντικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ποὺ ἀρχικῶς ἀπέτελλον κοινὴν παρακαταθήκην τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτσι κατέστη τελειότερα καὶ καθολικωτέρα. Δὲν ἠρκέσθη εἰς ταῦτα μόνον ὁ ἐκλαμπρότατος. Εἶπε πολλά. Δὲν θεωρῶ σκόπιμον νὰ τὰ ἐπαναλάβω. Ἐν θέλω νὰ εἶπω μόνον. Ὅτι δηλαδὴ εἴμεθα πολὺ εὐαίσθητοι εἰς τοιοῦτον εἶδος διακηρύξεως.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐπικρατεῖ ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ τῆς Ἐνώσεως. Οὐδὲν τοῦτου φρονεῖστέρον. Τοῦναντίον. Ἀντιστρέφοντες τοὺς ὅρους δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν: Οὐδεμία Ἐκκλησία εἶναι περισσότερο ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως, ἀπὸ ὅσον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Πιστεύομεν, ὅτι πρέπει νὰ ἀπτόμεθα τῶν ἀγίων μετὰ εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ ἐνότης δὲν εἶναι ζήτημα σπουδῆς, οὔτε φιλοτιμίας, οὔτε πλειοδοτικὸς τις διαγωνισμός. Δὲν ὀδοποιεῖ τὴν ἐνότητα ὁ λέγων τὰ πῦρ ῥηξικέλευθα λόγια ἢ ὁ πράττων τὰ τολμηρότερα. Ὅπως τοῦναντίον. Ἐνίοτε ἔτσι ἡ ἐνότης καθίσταται ἀδύνατος καὶ καταβαρῶνται.

Τὰ ξύλα καὶ αἱ πλήθου γίνονται εὐκόλως ἐμφανῆ, ὅταν ἐποικοδομοῦνται. Ὁ χρυσὸς ἐλάχιστος. Καὶ ὅμως τὰ φρύγανα καὶ τὰ ξύλα θὰ κατακαοῦν. Ἡ σοβαρὰ καὶ μεμετρομένη προσπάθεια, ὁ καρπὸς τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς Ἀληθείας καὶ τῶν συνειδήσεων τῶν ἀσθενῶν, ὡς πολύτιμοι λίθοι δὲν γίνονται μὲν ὄρατοι μακρόθεν, ἀποτελοῦν ὅμως θετικὴν καὶ ὄχι ἀρνητικὴν συμβολήν. «Ἐκαστος λοιπὸν βλέπετω πῶς ἐποικοδομεῖ. Εἴ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸ θεμέλιον χριστοῦ, ἀργύριον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἐκάστος τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται. Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται. Καὶ ἐκάστος τὸ ἔργον, ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει. Εἴ τις τὸ ἔργον μενεῖ, ὁ ἐπωκοδόμησε, μισθὸν λήψεται. Εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται—ὄχι μόνον δὲν θὰ ὠφεληθῆ καὶ δὲν θὰ ἀκούσῃ ἔπαινον—, ἀλλὰ καὶ ζημιωθήσεται» (Α' Κορ. γ', 12-15). Μὲ τὴν ἀπόλυτον λοιπὸν πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἐξωτερικὴ, ἀλλὰ «ἐνότης πίστεως καὶ κοινωνία Πνεύματος», ἐνεργοῦμεν ἐν ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις Πατράσι. Ὑπερλίαν τινὲς ἀποστολοὶ ἐξημίωσαν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἐνόμισαν, ὅτι ἡ ἐνότης δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ κατ' ἀπόκλισιν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, με διάλογον ποὺ δὲν θὰ ἀναζητῆ τὴν ἀλήθειαν.

Οὕτω πιστεύομεν. Οὕτω φρονοῦμεν. Οὕτω κηρύσ-

σομεν. Καί ἐπειδή οὐδέποτε εὐρέθη ὀρθόδοξος χριστιανὸς μὴ θέλων τὴν τῶν πάντων ἔνωσιν ἐν τῷ ἐνὶ σώματι τῆς μιᾶς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δοξολογοῦμεν τὸ μέγα καὶ ὑπερῦμνητον "Ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ," Ὅστις ἐκραιζῶν τὰ ζιζάνια τῶν διχοστασιῶν καλεῖ πάντας εἰς ἐνότητα καὶ τίθησιν εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ, ἀφοῦ ὁ σεπτὸς καὶ θειότατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὁ Α', ἡ πανσέβαστος κορυφὴ τῶν ἁγίων Ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ἤδη προεμήνυσεν ὅτι δὲν εἶναι μακρὰν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θ' ἀρχίσῃ ὁ ἐπίσημος θεολογικὸς διάλογος μετὰ τὴν σεβασμιάν Ἐκκλησίαν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης.

Ἀγαλλιώμεθα εἰς τὴν σκέψιν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ γέροντες τὴν ἡμέραν τῆς ἐνώσεως, ἡμέραν χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τῶν ἐπουρανίων ἁγίων ἀγγέλων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων καὶ φρίκης τῶν καταχθονίων. Τὴν χαιρετίζομεν καὶ τὴν ἀσπάζομεθα ἀπὸ μακροῦθεν. Τόσον μᾶλλον, ὅσον, ὡς εἶπε τῇ ὑμετέρᾳ προσφιλεῖ ἡμῖν ἐκλαμπρότητι, ὁ Ἁγιώτατος καὶ Μακαριότατος Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Σιών κ. Βενέδικτος κατὰ τὴν πρό τινος ἐπίσκεψιν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἤδη ἀβλοῖ οἱ χριστιανοὶ ἀποτελοῦμεν μίαν οἰκογένειαν, καὶ συνεπῶς εἶμεθα ἀδελφοί, υἱοὶ τοῦ

αὐτοῦ Πατρὸς, μαθηταὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ. "Ὅπως καί σεῖς, εὐχόμεθα, ἵνα οἱ δεσμοὶ οὗτοι τῆς ἀγάπης ἀνανεωθοῦν καὶ γίνωμεν πάντες ἐν, ὡς αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἠύχθη καὶ ἐπεθύμησεν" (Ο.Ρ. 16-9-1973).

Ὡς ἄτομα καὶ ὡς Ἐκκλησία προσευχόμεθα δλόθερμα, ἵνα ἡ παντοδύναμος βιαία πνοὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐμπλήσῃ ὅλους ὅσοι ἐπικαλοῦνται τὸ Ἅγιον Ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν παμμεγίστην δωρεάν, ἵνα ἐτέροις μὲν γλώσσαις, ἀλλ' ἐν ἐνὶ στόματι, μιᾷ καρδίᾳ, μιᾷ Πίστει, μιᾷ Ὁμολογίᾳ ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ εἴτε ἐγγὺς εἴτε μακρὰν, λαλῶμεν τὰ μεγαλεῖα καὶ τὸν ἔπαινον τῆς δόξης τῆς χάριτος Αὐτοῦ τοῦ ἐν Τριάδι Ἐνός, ἐν Ἁγίοις θαυμαστοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωαρχικοῦ Πνεύματος.

Εἶθε διὰ τῶν συντόνων προσπαθειῶν μας νὰ ἀνταποκριθῶμεν, ὅταν δεήσῃ, εἰς τὴν κλήσιν καὶ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος καὶ ἵνα τῆς ἰδιαζούσης ἡμῶν κλήσεως ἀμφοτέροι φανῶμεν ἄξιοι καὶ ἀκούσωμεν τῆς τοῦ Κυρίου μακαρίας φωνῆς, τῆς ἀνακηρυττούσης ἡμᾶς ὡς καλῶς πολιτευσάμενους.

Στιγμιότυπον ἐκ τῶν πρώτων ἐπαφῶν καὶ ἀμοιβαίων γνωριμιῶν τῶν μελῶν τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας μετὰ Ἱεραρχῶν τῆς Σικελικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ μέσον ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Μπόνης.

Ἐκλαμπρότατε,

Μετὰ τὰς σκέψεις αὐτὰς ἐκφράζω καὶ πάλιν τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς ὅλους ὑμᾶς, διὰ τὰς ἐξαιρετικούς τιμὰς, μετὰ τὰς ὁποίας μᾶς ἐδέχθητε καὶ ἀσπάζομαι ἅπαντας ἀδελφικῶς ἐν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, Ὁδὲ τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ πανάγιον Ὄνομα, τὸ ὑπ' ἀγγέλων ἐν οὐρανοῖς ἀσιγήτως ἐνδοξαζόμενον, εἴη εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Καὶ τοὺς δύο λόγους, τὴν τε προσφώνησιν τοῦ Καρδινάλιου καὶ τὴν ἀντιφώνησιν τοῦ Μητροπολίτου Μυτιλήνης, τὸ πλήρωμα ἐδέχθη μετὰ μεγάλην προσοχήν καὶ ἀγαλλίασιν καὶ διέκοψε διὰ χειροκροτημάτων τὴν ἐκφώνησιν αὐτῶν ἐπανειλημμένως.

Ἀκολουθῶς, ἀναβάντες εἰς βᾶθρον εἰς τὸ κέντρον τοῦ ναοῦ ὁ ἐκλαμπρότατος Καρδινάλιος κ. Salvatore Pappalardo καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος ὑπὸ τὰ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα τοῦ λαοῦ ἀντήλλαξαν τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ὑπὸ τὰ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα τοῦ λαοῦ. Ἀντηλλάγησαν τὰ ἐπίσημα δῶρα. Ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σικελίας ἐν Εὐαγγέλιον μετὰ πολυτελεστάτης σταχώσεως, πεποικιλημένης διὰ σμάλτων καὶ χρυσοῦ καὶ παραστάσεων ἐπὶ σμάλτου, μεγάλης ὄντως ἀξίας. Ἐπὶ τῇ δωρεᾷ ταύτῃ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Ἰάκωβος εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

Καὶ τώρα θὰ παρακαλέσω Ὑμᾶς, ἐκλαμπρότατε ἅγιε Καρδινάλιε, νὰ δεχθῆτε εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν εἰς Ὑμᾶς καὶ τὴν Καθολικὴν Ἱεραρχίαν τῆς Σικελίας ἐν μικρὸν δῶρον. Σᾶς τὸ προσφέρει εἰς ἐνδειξὴν ἀγάπης καὶ τιμῆς ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ ἡμῶν Σύνοδος. Εἶναι τὸ Θεῖον καὶ Ἱερόν Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰ ἔθνη τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εὐρίσκεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, συμβολίζον τὸν ἐπὶ τοῦ ἐν οὐρανοῖς Θρόνου Του καθήμενον ἐνυπόστατον Λόγον τοῦ Θεοῦ. Γνωρίζει δὲ ἀσφαλῶς ἡ Ὑμετέρα ἐκλαμπρότης, ὅτι πάντοτε κατὰ τὰς Συνόδους ἀντὶ προεδρικοῦ θῶκου ἐτίθετο σκίμπος, ἐφ' ὃν ἐτοποθετεῖτο τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον εἰς τύπον Χριστοῦ. Δὲν εἶναι τυχαία ἡ ἐπιλογή τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀποτελεῖ μίαν θεομὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἰκεσίαν, ὅπως εἰς τὰς μεθ' Ὑμῶν ἐπικοινωνίας ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὁ Χριστὸς ἔλθῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ δεχθῆ ὡς ὁσμὴν εὐωδίας τὰς προσευχὰς μας. Καὶ θὰ ἀποτελῆ διὰ τὸ μέλλον μίαν ὑπόμνησιν καὶ ζῶσαν προτροπὴν, ὅτι ἐν μέσῳ ἡμῶν θὰ πρέπη πάντοτε νὰ εὐρίσκεται ὁ Χριστὸς καὶ τὰς ἐπικοινωνίας μας νὰ διέπῃ καὶ φωτίξῃ τὸ φῶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἢ μᾶλλον τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ ἀποκαλυπτόμενον Φῶς τὸ ἐκ Φωτός, ὁ Θεὸς τῶν Φώτων, ὁ Χριστὸς.

Πρὸς ἐντονωτέραν ἐκφρασὴν καὶ διατύπωσιν τοῦ πόθου ἡμῶν τούτου, ὁ Μακαριώτατος ἡμῶν Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος εὐηρεστήθη νὰ θέσῃ ἐπ' αὐτοῦ, εἰς ἐνδειξὴν τῆς μεγάλης αὐτοῦ πρὸς Ὑμᾶς ἀγάπης

καὶ τιμῆς, τὴν τιμίαν αὐτοῦ ὑπογραφήν. Τὸ αὐτὸ ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ πράξωμεν ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ Σεβασμιώτατοι καὶ Ἱερώτατοι Μητροπολίται διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Εἶθε λοιπὸν ὁ φωτισμὸς τοῦ Εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ νὰ μᾶς κατευθύνῃ εἰς τὸ ἅγιον θέλημά Του.

Ἐκ μέρους τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σικελίας προσεφέρθησαν δύο ἀργυρᾶ κηροπήγια, μεγάλης ἐπίσης ἀξίας. Ὡς κατακλείς ἀπηγγέλθη μεγαλοφώνως ὑπὸ πάντων ἡ Κυριακὴ προσευχή. Ἐξήλθομεν μετὰ δυσκολίας τοῦ ναοῦ, ἕνεκα τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ καὶ τῆς προσπαθείας πολλῶν πιστῶν γυναικῶν νὰ ἐγγίσουν τὰ ἐνδύματα τῶν Ὁρθοδόξων κυρίως Ἀρχιερέων, νὰ ἀσπασθοῦν τὰ ἐγκόλπια ἢ τὰς χεῖρας καὶ τὰς ράβδους αὐτῶν. Τὸ φαινόμενον ἦτο ἐκπληκτικὸν καὶ ὁμοῦ συγκινητικόν. Δύναται δὲ νὰ παρατηρηθῆ σχετικῶς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ καὶ πιστοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι χεῖμαρρος καὶ ἀναγκάζει εἰς τὴν ἀναγνώρισίν της, ἢ ἐκφρασίς δὲ αὐτῆς τῆς δυνάμεως ἐπιτυγχάνει διὰ μιᾶς, ὅσα δὲν ἐπιτυγχάνονται εἰς συσκέψεις καὶ διαβουλεύσεις δεκαετιῶν ὀλοκλήρων. Ἡ θεομὴ καὶ ἐγκάρδιος αὐτῇ ὑποδοχῇ, ὡς καὶ αἱ αὐθόρμητοι ἐκδηλώσεις ἀδελφότητος καὶ ἀγάπης ἀπετέλεσε κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμέρας καὶ εἰς δεδομένας εὐκαιρίας τὴν ὁμολογίαν ἐκ μέρους ὀρθοδόξων καὶ καθολικῶν, ὅτι ὁ λαὸς προπορεύεται τῶν ταγῶν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης.

6. Βεβαίως, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ αὐτὴ ἡ συρροὴ τοῦ πληθους εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν κατὰ τὴν ἐπίσημον Δοξολογίαν ἐπὶ τῇ συναντήσει τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, εἰργάσθησαν πολὺ μετὰ ἀκράματον ζήλον οἱ ἱερεῖς εἰς τὰς ἐνορίας τῶν κατὰ τὴν ἡν ἔλαβον ἐντολὴν τοῦ Καρδινάλιου, Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Παλέρμου. Πράγματι, ὁ Καρδινάλιος Pappalardo ἐξαπέλυσε τὴν 5ην Ὀκτωβρίου εἰδικὴν ἀγγελίαν (δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ περιοδικὸν Voce Nostra), ἀριθ. 29, Palermo, 7 Ottobre 1973), διαδοθεῖσαν εὐρύτατα, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναγινώσκουμεν: «Ἀγαπητοὶ μου πιστοί, τὴν 11ην Ὀκτωβρίου θὰ ἀφιχθῆ εἰς τὴν Σικελίαν μίαν ἀντιπροσωπεία τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος... Τὴν ἰδίαν ἡμέραν καὶ ὥραν 18ην ἢ ἀντιπροσωπεία θὰ γίνῃ πανηγυρικῶς δεκτὴ εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναόν, ὅπου, παρόντων καὶ ὄλων τῶν ἐπισκόπων τῆς Σικελίας, κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς Ἀκολουθίας, θὰ γίνῃ ἡ ἀνταλλαγὴ τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς εἰρήνης... Πεποιθήσαμεν πλήρως εἰς τὸν κλῆρον, τοὺς χριστιανοὺς λαϊκοὺς καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ ἀδελφοὶ μας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ τύχουν μιᾶς ὑποδοχῆς ἀξίας τῶν καλύτερων παραδόσεων φιλοξενίας τοῦ λαοῦ μας. Συνιστῶμεν ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ ἐτοιμάσουν τοὺς πιστοὺς δι' αὐτὸ τὸ μέγα γεγονός. Εὐλογοῦντες ὑμᾶς σᾶς ἀναμένομεν ὅλους εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναόν. Salvatore Cardinale Arcivescovo».

Καὶ τὸ ἐπίσημον δελτίον Madonna delle Lacrime τῶν Συρακουσῶν εἰς τὸ φύλλον τοῦ Σεπτεμ-

**ΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΕΒ. ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ Μ.Σ.Ε. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ (15-
30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1972) ΤΗΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 1967 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ Δ.Ι.Σ.***

III

ΤΗΣ Μ.Σ.Ε. ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

(Υπό του Σεβ. Ναυπακτίας κ. Δ α μ α σ κ η ν ο υ)

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι άγιοι άδελφοί,

Η Μ.Σ.Ε. επί τής Αρχιγραμματείας, ης έχω την τιμήν να προεδρεύω, εμφανίζει ιδιομορφίαν τινά συγκρινομένη προς τας λοιπάς Μ.Σ.Ε. Τοῦτο οφείλεται οὐ μόνον εἰς τὴν σύνθεσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐν γένει ἀποστολὴν αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ὅλου διοικητικοῦ μηχανισμοῦ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 517 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

βρίου (Anno XX, κ. 9) καὶ εἰς τὴν σελίδα 3 ἐδημοσίευσεν εἰς ἰταλικὴν καὶ ἑλληνικὴν τὴν ἀκόλουθον εἶδησιν: «Ἡ ἅγια Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐπισκεφθῆ ἐπισήμως ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι καὶ τῆς 14ης Ὀκτωβρίου τὰς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας· θὰ τύχῃ τῆς ὑποδοχῆς καὶ φιλοξενίας τῆς Σικελιανῆς Ἐπισκοπῆς. Ἡ Ἐκκλησία Συρακουσῶν συνδεθεῖσα κατὰ τρόπον ἰδιαιτέρον μετὰ τῶν γεγονότων τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ βυζαντινῆς Ἐκκλησίας ἀπευθύνει ἀπὸ τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον τῆς Παναγίας τῶν δακρύων τὸν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν τῆς πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Ἕλληνας, ἐκφράζουσα τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ λατρευομένη ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑφ' ἡμῶν ἐνοποιήσῃ ἡμᾶς ἐν τῷ ἁγίῳ δεσμῷ ἀγάπης τοῦ Υἱοῦ Ἰησοῦ Παντοκράτορος».

7. Ἐπιβιβασθέντες τῶν αὐτοκινήτων διεσχίσαμεν ἀργῶς τὰς ὁδοὺς περὶ τῆς Μητροπόλεως καὶ μετέβημεν εἰς τὸ Collegio Delle Angelle, ὅπου ἐδειπνήσαμεν πλουσίως. Τὸ δεῖπνον αὐτὸ ἦτο διπλῶς ἐπίσημον· ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐτέρωθεν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σικελίας. Εἰς αὐτὸ παρεκάθησαν πάντες οἱ σικελοὶ ἐπίσκοποι. Περὶ τὸ πέρασ τοῦ δείπνου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης ἠὺχαρίστησε δι' ὀλίγων τὸν Καρδινάλιον Salvatore Pappalardo, τοὺς ἐπισκόπους τῆς Σικελίας καὶ ὅλους τοὺς παρευρισκομένους διὰ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐπεφύλαξαν, ἐτόνισε τοὺς κοινούς δεσμούς, οἱ ὅποιοι ὑπῆρχον κατὰ τὸ παρελθὸν μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Σικελίας, τὴν συγκίνησιν, ἡ ὁποία κατέχει τὰς καρδίας ἡμῶν ἐπὶ τῇ συναντήσει

τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν σύνθεσιν, αὕτη συγκροτεῖται, κατὰ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν, ἐκ μόνων τριῶν Ἀρχιερατικῶν Μελῶν, καὶ διὴ καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν Ἀρχιερέων ἐκείνων, οἵτινες διετέλεσαν κατὰ τὸ παρελθὸν Ἀρχιγραμματεῖς ἢ Γραμματεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς καὶ τὸν ἐν γένει ρόλον τῆς, ὡς τοῦτον διαγράφει τὸ τε Ν.Δ. 126/69 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1/69 Κανονισμὸς, ἡ καθ' ἡμᾶς Μ.Σ.Ε. καλεῖται νὰ ἐπιτελέσῃ ἐπιτελικὸν ἅμα καὶ συντονιστικὸν ἔργον μετὰ τῶν ὑπολοίπων Μ.Σ.Ε., ὧν καὶ ρυθμίζει τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν.

Ὁ τοιοῦτος σημαντικὸς ρόλος τῆς Μ.Σ.Ε. Ἀρχιγραμματείας, περὶ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ὁποίου θὰ διαλάβωμεν ἐν τοῖς κατωτέρω, ἐπιβάλλει εἰς ταύτην ἀνύστακτον καὶ συνεχῆ μέριμναν πρὸς ἀξιοποίησιν τῶν

καὶ ὑπεγράμμισε τὴν ἀνάγκην ἀναθερμάνσεως τῶν παλαιῶν σχέσεων. Ὑψόνων δὲ τὸ ποτήριον ἠὺχήθη, ὅπως ὁ Κύριος διδῇ υἱεῖαν καὶ μακροήμερουσιν εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον Καρδινάλιον Pappalardo καὶ τοὺς συνδειπνοῦντας ἀρχιερεῖς, εὐτυχίαν εἰς τὸν σικελικὸν λαὸν καὶ εὐδωσιν τῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἄλλου διαλόγου, τοῦ θεολογικοῦ. Ἐν συνεχείᾳ, προσέφερον εἰς τὸν Καρδινάλιον ἐκ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀρχιερατικὸν ἐγκόλπιον, παριστῶν τὴν Θεοτόκον Ὁδηγήτριαν, καὶ ἐν «Ἀρχιερατικόν», ἐκδόσεως τῶν Τυπογραφείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ αὐτὸ δῶρον, δηλαδὴ ἐν «Ἀρχιερατικόν», προσφέρθη καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σικελίας.

Ὁ Ἐξοχώτατος Καρδινάλιος λαβὼν τὸν λόγον ἠὺχαρίστησε τὸν Μητροπολίτην Μυτιλήνης καὶ διὰ τὰς εὐχὰς τῆς προπόσεως καὶ διὰ τὰ προσφερθέντα δῶρα. ἠὺχαρίστησεν ἀκόμη καὶ τὰ μέλη τῆς οργανωτικῆς ἐπιτροπῆς, τόσον τοὺς Σικελούς, ὅσον καὶ τοὺς Ἕλληνας, ὀνομαστικῶς μάλιστα τὸν ἅγιον Δέσβης διὰ τὴν μεγάλην καὶ ἀποφασιστικὴν συμβολὴν τοῦ πρὸς πραγματοποιήσιν αὐτῆς τῆς ἐπισκέψεως. Δὲν παρέλειψε νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ τὰς ἀδελφὰς τοῦ Κολλεγίου διὰ τὴν πρόθυμον ὑπηρετήσιν κατὰ τὴν προσφορὰν τοῦ δείπνου. Εἰς ἀντίδωρον τῶν ἡμετέρων δῶρων ὁ Καρδινάλιος προσέφερεν εἰς ἡμᾶς ἕνα ἀργυροῦν σταυρόν.

(Συνεχίζεται)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Θ. ΣΤΑΘΗΣ

υπαρχουσῶν δυνατοτήτων καὶ μέσῳ ταύτης πρὸς δραστηριοποίησιν τῶν διαφόρων φορέων τῆς τε πνευματικῆς καὶ διοικητικῆς διακονίας. Ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο δύναται νὰ λεχθῆ ἑνταῦθα, ὅτι βασικὸς στόχος τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης κατὰ τὴν διαρρεύσασαν περίοδον τῆς συστάσεως καὶ λειτουργίας αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ ὅσον τὸ δυνατόν ὀργάνωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων ἐκείνων, ἅτινα ἔδει νὰ προοδοποιήσῃ τὴν πλήρη συγκρότησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου ὀριζόμενα, καὶ τὴν ἀνατολήν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἐνεσαρκούντο αἱ ἐπιδιώξεις τῆς Ἐκκλ. Διοικήσεως, αἱ διὰ τοῦ Ἐνθρονιστηρίου Λόγου τοῦ Μακαριωτάτου ἀδρότατα τεθεῖσαι καὶ μετὰ ταῦτα ἐν πλάτει ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ «Σχεδίῳ ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἀναπτυχθεῖσαι.

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ μέρος στοιχείων, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐν συντομίᾳ καὶ κεφαλαιωδῶς ὅτι ἡ Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας ἀποτελεῖ τὸν δεξιόν, οὕτως εἰπεῖν, βραχίονα τῆς Δ.Ι.Σ., ἐκτελοῦσα αὐτῇ ἡ ἰδίᾳ ἀμέσως τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, χειριζομένη, ἐντολῇ καὶ ἐξουσιοδοτήσει αὐτῆς, πάμπολλα ἐκκλησιαστικά ζητήματα, ὑπηρεσιακῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σημασίας, ἀναπτύσσουσα, ὅπου δεῖ καὶ λελογισμένως, ἀποφασιστικὰς πρωτοβουλίας, διατηροῦσα ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τῶν κατὰ τόπου Σεβ. Ἱεραρχῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐν τῷ Κράτει Ἀρχῶν καὶ τοῦ Κοινοῦ, ἐποπτεύουσα τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ γενικῶς ἀσκοῦσα μετὰ συνέσεως καὶ διακρίσεως τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Παραλλήλως ἡ Μόνιμος αὕτη Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν ἀγωγόν, δι' οὗ κατανέμονται πάσαις ταῖς Μ.Σ.Ε. καὶ ἀναλόγως τῆς καθ' ὕλην ἀρμοδιότητος ἐκάστης τὰ πρὸς μελέτην ὑπ' αὐτῶν καὶ εἰσηγήσιν θέματα. Μετὰ τὴν κατὰ τὰ ἄνω διοχετέυσιν τῶν ἐπὶ μέρος θεμάτων, αὕτη δέχεται τὰς ὑποβαλλομένας ἐπ' αὐτῶν εἰσηγήσεις, ἃς καὶ εἰσάγει ἐνώπιον τῆς Δ.Ι.Σ. πρὸς λήψιν τελικῆς ἀποφάσεως. Μετὰ ταῦτα ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς ἐπὶ τῶν ληφθεισῶν ἀποφάσεων ἐνημερώσεως τῶν οἰκείων Μ.Σ.Ε. καὶ ἐποπτεύει, ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη, τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκτελέσεως καὶ διεκπεραιώσεως ἐκάστης ἐξ αὐτῶν.

Ἡ ἐν γένει φύσις τῆς Μ.Σ.Ε. ταύτης δὲν ἐπιβάλλει τὴν συχνὴν ἐν ὀλομελείᾳ σύγκλησιν αὐτῆς (ἀνὰ τρίμηνον, ὡς ὀρίζει τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/69 Κανονισμοῦ). Διὸ καὶ ἀνάγκης μὴ οὐσης, μόνον δι' ἐξαιρετικὰς τινὰς περιπτώσεις σοβαρῶν ζητημάτων ἐκρίθη ἀπαραίτητος ἡ παρουσία ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντων τῶν Ἀρχιερατικῶν αὐτῆς μελῶν. Αἱ περιπτώσεις αὗται ἀφαιρῶν εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ Κανονισμοῦ «περὶ συγκλήσεως τῆς ἐνοριακῆς Συνελεύσεως», εἰς τὴν μελέτην τοῦ τρόπου ἀπλοποιήσεως τῆς γραφειοκρατικῆς ἐν πολλοῖς διαδικασίας, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν λογιστικῶν βιβλίων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων κ.λπ. Ἐπὶ ἥσσοнос σημασίας ζητημάτων ἐπεδιώχθη πλειστάκις ἡ τηλεφωνικὴ μετὰ τῶν δύο Ἀρχιερατικῶν μελῶν ἐπικοινωνία καὶ συνεννόησις.

Κατόπιν τῶν γενικῶν τούτων, εἰσερχόμεθα ἤδη εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ μέρος τοιῶν δραστηριότητος τῆς Μ.Σ.Ε. ἡμῶν.

α) Συνοδικὸν Μέγαρον – Συνοδικὸν Γραφεῖον.

Ἐξ ἀρχῆς κατεδείχθη ἡ ἀνάγκη καταλλήλου εὐπρεπίσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῶν Συνοδικῶν Γραφείων, εἰς τρόπον ὥστε ταῦτα νὰ διαθέτῃ τὰς προϋποθέσεις πρὸς ἀνεωτέραν ἀσκήσιν τῆς ὑπαλληλικῆς ἀποστολῆς, δεδομένης μάλιστα τῆς κακῆς κτιριακῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εὕρισκετο τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Φιλοθέης παλαιὸν Συνοδικὸν Μέγαρον. Προτάσει τῆς ἡμετέρας Μ.Σ.Ε. ἐπεσκευάσθησαν μὲν προχειρῶς τὰ παλαιὰ Συνοδικὰ Γραφεῖα καὶ ἐγένετο μικρὰ ἐπέκτασις αὐτῶν πρὸς ἐξοικονόμησιν χώρων διὰ τὴν στέγασιν τῶν Συνοδικῶν Ὑπηρεσιῶν. Εἶχε προηγηθῆ ἡ ἐγκατάστασις ἐν αὐτοῖς συστήματος κεντρικῆς θερμάνσεως.

Ἐν τῇ ἐξελικτικῇ πορείᾳ καὶ σταδιακῇ ἐφαρμογῇ τῶν διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου προβλεπομένων περὶ τῆς καθόλου διοικητικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, κατεδείχθη ἐγκαίρως ἡ ἀνάγκη συγκεντρώσεως τῶν Συνοδικῶν Ὑπηρεσιῶν εἰς ἐνιαῖον κτίριον. Πρὸς τοῦτο μετ' ἀλλεπαλλήλους συσκέψεις μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἀπεφασίσθη ἡ μεταφορὰ τῶν Συνοδικῶν Γραφείων εἰς τὸ παρὸν κτίριον, ἔνθα συνεστεγάσθησαν μεταγενεστέρως καὶ τὰ Γραφεῖα τοῦ ΟΔΔΕΠ, εἰς τρόπον ὥστε σήμερον ἅπασαι σχεδὸν αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ ἐν Ἀθήναις Ὑπηρεσίαι, ἐξαιρέσει ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ TAKE καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, νὰ εὕρισκονται ἐγκατεστημένοι εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ κτιριακὸν συγκρότημα, γεγονός ὅπερ τὰ μάλιστα διευκολύνει τὴν μετ' ἀλλήλων στενὴν συνεργασίαν καὶ τὸ μετ' αὐτῶν συναλλασσόμενον Κοινόν.

Ἡ σημερινὴ μορφή τοῦ Συνοδικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, Μεγάρου δὲν εἶναι ἡ τελικὴ. Πρόκειται νὰ συμπληρωθῆ διὰ τῆς ἀνεγέρσεως νέων πτερυγῶν τετραπλεύρου σχεδίου, ὅποτε καὶ θὰ ἀποτελεσθῆ τὸ λεγόμενον Διοικητικὸν Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, οὕτινος ἡ φροντίς καὶ ἐπιμέλεια ἔχει ἀνατεθῆ εἰς εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν, συνεργαζομένην μετὰ τῶν τεχνικῶν τῆς Τ.Υ.Ε. Εἰς τὴν ἐν λόγω Ἐπιτροπὴν, τελούσαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτου Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεωργίου, μετέχομεν καὶ ἡμεῖς, ὡς Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας. Τὸ ὑπὸ ἀνέγερσιν νέον τοῦτο Κέντρον θὰ περιλαμβάνῃ εἰδικούς χώρους διὰ Γραφεῖα, συσκέψεις, κατοικίας Ἱεραρχῶν κ.λπ. Δύνασθε δὲ νὰ λάβητε μίαν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ ἐκ τοῦ προπλάσματος, ὅπερ ἐκτίθεται ἐν τῷ χώρῳ τοῦ κτιρίου τούτου.

β) Συνοδικοὶ Ὑπάλληλοι.

Ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων αὐτῆς ἡ Μ.Σ.Ε. ἡμῶν ἐπεδιώξε τὴν ἐπ' ἀνδρῶσιν τῶν Συνοδικῶν Γραφείων διὰ τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ, πληροῦντος τὰς προϋποθέσεις τῆς ἐν φόβῳ Θεοῦ ἐπιτελέσεως τῆς ὑπη-

ρειακήσ αὐτοῦ ἀποστολῆς πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ στάδιον τοῦτο κατεβλήθη προσπάθεια ἐπιλογῆς τῶν ἀρίστων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστή πραγματικότης ἡ δραστηριοποίησις τῶν φορέων τῆς διοικήσεως. Τὰ σήμερον ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Δ.Ι.Σ. ὑπηρετοῦντα πρόσωπα διαθέτουσι, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, καὶ ἱκανότητας καὶ ἦθος καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν. Παραλλήλως ἐπεδιώχθη ἡ διὰ παντός τρόπου ταχεῖα διακίνησις τῶν ὑποθέσεων. Εἰς παλαιότερους χρόνους συνητάτο τὸ φαινόμενον νὰ δίδονται ἀπαντήσεις εἰς ὑποβαλλόμενα ἔγγραφα μετὰ παρέλευσιν ἔτους, 2ετίας, καὶ τριετίας ἀκόμη. Σήμερον καταβάλλεται πᾶσα φροντίς, χάρις εἰς τὴν Ἀρχιγραμματεῖαν, ὥστε ταχέως νὰ διεκπεραιῶνται αἱ ὑποθέσεις καὶ νὰ μὴ χρονίζωσι. Πρὸς ταχυτέραν μάλιστα διεκπεραιώσιν ἐγένετο προμήθεια φωτοτυπικοῦ μηχανήματος, χάρις εἰς τὸ ὁποῖον ἀποφεύγονται αἱ καθυστερήσεις ἐν ἀναμονῇ δακτυλογραφήσεως τῶν ἀντιγράφων κ.λπ.

γ) Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Συνόδου.

Τὸ Συνοδικὸν Ἀρχεῖον, λόγω τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ δαιδαλώδους συστήματος λειτουργίας του, στηριζομένου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, διεχωρίσθη εἰς δύο μέρη, ἥτοι εἰς τὸ τρέχον Ἀρχεῖον καὶ εἰς τὸ παλαιὸν τοιοῦτο. Διὰ τὸ τρέχον Ἀρχεῖον, ὅπερ καλύπτει τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ 1967 καὶ ἐντεῦθεν, ἠγοράσθησαν εἰδικὰ ἐρμάρια, ἔθνα ἐταξινομήθησαν τὰ ἔγγραφα κατὰ λήμματα, διευκολύνοντα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν ἀνεύρεσιν αὐτῶν. Τὸ παλαιὸν Ἀρχεῖον, ἰδίᾳ μετὰ τὴν μεταφορὰν τῶν Συνοδικῶν Γραφείων, παραμένει εἰσέτι ἀνεκμετάλλετον καὶ ἀπρόσιτον εἰς τὸν ἐρευνητὴν, ἀντιμετωπίζεται δὲ καὶ ἡ μελλοντικὴ τακτοποίησις αὐτοῦ ἐν εἰδικῇ αἰθούσῃ, εὐθύς ὡς διατεθῆ τοιαύτη ἐν τῷ νέῳ κτιρίῳ.

δ) Πρωτόκολλον - Διεκπεραιώσεις Ἱ. Συνόδου.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1969 καὶ ἐντεῦθεν παρατηρεῖται κατακόρυφος ἄνοδος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἔγγραφων. Αὕτη ἀντεμετωπίσθη διὰ τοῦ συντονισμοῦ τῶν ὑπαρχουσῶν δυνάμεων. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1966 τὰ μὲν εἰσερχόμενα ἔγγραφα ἀνῆρχοντο εἰς 3.600 καὶ τὰ ἐξερχόμενα εἰς 1.415, οἱ κατὰ τὸ 1971 ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ ἦσαν 8.695 καὶ 4.373, οἱ δὲ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μέχρι σήμερον τοιοῦτοι εἶναι 7.000 καὶ 3.500. Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων καταφαίνεται ἡ σημειωθεῖσα αὐξήσις καὶ αἱ πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῆς καταβληθεῖσαι φιλότιμοι προσπάθειαι τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων.

ε) Ἱερὸς Κῶδιξ.

Ἡ μεταγραφή τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἱ. Συνόδου ἐν τῷ Κώδικι ἀποτελεῖ ἀνάγκην πρὸς περιφρούρησιν καὶ εἰς τὸ διηκεκὲς διατήρησιν αὐτῶν. Κατεβάλομεν προσπάθειαν διὰ τὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παλαίου Κωδι-

κογράφου συνέχισιν τῆς ἐργασίας ταύτης, ἥτις καὶ προχωρεῖ με ἱκανοποιητικὸν ρυθμόν.

στ) Γραφεῖον Προσωπικοῦ.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Μ.Σ.Ε. οὔσα ἐπιφορτισμένη μετὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς δραστηριότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῆς εὐρύθμου λειτουργίας τῶν Γραφείων αὐτῶν, συντόνους κατέβαλε προσπάθειαι, ὅπως φέρῃ εἰς πέρας καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ταύτην. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφ' ἑνὸς μὲν προῆλθεν εἰς τὴν ὀργάνωσιν εἰδικοῦ Σεμιναρίου Ἐπιμορφώσεως τῶν ἐκκλ. ὑπαλλήλων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, λαβὼν χώραν ἐν Ἀθήναις κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1970, με θέμα τὴν ἐνημέρωσιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/70 «περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Κῶδιξ Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὠργάνωσε παρ' αὐτῆς Γραφεῖον Προσωπικοῦ καὶ Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων. Τὰ Ὑπηρεσιακὰ ταῦτα Συμβούλια, εἰς ἅτινα προεδρεύομεν ἡμεῖς, ὡς Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας, ἐπιλαμβάνονται ὑποθέσεων ἀφορωσῶν εἰς τοὺς ἐπὶ βαθμῶ 5ῳ καὶ ἄνω ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τοὺς Ἱεροκήρυκας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἱ.Σ., ΟΔΔΕΠ, ΤΑΚΕ καὶ Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ταῦτα κρίνουσιν ἐκάστοτε ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων καὶ διὰ τῆς Ἐκθέσεως Ὑπηρεσιακῆς Ἐπιδόσεως ἐκάστοτο ὑπαλλήλου, ἢν συντάσσει ἀνὰ τριετίαν ὁ Προϊστάμενος αὐτοῦ. Διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ συστήματος τούτου, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἐπὶ δημοσίων ὑπαλλήλων κρατοῦντα, οἱ μὲν ἐκκλ. ὑπάλληλοι ἀπέκτησαν τὴν συνείδησιν τῆς εὐθύνης των ἐναντι τῆς Ὑπηρεσίας, ἡ δὲ Ὑπηρεσία τὰ μέσα διὰ τὴν δικαίαν κρίσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἱκανότητων καὶ τῆς προσφορᾶς των. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀνάθεσις τῆς προεδρίας τῶν ὡς εἴρηται Συμβουλίων εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας, ἀποτελεῖ ἐγγύησιν διὰ τὴν ὁμοιόμορφον καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν αὐτῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν λήψιν τῶν σχετικῶν ἐκάστοτε ἀποφάσεων.

Παραλλήλως κατεβάλομεν προσπάθειαν διὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν ἐκτάκτων ὑπαλλήλων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ ἀπαλειφθῆ ἡ ἐπὶ σειρὰν πολλῶν ἐτῶν ὑπάρχουσα ἐκκρεμότης ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσιακὴν αὐτῶν κατάστασιν. Εἰς τοῦτο ἐβοήθησεν ὁ ν. 169/69, δι' οὗ καὶ ἡ Πολιτεία προῆλθεν εἰς τὴν ρύθμισιν παρεμφεροῦς θέματος, ἀφορῶντος εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Διὰ τῆς γενομένης ρυθμίσεως οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὑπάλληλοι ἀπέκτησαν ὑπαλληλικὴν ὄντοτητα καὶ χάριτας ὀφείλουσι τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πρόνοιάν της.

ζ) Νομοθετικὸν ἔργον Δ.Ι.Σ.

Τὸ ἄχρι τοῦδε ἐπιτελεσθὲν νομοθετικὸν ἔργον τῆς Δ.Ι.Σ. συνοψιζόμενον εἰς τὴν δημοσίευσιν 43 Κανονισμῶν καὶ 36 Κανονιστικῶν Διατάξεων, ἥτοι ἐν συνόλῳ 79 νομοθετικῶν κειμένων, ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον ἐνδε-

λεχοῦς προοιμακῆς μελέτης τοῦ Γραφείου τῆς Ἀρχιγραμματείας. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν σοβαρωτέρων, κατεδείχθη δ' ἐν τῇ πράξει ἡ σπουδαιότης τῆς διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου θεσπισθείσης παραχωρήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν τοῦ δικαίωματος τοῦ νομοθετεῖν ἐπὶ ὠρισμένων θεμάτων αὐτῆς. Ἡ εὐθύνη τῆς Δ.Ι.Σ. εἶναι μεγίστη, διὸ καὶ κατεβλήθη πᾶσα φροντίς, ὥστε αὐτὴ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν εὐθύνην ταύτην. Εἰς τὸ ἔργον τῆς νομοτεχνικῆς ἐπεξεργασίας τῶν Σχεδίων Κανονισμῶν συνέτρεξε καὶ συντρέχει τὴν Ἀρχιγραμματεῖαν ἢ Ν.Υ.Ε.

η) Δικαστικά.

Αἱ δικαστικαὶ ὑποθέσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ρυθμίζονται ἐν πολλοῖς ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 214/67 ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸν ν. 5383/32. Ἄλλ' εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας ἀνετέθη ἐξ ἀρχῆς ἡ εἰσήγησις πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ. ἐπὶ καταγγελιῶν κατὰ κληρικῶν περιερχομένων εἰς τὴν Ἀρχιγραμματεῖαν. Ἡ ἐν λόγῳ εἰσήγησις σκοπὸν ἔχει τὴν διευκόλυνσιν τῆς Δ.Ι.Σ. ἐν τῇ λήψει τῆς ἑαυτῆς ἀποφάσεως περὶ τῆς τύχης καταγγελίας τινός, καὶ δὴ καὶ ἐν ὄψει ἐντολῆς πρὸς διενέργειαν τακτικῶν ἐνόρκων ἀνακρίσεων. Ἡ ἄσκησις τοῦ ἐν λόγῳ διακονήματος, ὑπεύθυνος εἰς τὸ ἔπακρον καὶ ψυχικῶς καματώδης, ὠδήγησεν ἐν τούτοις εἰς τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τῶν διαφόρων περιπτώσεων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἄσκοπος ἔγερσις πειθαρχικῆς διώξεως ἐπὶ ἐλαφρῶν παραπτωμάτων καὶ ἐπὶ καταγγελιῶν ἀορίστων, ἀνυπογράφων, ψευδωνύμων κ.λπ.

Ἡ Γραμματεία τοῦ Ἐκκλ. Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὑπαγομένη εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Μ.Σ.Ε. ἔφερον εἰς πέρας τὸ ἐκάστοτε ἀνατιθέμενον αὐτῇ ἔργον καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκκλ. δικῶν.

θ) Ἐκκλ. Βιβλιοθήκη.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 31 Κανονισμοῦ ἰδρύθη ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ συγχώνευσιν τῶν βιβλιοθηκῶν αὐτῆς, τῆς Ἀπ. Διακονίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Εἰς ταύτην ἐδωρήσατο εὐθύς ἅμα τῇ ουστάσει τῆς ὑπὲρ τοὺς 3.000 τόμους ἐκ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ βιβλιοθήκης ὁ Μακαριώτατος, κρατήσας δι' ἑαυτὸν ὠρισμένους πρὸς προσωπικὴν αὐτοῦ χρῆσιν. Ἡ Βιβλιοθήκη αὕτη ἐστεγάσθη εἰς τὸ ἰσόγειον τοῦ παρόντος κτιρίου, ἐπηνδρώθη διὰ καταλλήλου προσωπικοῦ καὶ ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀναγνωστικοῦ Κοινοῦ. Τὴν διαίκτησιν αὐτῆς ἄσκει Ἐφορεία, ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἡμῶν τελοῦσα. Αὕτη μελετᾷ

τρόπους ἀρτιωτέρως ὀργανώσεως αὐτῆς, ἐμπλουτισμοῦ τῆς εἴτε δι' ἀγορᾶς βιβλίων, εἴτε διὰ δωρεῶν καὶ γενικῶς διὰ τὴν ἀπὸ πάσης ἐπόψεως ἄψογον λειτουργίαν τῆς.

ι) Γραφεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας.

Ἡ παρὰ τῇ Ἀρχιγραμματεῖᾳ ὀργανώσις Γραφείου Ἐκκλ. Ἐθιμοτυπίας σκοπὸν ἔχει τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ ρύθμισιν τῶν πρὸς τὴν ἐκκλ. τάξιν συναπτομένων ζητημάτων. Ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Γραφείου ἐξεδόθη καὶ ὁ Κώδιξ Ἐκκλ. Ἐθιμοτυπίας, ὅστις δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν. Δι' αὐτοῦ ἐπιδιώκεται ἡ ἐπίλυσις ὠρισμένων συναφῶν προβλημάτων καὶ ἡ παροχὴ τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις ὁδηγιῶν ἐν τῇ ἀντιμετώψει ποικίλων τοιοῦτων ζητημάτων, ἀναφυόμενων ἐν ταῖς καθ' αὐτοῦς Ἱ. Μητροπόλεσι.

ια) Προοπτικαὶ διὰ τὸ μέλλον.

Κατὰ τὰ διαρρέυσαντα τρία ἔτη λειτουργίας τῆς καθ' ἡμᾶς Μ.Σ.Ε. σύντονοι κατεβλήθησαν προσπάθειαι διὰ τὴν μελέτην καὶ τὸν προγραμματισμὸν τῶν θεμάτων ἐκείνων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ὀρθολογιστικῶν κριτηρίων ὀργανώσις τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς. Κατὰ τὴν διάρκειαν εἰδικῶν συσκέψεων ἀντεμετωπίσθησαν πλεῖστα ὅσα τοιαῦτα θέματα προοπτικῆς, με ἀποτέλεσμα τὴν διάνοξιν ὁδῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Ἡ τοιαύτη προεργασία ὑπῆρξεν ἡ ἀπαραίτητος ὑποδομὴ, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ λήψις τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων πρὸς ὀργανώσιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν Γραφείων. Θὰ ἦτο σοβαρὰ παράληψις νὰ μὴ εὐχαριστήσω τὸν Θεοφ. Ἀρχιγραμματέα Δέρβης κ. Κοσμᾶν, τὸν Γραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. Χριστόδ. Παρασκευαΐδην, τοὺς Γραμματεῖς τῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους διὰ τὴν μεγίστην αὐτῶν συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς Μ.Σ.Ε.

Μακαριώτατε,

Ἄγιοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἰδοὺ ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς ὑπ' ἐμὲ Μ.Σ.Ε. Ἀσφαλῶς πολλὰ ἔχουσι παραλειφθῆ, ἄλλα δὲ πλημμελῶς ἐξετελέσθησαν. Δι' ἀμφοτέρα ἐξαίτουμεθα τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας καὶ ἀπεκδεχόμεθα τὰς εὐχὰς Αὐτῆς διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἀνοδικῆς προόδου.

(Συνεχίζεται)

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟΝ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρός
Τὸν Ἐξοχώτατον
Κύριον Παναγιώτην Σιφναῖον
Ἵπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων

Ἐ ν τ α ὺ θ α

Ἐξοχώτατε,

Ἀφ' ἱκανοῦ χρόνου ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, μεριμνῶσα διὰ τὴν, ὡς οἶόν τε τάχιον, ἔκδοσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 40 τοῦ Ν.Δ. 126/1969 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», προβλεπομένου Νόμου, περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, ἐπεξεργάσθη λεπτομερῶς καὶ ἐπανειλημμένως τὸ ὑπὸ εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισθὲν καὶ ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν ἐγκριθὲν σχέδιον τοῦ τοιοῦτου Νόμου, ὅπερ ὑπέβαλεν ἀρμοδίως τῷ καθ' ὑμᾶς Ἵπουργεῖῳ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 110/96/13-1-1971 ἐγγράφου Αὐτῆς, παρακαλέσασα ἅμα διὰ τὴν ταχέϊαν προώθησιν τῆς διαδικασίας δημοσιεύσεως αὐτοῦ.

Ἐμεσολάβησεν ἔκτοτε ἱκανὸν χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ἀνηλλάγησαν ἑκατέρωθεν ἀπόψεις ἐπὶ βασικῶν σημείων τοῦ διαληφθέντος Σχεδίου, ἐπισημαινομένων, κατὰ καιρούς, ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἱπηρεσίας τοῦ Ἵπουργοῦ τούτου, ἐπὶ τῷ τέλει, ἀσφαλῶς, τῆς κατὰ τὸ ἐφικτὸν βελτιώσεως αὐτοῦ, καίτοι αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐταὶ ἐπεξεργασαὶ τὴν δυσφορίαν προὐκάλεσαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ τὴν σημειουμένην, ὡς μὴ ὄφελε, βραδύτητα περὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς διαδικασίας ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τούτου. Κατὰ δὲ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐπιληφθεῖσα καὶ αὐθις νεωτέρων τινῶν παρατηρήσεων τοῦ Ἵπουργοῦ καὶ ἀποφανθεῖσα ἐπ' αὐτῶν ὀριστικῶς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Ἐμπ. 172/1722/27-7-1973 ἐγγράφου Αὐτῆς, ἤλπισεν, ὅτι ταχινῆ ἔσται ἡ ἀνατολὴ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν, ἐκδιδομένου καὶ δημοσιευομένου τοῦ εἰρημένου Νόμου, ἔμεινον αἴρεσθαι τὰ ἐκτάκτως ἐν ἔτει 1967 ληφθέντα περὶ τὴν ἀπονομὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Δικαιοσύνης μέτρα, ἀποκαθίστασθαι δὲ πλῆρες σύστημα ὀργανώσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ παγιῶσθαι τὴν ἀπαραίτητον τάξιν καὶ εὐρυθμίαν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς ὑψίστης διακονίας ταύτης.

Ἀλλὰ μὴν τὴν γλυκερὰν ταύτην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐλπίδα διέφευσε τὸ ὑπ' ἀριθμ. Ἐμπ. 7912/24-9-1973 ἔγγραφο τοῦ Ἵπουργοῦ, ἐν ᾧ περιέχονται παρατηρήσεις μὲν τινες νεώτεραι αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ἐν τῷ πρόσθεν Αὐτῆς ἐγγράφῳ διαλαμβανομένων, προτάσεις δὲ συναφεῖς πρὸς τὰ μελετηθέντα ἤδη σημεία, ἐφ' ὧν ζητεῖται καὶ αὐθις ἡ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Συν-

όδου γνώμη, ἥτις κατ' ἀπόφασιν Αὐτῆς τῆς 31-10-1973 ἔχει ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα σημείων τούτων, ὡς ἔπεται:

1. Οὐ δύναται ἡ Ἱερά Σύνοδος ὑποχωρῆσαι τὸ παράπαν εἰς τὴν ἀξίωσιν τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱπηρεσίας, ὅπως μὴ διαγραφῆ τὸ ἀρθρον 11 τοῦ Σχεδίου, ὅπερ προβλέπει τὴν ἐκπροσώπησιν τῆς Πολιτείας εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια, καὶ τοῦτο ἵνα, κατ' αὐτὴν, πληρωθῆ μὲν ἡ Συνταγματικὴ ἐπιταγὴ περὶ δημοσιότητος τῶν δικαστηριακῶν συνεδριάσεων, ἀναπληρωθῆ δὲ ἐν τινι βαθμῷ ἡ ἀπουσία ἐξ αὐτῶν τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου, οὐτινος, ἐν τούτοις, ἢ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Δικαστηρίοις παρουσία ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω Ἱπηρεσίας ἀπεριφράστως ὅτι (ἀνακινδυνύεται ἀπολύτως).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχειται στερρότατα τῆς ἀρχῆθεν γνωσθείσης ὑμῖν κανονικῆς ἀπόψεως, ὅτι τὰ οὕτω πως Ἐκκλησιαστικὰ καλούμενα Δικαστήρια εἶναι ἀμιγῶς πνευματικὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, σκοποῦντα τὴν δι' ἐπιβολῆς πνευματικῶν ποινῶν ἐξασφάλισιν τῆς ἐν τῷ κλήρῳ ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας καὶ τάξεως, ἀποκλειομένης, ἔνεκα τῆς φύσεως αὐτῶν ταύτης καὶ τῆς ἱερότητος τοῦ κλίματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται ἐν ὑπευθύνῳ καὶ εὐσυνειδήτῳ λειτουργίᾳ ἡ ὑψίστη διακονία αὐτῆ, τῆς ἐν αὐτοῖς συμμετοχῆς οὐ μόνον εὐρέος λαϊκοῦ στοιχείου, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐκπροσώπου τῆς Πολιτείας, ἥτις οὐδ' ὡς ἀντιπροσωπευτικῆ τοῦ εὐ τε καὶ καλῶς, ὡς καὶ ἡ καθ' ὑμᾶς Ἱπηρεσία δέχεται, ἀπουσιάζοντος λαϊκοῦ στοιχείου, δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ. Τὴν κατὰ πάντα ὀρθὴν ἀπὸ τε κανονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς ἀποψιν ταύτην ἐπεκρότησε καὶ ἀπεδέχθη οὐ μόνον ἡ παρ' ἡμῖν Ἐπιστήμη τοῦ Δικαίου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Νομολογία τοῦ Ἀνωτάτου Διοικητικοῦ Δικαστηρίου τῆς Χώρας, κρίναντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς ταύτης ὅτι αἱ ἄστινας τὸ Ἵπουργεῖον ἐπικαλεῖται συνταγματικαὶ περὶ δημοσιότητος τῶν δικαστηριακῶν πράξεων ἐπιταγαί, ἀφορῶσιν εἰς μόνον τὰ Δικαστήρια τῆς Πολιτείας, πολιτικά καὶ ποινικά, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ ἀπ' αὐτῶν ὀξέως, κατὰ τὰ ἄνω, διαστελλόμενα Ἐκκλησιαστικὰ τοιαῦτα, ἄτινα, κατὰ τὴν πρόσφατον ὑπ' ἀριθμ. 2.800/72 ἀπόφασιν ἐν Ὀλομελείᾳ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας δὲν εἶναι, ὡς προελέχθη, Δικαστήρια, ὑπὸ τὴν ἐν τῷ Συντάγματι ἀπαντῶσαν ἔνοιαν τοῦ ὄρου, ἀλλὰ καθαρῶς πνευματικῆς φύσεως ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, διεκφεύγοντα ὡς τοιαῦτα τὴν, ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν ὑπ' αὐτῶν κρινομένων ὑποθέσεων, κρίσιν τοῦ Ἀνωτάτου Ἀκυρωτικοῦ τῆς Πολιτείας Δικαστηρίου. Ἐτέρωθεν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2548/73 ἀπόφασεως ἐν Ὀλομελείᾳ τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου, ἐγένετο δεκτόν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἰς θέματα ἀκραιφνοῦς ἐσωτερικῆς αὐτῆς φύσεως (Interna corporis), οἷα

ἀσφαλῶς εἰσι καὶ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας τοιαῦτα, ἐνεργεῖ ὅπως ἀνεξαρτήτως τῆς Πολιτείας, μηδεμιᾶς οὕτω δικαιολογίας δυναμένης νὰ εὐσταθήσῃ πρὸς κατίσχυσιν τῶν περὶ παρουσίας πολιτειακοῦ ἐκπροσώπου ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Δικαστηρίοις διατυπωθειῶν ἀδοκίμων ἀπόψεων τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου. Σημειωτέον δ' ὅτι οἱ τε Ἱεροὶ Κανόνες καὶ ἡ μακροχρόνιος παράδοσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀγνοοῦσι τὰς τοιαύτας ἐπεμβάσεις, ὅπουδῆποτε δὲ τυχὸν ἐπιχειρηθείσας ἡ Ἐκκλησία ἀπέρριψεν, ὡς τοῦτο δέικνυσιν ἡ καὶ σήμερον ἐν τῇ κατὰ τὴν Οἰκουμένην Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ κρατούσα ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου κατάστασις.

Κατὰ συνέπειαν ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπιμένει ἀνεκδοτῶς ἐπὶ τῆς ὁπωσδήποτε διαγραφῆς τοῦ ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς Ὑπηρεσίας προτεινομένου ἀρθροῦ 11 τοῦ Σχεδίου, συνειδυῖα τοὺς σοβαροὺς κινδύνους, οὓς περικλείει διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν αὐτοτέλειαν τῆς δικαστικῆς αὐτῆς κρίσεως καὶ τὸ ἀπρόσβλητον αὐτῆς ἐνώπιον οἰουδῆποτε κοσμικοῦ Δικαστηρίου, ἢ τυχὸν παράστασις λαϊκοῦ πολιτειακοῦ παράγοντος ἐν τοῖς Συνοδικοῖς Δικαστηρίοις, ὅστις, ἄλλωστε, λόγῳ τῆς ἰδιορρυθμίας τῶν ἐκδικαζομένων ὑποθέσεων δὲν θὰ δύναται νὰ συμβάλλῃ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν κανονικῶν παραπτώματων, περιοριζόμενος εἴτε εἰς ἀπλὴν τυπικὴν, καὶ ἄρα ἀνώφελον, παρουσίαν, εἴτε εἰς ὑποδείξεις, ἐκ τοῦ κοσμικοῦ ὁρωμμένας δικαίου, αἵτινες ὅμως, ἐνίοτε, ἀγνοοῦσι παντάπασι τὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων πνεῦμα, καὶ ἄρα καθίστανται ἐπιβλαβεῖς.

2. Τὴν περὶ ὑποχρεωτικῆς παραπομπῆς εἰς τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον τῶν ἐνώπιον τῶν Ἐπισκοπικῶν Δικαστηρίων ἀγομένων ὑποθέσεων, εἰς ἃς περιπτώσεις ὁ Πρόεδρος αὐτῶν οἰκειὸς ἐκαστοτε Μητροπολίτης εἶναι ὁ παθὼν, πρότασιν τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ καθ' ὑμᾶς Ὑπουργείου, ἡ Ἱερά Σύνοδος κρίνουσα μὲν εὐλογον, ἐν ὅψει τοῦ διακρινομένου ἐν αὐτῇ δικαιολογητικοῦ λόγου τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἀπαιτουμένης ἀμεροληψίας καὶ ἀντικειμενικότητος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστοῦ, ἤχθη οὐχ ἦρτον εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀντιπροτείνῃ ὑμῖν τὸν ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποχρεωτικὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ παθόντος Μητροπολίτου ἀπὸ τῆς συνθέσεως τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου, ὅπερ, καθ' ἃ προβλέπεται ἐν τῷ σχεδίῳ (ἄρθρον 156 παράγρ. 3) συντίθεται, εἰς περιπτώσιν ἀπουσίας ἢ κωλύματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ Πρωτοσυγκέλλου καὶ τῶν δύο συμπαραδρευόντων Πρεσβυτέρων, συντριῶν ἐχόντων ἀποφασιστικὴν ψῆφον. Ἡ τοιαύτη λύσις ἐξασφαλίζει μὲν τὸν κατηγορούμενον, ὅστις δὲν κρίνεται ὑπὸ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀδικηθέντος προϋσταμένου αὐτοῦ, ἀποκλείει δὲ τὴν συσσώρευσιν ὑποθέσεων κατὰ παραπομπὴν εἰς τὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια, ἅτινα, ἐξ ὀρισμοῦ, ἀπασχολοῦνται μετὰ σοβαρῶν ὁπωσδήποτε παραπτώματων κληρικῶν ἢ μοναχῶν.

3. Ἡ τρίτη πρότασις τῆς καθ' ὑμᾶς Ὑπηρεσίας περὶ θέσεως εἰς διοικητικὴν καὶ τελετουργικὴν ἀργίαν, ἀποφάσει τῆς Ἱεράς Συνόδου, παντὸς Ἀρχιερέως ὑποπεσόντος οὐ μόνον εἰς κανονικὸν παράπτωμα, ἐπαγόμενον τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐλαφρὸν εἰσέτι ποινικὸν ἀδίκημα, ἐφ' ὅσον ἠσκήθη ποινικὴ κατ' αὐτοῦ δίωξις, καὶ δὴ καὶ διὰ χρόνον ἀπροσδιόριστον, ἤτοι μέχρι ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ οἰκειοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, εὕρισκει ἀντικρυς ἀντίθετον τὴν Ἱεράν Σύνοδον, φρονοῦσαν ὅτι ἀντενδείκνυται ἡ τοιαύτη ἀνευ οἰουδῆποτε χρονικοῦ προσδιορισμοῦ ἐπιβολὴ ποινῆς ἀνευ δίκης εἰς Μητροπολίτην ἐν ἐνεργείᾳ, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ εἰς ἐνδεχομένην ἀθώωσιν αὐτοῦ δυσχερῆς, ἀν μὴ ἀδύνατος, ἔσται ἡ ἄρσις τῶν βαρειῶν συνεπειῶν τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀδίκου ἀποδειχθησομένης κυρώσεως, ἐπὶ τοῦ κύρους καὶ τοῦ γοήτρου τοῦ Ἱεράρχου, ἔχοντος ἤδη μειωθῆ ἀνεπανορθώτως εἰς τὰ ὅμματα τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Τῷ λόγῳ τούτῳ ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐπιθυμοῦσα ὅπως περιορίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν ἐκκερεμότητα περὶ τὴν ἐκδικασίν δικαστικῶν κατὰ Ἱεραρχῶν ὑποθέσεων, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως παρὰ τῷ ἤδη ἐν τῷ σχετικῷ ἄρθρῳ τοῦ Σχεδίου προβλεπομένῳ ζυμῶ χρονικῶ διαστήματι, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δέον, ὅπως ὑποχρεωτικῶς περατώνται αἱ κατ' Ἀρχιερέων ἀνακρίσεις, προβλεφθῆ καὶ ἐν εἰσέτι τρίμηνον διὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκδικασίν τῶν τοιούτων ὑποθέσεων πρωτοδικῶς, οὕτως ὥστε νὰ μετριάσθῃ μὲν ἡ τυχὸν δυσμενῆς ἐντύπωσις, ἣν δυνατόν νὰ προκαλῆ εἰς τινα μερίδα τοῦ λαοῦ ἡ βραδύτης περὶ τὴν ἐκδικασίν τῶν κατ' Ἀρχιερέων ὑποθέσεων, νὰ ἀποκλεισθῇ δ' ἡ λήψις αὐθαιρέτων, πλὴν σοβαρῶν, μέτρων κατ' Ἀρχιερέων, ἐπὶ τῇ βᾶσει μιᾶς ἀπλῆς ἀσκήσεως ποινικῆς διώξεως κατ' αὐτῶν ἐπὶ οἰαδήποτε, ἔστω καὶ ἐλαφρῷ, ἀδικήματι.

4. Τέλος, ἡ τετάρτη πρότασις τῆς καθ' ὑμᾶς Ὑπηρεσίας περὶ νομοθετικῆς ἀπαγορεύσεως τοῖς καθηρημένοις κληρικοῖς, ὅπως φέρωσι κόμην καὶ γενειάδα, φέρει, κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἱεράς Συνόδου, προδήλως ἀντισυνταγματικὸν χαρακτῆρα, δὲν εἶναι δ' ἱκανή, ἵνα προστατεύσῃ ἀρκούντως τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπὸ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ λύμης τῶν τοιούτων ἀτόμων, διὸ καὶ κρίνεται ἀπρόσφορος ἢ διὰ τῆς προτάσεως ταύτης ἐπιδιωκομένη προστασία τῆς Ἐκκλησίας.

Ταύτας οὖν ἔχουσα τὰς ἀπόψεις ἐπὶ τῶν πρόσθεν σημείων ἡ Δ. Ἱερά Σύνοδος, ἐπικαλεῖται, Ἐξοχώτατε, τὴν ὑμετέραν συνδρομὴν διὰ τὴν υἰοθέτησιν αὐτῶν ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας καὶ εὐελπιστεῖ ὅτι, ἐν κατανοήσει τῶν ὀρθῶν τούτων ἀπὸ τε νομοκανονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐπόψεως θέσεων Αὐτῆς, ἐνεργήσετε ἐν τῷ ἐγνωσμένῳ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέροντι Ὑμῶν ὅτι δεῖ ἀρμοδίως, πρὸς αἰσίαν τοῦ Νόμου τούτου ψῆφισιν, ὡς ἔχει καὶ ὡς οἶδόν τε τάχιστα.

Ἐπὶ τούτοις ἐπευλογοῦντες Ὑμᾶς διατελοῦμεν μετὰ διαπύρων εὐχῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνομος, Πρόεδρος

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΙΩΒΗΛΑΙΑ**Η ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ***

3) Τὸ Πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον. Εὐρίσκεται ἐγκατεστημένον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου. Εἶναι μία μεγάλη οἰκοδομὴ μετὰ πολλὰς αἰθούσας καὶ μετὰ μεγάλας ἀποθήκας διὰ τὸν χάρτην καὶ τὰ βιβλία. Ἐχει ἐννέα μεγάλα πιεστήρια, μηχανήματα διπλώσεως, βραψίματος καὶ δεσίματος. Ὑπάρχουν τυπογραφεῖα καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας Μονάς, ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας Μητροπόλεις. Εἰς τὸ Πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον τυπώνονται ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ θεολογικὰ Περιοδικά, ὅλα τὰ θρησκευτικὰ, ἐκκλησιαστικὰ, λειτουργικὰ, μουσικὰ καὶ θεολογικὰ βιβλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν Προτεσταντῶν, ὅχι μόνον εἰς τὴν Ῥουμανικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας, ἰδίᾳ τὴν Ῥωσικὴν. Ἐπίσης ἐκεῖ τυπώνονται εἰκόνες καὶ τὰ ἡμερολόγια τοῦ Πατριαρχείου, 1.000.000 κατ' ἔτος, τὰ ὅποια προτιμοῦν νὰ πάρουν οἱ πιστοὶ διὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Ἐκκλησίαν των. Ὁ Πατριάρχης μάλιστα σκέπτεται νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους, διότι γίνονται ἀνάρπαστα.

Τοῦ τυπογραφείου προϊστάται εἰς ἱερεῖς, εὐσεβῆς καὶ δραστήριος, ὁ ὁποῖος μαζί μετὰ τὸν π. Βασ. Κοστίν μᾶς ἐξενάγησε μετὰ πολλὴν προθυμίαν εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς δραστηριότητας ποὺ ἀσχεῖ τὸ Πατριαρχεῖον, ἰδίᾳ μὲς εἰς τὰ Μοναστήρια τῆ ἀξιόπαινον συμμετοχῆ τοῦ μοναχικοῦ κόσμου, κερδίζει πολλὰ χρήματα, ὥστε νὰ δύναται μετὰ ἀνεσιν νὰ καλύπτῃ ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἔχη ἀρκετὰ περισσεύματα, τὰ ὅποια, ὡς μᾶς εἶπεν ὁ Πατριάρχης, χρησιμοποιοῦνται οὐ μόνον εἰς τὴν συντήρησιν τῶν Ναῶν καὶ τῶν Μονῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνέγερσιν νέων θρησκευτικῶν Ἰδρυμάτων, ἔτι δὲ καὶ κοινωνικῶν τοιούτων, διὰ τὸν ἱ. Κηῆρον μόνον, διότι εἰς τὴν Ῥουμανίαν τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν διὰ τοὺς πολίτας ἀσχεῖ μόνον ἡ Πολιτεία.

4) Τὸ κηροπλαστεῖον. Ἐνα μεγάλο συγκρότημα ἀπὸ κτίρια ποὺ καταλαμβάνει ἀρκετὸν χῶρον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου εἶναι τὸ κηροπλαστεῖον. Τὸ ἐπεσκεψόμεθα καὶ ἐμείναμεν ἐκπληκτοὶ πρὸ τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ ἐργάζεται ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀπὸ εἰδικούς ἀνθρώπους, κληρικούς καὶ λαϊκούς, ποὺ κατεργάζονται εἰς τὰ τέλεια μηχανήματα τὸ κηρὸν ποὺ χρειάζεται διὰ νὰ καταναλωθῇ εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ῥουμανίας. Οἱ πιστοὶ προτιμοῦν νὰ πά-

ρουν τὸ κηρὸν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ κηροπωλεῖα τοῦ Κράτους, καὶ τοῦτο διὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Ἐκκλησίαν των. Ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ πώλησις τοῦ κηροῦ ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀποτελεῖ μονοπώλειον.

Ἡ ποσότης τοῦ κηροῦ ἐπεξεργασμένη εἰς διάφορα μεγέθη προωθείται εἰς τὰς Μητροπόλεις καὶ ἐκάστη Μητρόπολις διὰ τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτρόπων ἐφοδιάζει τοὺς ναοὺς μετὰ ἀνάλογον ποσότητα.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἀφήνει ἀρκετὰ κέρδη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἅτινα ἀποτελοῦν ἕνα ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους πόρους τῆς Ἐκκλησίας. Δύναται ὅμως ἐκάστη Μητρόπολις νὰ ἔχη ἰδικὸν τῆς κηροποιεῖον.

5) Τὰ ἐργαστήρια διὰ τὸ λιβάνι. Εἰς ἰδιαιτέρον κτίριον στεγάζονται τὰ ἐργαστήρια, εἰς τὰ ὅποια κατασκευάζεται τὸ λιβάνι, εἰς δύο ποσότητες. Ὅπως τὸ κηρὸν, ἔτσι καὶ τὸ λιβάνι μετὰ τὴν τελικὴν ἐπεξεργασίαν προωθείται εἰς τὰς Μητροπόλεις καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τὰς Μονάς.

6) Ἱερὰ σκεύη. Εἰκόνες κεντηταί, εἰκόνες μετὰ σμάλτον, ἅγια ποτήρια μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων των, εὐαγγέλια, σταυροὶ εὐλογίας, ἑξαπτέρυγα, θυμιατήρια, φανοὶ, λάβαρα, ἐγκόλπια ἀρχιερέων, σταυροὶ ἐπιστήθιοι, ποιμαντορικαὶ ράβδοι κ.λ.π. ὅλα αὐτὰ κατασκευάζονται ἀπὸ καλλιτέχνους εἰς τὰς Μονάς, ὅπου λειτουργοῦν εἰδικὰ ἐργαστήρια καὶ ἐργαστήρια.

7) Σμάλτα. Εἰς τὸ Βουκουρέστιον ὑπάρχει ἡ «Σκήτη τῶν Καλογραϊῶν», ἐνθα ἐργάζονται μετὰ ζήλου τεχνῖται εἰδικευμένοι εἰς τὴν σμαλτογραφίαν ὑπὸ τὴν κατεύθυνσιν διδασκάλων, οἱ ὅποιοι εἰδηκεύθησαν εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην εἰς τὴν Γερμανίαν, Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Ὑπάρχει καὶ εἰς Ἑλλην ἀπὸ τὰ Βιτώλια, ἀρχιτεχνίτης, ὁ ὁποῖος κατασκευάζει τὰ πρόσωπα εἰς τὰ σμάλτα. Εἶδομεν ἕξοχα ἔργα αὐτῆς τῆς τέχνης εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὡς καὶ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναόν, ὡς ἦσαν εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τῶν Πατριαρχῶν. Ὅλα αὐτὰ γίνονται εἰς τὴν «Σκήτην τῶν Καλογραϊῶν».

8) Ξυλόγλυπτα. Εἰς τὴν Μονὴν Πλουμπούττας, τὴν ὁποίαν ἐπεσκεψόμεθα, ἐργάζονται μοναχοὶ καὶ λαϊκοὶ καὶ κατασκευάζουν εἰς τὰ ἐκεῖ ἐγκατεστημένα ἐργαστήρια περίφημα ἐκκλησιαστικὰ ἔργα ξυλογλυπτικῆς, ὡς εἶναι τὰ τέμπλα, τὰ προσκυνητάρια, θρόνοι, στασίδια, κορνίζας κατόπιν παραγγελίας τοῦ οἰκείου ναοῦ ἢ τοῦ δωρητοῦ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 520 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΡΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΤΟΥ

Ἡ ἀκριβὴς χρονολογία τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐπισκοπῆς «Ῥεόντος» ἀρχικῶς καὶ εἶτα καὶ «Πραστού», μέχρι σήμερον δὲν ἔχει ἱστορικῶς ἐξακριβωθῆ· διάφοροι ἐκδοχαὶ διειτυπώθησαν ἐν προκειμένῳ. Ἄλλαι ἐκ τούτων ἀναφέρουν, ὅτι κατὰ τὸ 1292 ἤτο Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία, ἕτεραι ὅτι συνέστη ὡς Ἐπισκοπὴ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα¹, τρίται ὅτι ὡς τοιαύτη ἰδρύθη περὶ τὰ μέσα περίπου τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος² κ.ο.κ. — Ἐν τοσοῦτῳ ὅμως πιθανωτέρα φαίνεται ἡ ἐκδοχὴ, ὅτι αὕτη ἰδρύθη κατὰ τὴν ΙΒ' ἢ ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς «Τσακωνιάς», εἰς ἣν ἀνήκεν ἡ ὑφ' ἱστορήσιν Ἐπισκοπὴ, ὑπαχθεῖσα, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἰδρύθη, εἰς τὴν Μητρόπολιν Μονεμβασίας, διεδόθη καθυστερημένως βεβαίως, περὶ τὸν Ι' ἢ ΙΑ' αἰῶνα³. Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ κατὰ τὸ 1293 ἐκδοθὲν χρυσόβουλον ἐπὶ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου (1282-1328), τὸ ὁποῖον ὀμιλεῖ περὶ τῆς Μητροπόλεως Μονεμβασίας, ἀναφέρει καὶ τὴν ὑπ' αὐτὴν Ἐπισκοπὴν Ῥεόντος⁴,

1. Ἀρχιμ. Χρυσ. Δημητρίου (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας τοῦ ἀπὸ Ζακύνθου): Ἡ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ αἱ ὑπ' αὐτὴν ὑπαγόμεναι Ἐπισκοπαὶ μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἀθήνησι 1929, σ. 147.

2. Θ. Βαγενά: Ἱστορικὰ Τσακωνιάς καὶ Λεωνιδίου. Ἀθήνησι 1971, σ. 156.

3. Ἀδτόθι σ. 156-164.

4. Ἀδτόθι σ. 108, ΙΙΙ. Θεοκλήτου Μητροπολίτου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας (Φιλιππαίου), Ἐκκλησίας Κων/πόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι (1833-1960). Ἐν Ἀθήναις 1960, σ. 12.

ὀδηγοῦμεθα πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι αὕτη προϋπήρχε τοῦ ἔτους 1293.

Ἀνεξαρτήτως τούτων, ἡ παροικία αὕτη, κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς διαδρομὴν καὶ ἐξέλιξιν, ὑπέστη ἀξιομοιώσεις τῆς θέσεώς της ἐν τῷ Συναγματικῷ τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ὁ κ. Θ. Βαγενάς εἰς τὸ μνημονευθὲν αὐτοῦ ἔργον «Ἱστορικὰ Τσακωνιάς καὶ Λεωνιδίου» (σ. 163) ἀναγράφει τὰ ἑξῆς: «Ὅπως ἔχομε ἄγνοια γιὰ τὴν ἀρχικὴ ἰδρυση τῆς Ἐπισκοπῆς Ῥεόντος καὶ Πραστού, ἔτσι ἔχομε ἄγνοια καὶ γιὰ τὶς ἀκριβεῖς χρονολογίες τῆς προαγωγῆς της σὲ «Ἀρχιεπισκοπὴ», τοῦ ὑποβιβασμοῦ ὕστερα πάλι σὲ «Ἐπισκοπὴ», καθὼς καὶ τῆς ἀργότερα προαγωγῆς της σὲ «Μητρόπολη». Οἱ ἀρχιερεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας Ῥεόντος καὶ Πραστού ὀνομάζονται κυρίως «ἐπίσκοποι» καὶ «ἀρχιερεῖς», ἐνῶ στὰ 1718⁵ ἀναφέρεται ὁ Ῥεόντος ἀρχιεπίσκοπος Ἰάκωβος». Ἄλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1720 ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ῥεόντος καὶ Πραστού ὑποβιβάσθηκε σὲ Ἐπισκοπὴν, προσωνομίαν, ἣν διετήρησε μέχρι τοῦ 1812, ὅτε ἐπὶ Πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Δ' (1809-1813) προήχθη εἰς Μητρόπολιν τιμωμένην μέχρι τοῦ 1833, ὅτε, διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 20ῆς Νοεμβρίου (2 Δεκεμβρίου) «Περὶ προσωρινῆς διαιρέσεως τῶν

5. Εἰς τοὺς Ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1718 ἀναφέρεται ὡς Ἀρχιερεὺς αὐτῆς ὁ Παρθένιος 1715-1730.

9) Χυτῆρια. Εἰς τὸ αὐτὸ Μοναστήριον μοναχοὶ καὶ λαϊκοὶ εἰδικευμένοι ἀπασχολοῦνται εἰς ἰδιαιτέρον ἔργον, ὅπου τὰ ἐργαστάσια διὰ τὴν κατασκευὴν κωδωνῶν διὰ τοὺς ναοὺς καὶ τὰς Μονὰς. Εἶδομεν πολλοὺς κωδωνὰς διαφόρου βάρους καὶ μεγέθους ἀπὸ 150 κιλῶν μέχρι 1.200 καὶ ἠκούσαμεν τοὺς γλυκεῖς καὶ ἀρμονικοὺς ἤχους των.

10) Ὑφαντουργεῖα. Εἰς τὴν γυναικείαν Μονὴν Τσιγκανέσι ἐξῶ τοῦ Βουκουρεστίου ἐργάζονται αἱ μοναχαὶ μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὰ ὑφαντουργεῖα τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς πλευρὰς τῆς Μονῆς ὑπάρχει μία μεγάλη διάφορος οἰκοδομὴ, ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένα τὰ ἐργαστάσια τῆς ὑφαντουργείας, εἰς τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται ὑπὸ τῶν καλογραιῶν ὑφάσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γίνονται τὰ ἄμφια τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ὡς καὶ τὰ καλύμματα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸ Ἱερόν Βῆμα.

Εἶδομεν μετ' ἐνδιαφέροντος παντὸς εἶδους καὶ πάσης ποιότητος ὑφάσματα, μονόχρωμα, στόφες, χρυσοῦφαντα εἰς διάφορα ἐκκλησιαστικὰ σχέδια. Μᾶς

κατέπληξεν ἡ δραστηριότης τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς Μονὰς καὶ ἡ προθυμία τῶν μοναχῶν νὰ προσφέρουν ἀνιδιοτελῶς τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὸν τομέα τῆς θείας λατρείας. Εἶναι τι βαθύτατα συγκινητικόν.

Εἰς τὴν Μονὴν αὐτὴν ὑπάρχουν ἀκόμη εἰδικὰ μηχανήματα, μετὰ τὰ ὁποῖα αἱ ἀδελφαὶ προετοιμάζουν τὰς πρώτας ὕλας διὰ τὴν ὕφανσιν, ὡς καὶ ὕφαντικαὶ μηχαναὶ διὰ τὰ συρίτια καὶ τὰ γαλόνια.

Ἐπάρχει Καθολικὸν ὄραϊον καὶ ἐπιβλητικόν, ὅπου αἱ μοναχαὶ τελοῦν τὴν θείαν λατρείαν, ὡς καὶ τὰ κτίρια, ὅπου διαμένουν.

11) Ῥαφεῖα. Εἰς μίαν παλαιὰν Μονὴν ἀνακαινισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, χωρὶς νὰ καταστραφῇ τὸ παλαιὸν ἐκκλησιαστικὸν στυλ, εἶναι ἐγκατεστημένη μία ἀδελφότης καλογραιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται λίαν ἐπιτυχῶς μετὰ τῆς ῤαπτικῆς. Ῥάπτουν τὰ ἱερά ἄμφια δι' ὀλόκληρον τὴν Χώραν.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Α΄ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ*

Τῇ 13ῃ Ἰουλίου ἐπανυποβλήθη ὑπὸ τῆς ὑπο-
πιτροπῆς τὸ ἀναμορφωθὲν διάγραμμα ἐπὶ τῆς ἐκτά-
σεως καὶ τῆς μεθοδεύσεως τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου
μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, ἔχον ὡς
ἔπεται:

«Ἡ ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν, μελετήσασα κατ' ἰδίαν
τὸ ζήτημα τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς μεθοδεύσεως τοῦ ἐ-
πισήμου διαλόγου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐναρξίς μέλλει, ἵνα γέ-
νηται κατόπιν κοινῆς συμφωνίας καὶ ἀποφάσεως τῆς
Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας,
προτείνει, ὅπως: α) Ὁ ἐπίσημος διάλογος διεξαχθῆ
βάσει ἑξαμεροῦς διαγράμματος, διαλαμβάνοντος θέ-
ματα ἀναγόμενα εἰς τὴν Θεολογίαν, τὴν Χριστολογία, τὴν
Ἐκκλησιολογίαν, τὴν Σωτηριολογίαν, τὴν Μυ-
στηριολογίαν καὶ τὴν Ἐσχατολογία, κατὰ τὰς ἐν τῷ
προπαρασκευαστικῷ σταδίῳ διαπιστωθείσας ἀνάγκας.
β) Ἀντικείμενον συζητήσεως κατὰ τὴν πρώτην ἐν
ἐπισήμῳ διαλόγῳ συνάντησιν τῶν δύο Θεολογικῶν Ἐ-

πιτροπῶν, Διορθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς, τὴν
προβλεπομένην ἵνα γένηται κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους
1975, ἀποτελέσωσι τὰ θέματα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν
Θεολογίαν, τὴν Χριστολογία καὶ τὴν Ἐκκλησιολο-
γίαν, κατὰ τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα:

I. Θεολογία.

1. Ἀποκάλυψις: Ἁγία Γραφή, Ἱερὰ Παράδοσις.
2. Κανὼν τῆς Ἁγίας Γραφῆς.
3. Ἡ περὶ Τριαδικοῦ Θεοῦ διδασκαλία.

II. Χριστολογία.

1. Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ αἰωνίου Λόγου τοῦ Θεοῦ.
2. Ἡ ὑποστατικὴ ἕνωσις.
3. Ἡ περὶ τῆς Θεοτόκου διδασκαλία καὶ αἱ πρὸς
αὐτὴν ἀσύμφωνοι διδασκαλίας.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 523 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

Ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου»⁸ ὑπεβιβάσθη εἰς Ἐπι-
σκοπὴν λαβοῦσαν τὴν ὀνομασίαν «Ἐπισκοπὴ Κυ-
νουρίας»⁷.

Ἀσχέτως τοῦ χρόνου τῆς ἰδρύσεως καὶ τῆς
πραιτέρω ταύτης πορείας καὶ ζωῆς εἰς τὴν ἱστορίαν
τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τὴν ὑφ' ἱστορήσιν παροι-
κίαν διέφεκσαν οἱ κάτωθι μέχρι σήμερον γνωστοί
Ἀρχιερεῖς:

Διονύσιος Α', 1504, ἐπὶ μὴ σαφῶν καὶ ἠ-
λεγμένων ἱστορικῶς πληροφοριῶν· ὅπωςδὴποτε
ὅμως, φρονούμεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ ταυτισθῆ με
τὸν ὁμώνυμόν του, τὸν διατελέσαντα ὡς τοιοῦτον
κατὰ τὸ 1604, διότι ἡ μεταξὺ τούτων χρονολογικὴ
ἀπόστασις εἶναι μεγάλη (100 ἔτη).

Ἰωαννίκιος Μαρκόπουλος, 1540, ἐκ
Ζακύνθου καταγόμενος· οὗτος μετὰ τὴν κατάληψιν
τῆς ἐπαρχίας του ὑπὸ τῶν Τούρκων κατέφυγεν εἰς
τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα, τὴν Ζάκυνθον, ἐν ἣ

ἀνέλαβε «καθήκοντα ἐφημερίου ἐνοριακῆς ἐκκλη-
σίας»⁸. Κατ' ἄλλην ὁμοῦ ἐκδοχὴν ὁ Ἰωαννίκιος «ἀ-
δαΐα τῆς βενετικῆς πολιτείας» ἐξετέλει χρέη «χωρε-
πισκόπου». Τοῦτον ὁ Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου
Παχώμιος Μακρῆς (1550-1567) τὸν κατηγορήσεν
εἰς τὸν Φραγκίσκον Βάρβαρον, προβλεπτὴν Ζακύν-
θου, ὅτι ἀναρμοδίως ἐπεμβαίνει εἰς τὰ τῆς διοική-
σεως τοῦ κλήρου τῆς νήσου, ὅστις ὑπακούσας εἰς
τὰς ὑποδείξεις τοῦ Παχωμίου ἀπηγόρευσεν εἰς
αὐτὸν «νὰ ἀσκῆ ἀντικανονικῶς ἐπισκοπικά— διοι-
κητικὰ καθήκοντα καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν μόνον νὰ
χοροστατῆ εἰς τὰς κηδεῖας καὶ τὰς θείας λειτουρ-
γίας»⁹. Πότε ἀκριβῶς ἀπέθανε, δὲν γνωρίζομεν·
πάντως μέχρι τοῦ ἔτους 1563 εὐρίσκετο εἰσέτι ἐν
τῇ ζωῇ¹⁰ παραμείνας ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ «ἀρκετὰ ἔτη»¹¹.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

8. Θ. Βαγενᾶ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 164.

9. Σ. Ἀβούρη: Ζακύνθου Μητρόπολις. «Θρησκευτικὴ
καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια» Τ. Ε'. σ. 1181-1182.

10. Θ. Βαγενᾶ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 164.

11. Σ. Ἀβούρη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 1182.

6. Διονυσ. Ματαράγκα: Δίκαιον Ἐκκλησίας-Πολιτείας
Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1937, Τ. Α', σ. 67.

7. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 67.

III. Ἐκκλησιολογία.

1. Ἡ οὐσία καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς Ἐκκλησίας.
2. Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ Τοπικαὶ Ἐκκλησίες.
3. Τὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας.
4. Ἡ αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.
5. Τὸ ἀλάθητον τῆς Ἐκκλησίας.
6. Αἱ ἐπί τῶν Οἰκουμενικῶν Σύνοδοι καὶ αἱ ὑπὸ τούτων κυρωθεῖσαι Τοπικαὶ Σύνοδοι.
7. Ἡ ἀναγκαιότης τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ ἡ κανονικότης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.
8. Ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας.
9. Τὸ πρόβλημα τῆς «Intercommunion».

γ) Ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐξ μερῶν καταρτισθῶσιν ὑπὸ ἐκατέρας Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, κειρωρισμένως, προσχέδια τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς. δ) Ὁ καταρτισμὸς τῶν προσχεδίων τούτων ὑπὸ ἐκατέρας Ἐπιτροπῆς ἀνατεθῆ εἰδικοῖς θεολόγοις, οἵτινες, διαρκούσης τῆς συντάξεως, ἤθελεν εἰσθαι καλόν, ὅπως τελῶσιν ἐν ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους θεολόγους τῆς ἐτέρας Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς. ε) Τὰ προσχέδια ἀποτελῶσιν οὐχὶ διαπραγματεύσειν τῶν θεμάτων ὑπὸ μορφήν ἐκτενοῦς πραγματείας, ὡσεὶ ἐλκοπεῖτο ὁ ἀπαρτισμὸς ἐν τέλει Ὁρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς Δογματικῆς, ἀλλὰ σύντομον ἔκθεσιν, διδοῦσαν περιεκτικῶς τὰ καίρια τῆς διδασκαλίας ἐκατέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐκτιθεμένων θεμάτων ὑπὸ μορφῆν ὑπομνηματιστικῆς ἐκθέσεως. ς) Τὰ ὑπὸ τῶν ἀναλαμβάνοντων τὴν σύνταξιν εἰδικῶν θεολόγων καταρτιζόμενα προσχέδια ἀποστέλλονται πρὸς θεώρησιν, μελέτην, ἐνδεχομένως δὲ καὶ συμπλήρωσιν, ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν μελῶν τῆς οἰκείας Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν τέλει δὲ κρίνονται ἐν συνεδρίᾳ τῆς ὀλομελείας τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκατέρας πλευρᾶς, γινομένη ὀλίγον τι πρὸ τῆς πρώτης συνεδρίας τῆς συνεργουμένης μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, διαμορφουμένων οὕτω τῶν ὀριστικῶν σχεδίων ἐκατέρας Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν πρὸς ἐξέτασιν θεμάτων. ζ) Συσταθῆ μόνιμος συντονιστικὴ ὑποεπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Προέδρων καὶ τῶν Γραμματέων τῶν δύο Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, Ὁρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς. η) Ἐν τῷ πέρατι ἐκάστης συναντήσεως ὑπὸ τῆς μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὀρίζονται τὰ διὰ τὴν προσεχῆ συνάντησιν θέματα ἐκ τῶν ὑπολειπομένων τριῶν τμημάτων τοῦ ὡς ἄνω διαγράμματος τοῦ διαλόγου, ἤτοι τῆς Σωτηριολογίας, τῆς Μυστηριολογίας καὶ τῆς Ἐσχατολογίας, ἐν τοῖς διαγράμμασι τῶν ὀποίων ἀπαραιτήτως δέον, ἵνα καταχωρίζωνται καὶ τὰ θέματα τὰ ἀναγεγραμμένα εἰς τοὺς ἀναλόγους τμήμασι τοῦ ὑπὸ τῆς ὑποεπιτροπῆς ἡμῶν τῇ μικτῇ Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ προὑποβληθέντος καὶ ἐν τοῖς

Πρακτικοῖς τῆς 12ης Ἰουλίου 1973 περιληφθέντος ἑξαμεροῦς Προγράμματος. θ) Τὰ Σχέδια ἀναγινώσκονται ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, αἱ δὲ ἐμφανιζόμεναι τυχόν διαφοραὶ περὶ τὴν διδασκαλίαν ἀποτελῶσιν ἐν συνεχείᾳ ἀντικείμενον διαλογικῆς συζητήσεως. ι) Ἐν περιπτώσει ἐπιτεύξεως συμφωνίας ἐπὶ πάντων τῶν σημείων καταρτίζεται ἐν συνεχείᾳ καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς συναντήσεως ὑπὸ τῶν συνταξάντων τὰ ἀρχικὰ προσχέδια εἰδικῶν θεολόγων κοινὸν κείμενον καὶ ὑπογράφεται τοῦτο ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, Ὁρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν. ια) Διαρκούτος τοῦ διαλόγου ἡ μικτὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐργάζεται ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τῶν Προέδρων τῶν δύο Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν. Καὶ ιβ) Ὅπως, συντελεσθείσης τῆς ἐξετάσεως ἀπάντων τῶν θεμάτων τοῦ καθόλου διαλόγου, τὰ ὑπογεγραμμένα κοινὰ κείμενα ὑποβληθῶσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τῷ Παναγιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ τοῖς Μακαριωτάτοις Πατριάρχεις καὶ Προέδροις τῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Οὐτρέχτης, Προέδρῳ τῆς Δι.θνοῦς Παλαιοκαθολικῆς Συνόδου, καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς ἄλλοις Σεβασμιωτάτοις Ἐπισκόποις τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς κρίσιν, ἀνακλήρουν ἐνδεχομένως τῆς λήξεως τοῦ διαλόγου, καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν περαιτέρω». Τὸ ἀνωτέρω πρόγραμμα, μετὰ τινος παρατηρήσεως, ἰδίως ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Küppers, ἐγκρίνεται.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβ. μητροπολίτης Εἰρηναῖος προσκαλεῖ τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς, ὅπως ἀπαντήσωσιν ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων τοῦ καθηγητοῦ Καρμίρη ἐπὶ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας, τῆς Branch theory, τῶν γνωρισμάτων καὶ ὀρίων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τῆς ἀοράτου Ἐκκλησίας. Ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος Gauthier λέγει, ὅτι εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἀπαντήσωμεν ἐπὶ τῶν τεθέντων ἐρωτημάτων, παρέχοντες πληροφορίας. Ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν Σεβ. ἐπίσκοπον Brinkhues, ὅστις εἶπεν ἐν περιλήψει τὰ ἐξῆς περὶ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

«Ἡ συμφωνία τῆς Intercommunion τῆς 2ας Ἰουλίου 1931 εἰς Βόννην δέον νὰ θεωρηθῆ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς συναφείας. Τὰς ἀμέσους προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας δι' αὐτὴν ἤρχισαμεν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Lambeth τοῦ 1930, εἰς τὸ ὁποῖον συμμετεῖχον ἀντιπροσωπεῖται τόσον τῶν Ὁρθοδόξων, ὅσον καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Ἀμφότεραι αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ἐξέφρασαν ἐκεῖ τὴν ἐπιθυμίαν των, μετὰ ἀπὸ προπαρασκευαστικὰ βήματα, ὅπως ἀποκατασταθῆ τελικὴ καὶ πρακτικὴ κοινωνία μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν των καὶ τῶν Ἀγγλικανῶν (κείμενα εἰς Internationale Kirchliche Zeitschrift 1931, σ. 129 ἐξ., ὡς καὶ IKZ 1931). Ὡς βάσις τῶν διαπραγματεύσεων ἐτέθη ἡ Δήλωσις τῆς Οὐτρέχτης τῆς 24ης Σεπτεμβρίου 1889 καὶ ἡ Ἐπιστολὴ περὶ τῆς ἐπανενώσεως, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε πρὸς τὴν Χριστιανοσύνην τὸ Συνέδριον τοῦ Lambeth 1929 (Bethenson,

Η ΕΚΑΤΟΝΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ*

Ὁ ναός συνιστᾶ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομὴν παρηχημακός ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ, οὗτος δηλαδή «συνδυάζει τὸν μεταγενέστερο βυζαντινὸ ρυθμὸ τροποποιημένο καὶ προσαρμοσμένο στὴ παράδοση τῆς Τουρκοκρατίας μὲ πολλὴ δόση ἐλευθερίας»⁵³. Μεγάλης καλλιτεχνικῆς συνθέσεως εἶναι τὸ κωδωνοστάσιον, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἦτο ὑψηλότερον κατὰ τρεῖς ἐπὶ πλέον ὀρόφους. Τῷ 1854 διὰ λόγους ἀσφαλείας κατεδαφίσθη τὸ ἀρχικὸν κωδωνοστάσιον καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνηγέρθη τὸ ὑπάρχον, χαμηλότερον τοῦ προηγουμένου κατὰ τρεῖς ὀρόφους, ὑπὸ τοῦ ἐργολάβου Δ. Μεσολογγίτου, ὅστις καὶ τὸ παρέδωκεν ἔτοιμον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1857, ἦτοι μετὰ τρία ἔτη. Κατὰ τὸν Φάνην Μιχαλόπουλον⁵⁴ «...ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀύστηροτέρους, μὰ καὶ τοὺς καλλιτέρους ἀπὸ τοὺς ἀρχιτέκτονας τῆς πατρίδος μας, ὁ πολὺς Κουτσαντζόγλου⁵⁵ θεωροῦσε τὸ ναὸ τῆς Εὐαγγελιστρίας ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτερα ἔργα πούγιναν στὴν Ἑλλάδα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσι, ἀνωτέρω ἀπὸ τὴ Μητρόπολι τῶν Ἀθηνῶν κ' ἀπὸ τὸ ναὸ τῶν Καθολικῶν κ' ἀπ' αὐτὴ τὴ Χρυσοσπηλιώτισσα... Κι' ὅμως ποιὸς μελέτησε ἀρχιτεκτονικῶς τὸ μνημεῖο αὐτό, τὸ πρῶτο ἔργο τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος;». Τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ, ἀπηλλαγμένον τῆς κατασκευαστικῆς του ἐπιτηδεύσεως, ἢ

ὁποῖα καὶ προσδίδει ἐντονοντὴν ἀλλοίωσιν τοῦ παραδοσιακοῦ του χαρακτῆρος, ἐκπροσωπεῖ ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1843 ἀνοικοδομηθεὶς ἱερός ναός τῆς Παναγίας τῆς Μυρτιδιωτίσσης τῆς πόλεως τῶν Κυθῆρων⁵⁶. Ὁ ναός τῆς Παναγίας τῆς Τήνου συνιστᾶ καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ μνημειακοῦ χαρακτῆρος του μέγα ἱστορικὸν μνημεῖον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο πᾶσα σκέψις περὶ κατεδαφίσεώς του, πρὸς ἀνέγερσιν μεγαλυτέρου ἀποτελεῖ οὐ μόνον παραγνώσισιν τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τῶν περιστατικῶν τῆς ἀνεγέρσεώς του, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ ὑποτίμησιν τῶν ἱστορικῶν μνημείων καὶ τῶν θησαυρῶν τῆς πατρίδος μας. Ὡς μὴ ὄφελον, ἀντιλήψεις περὶ κατεδαφίσεως, οὐ μόνον ὡς μὴ ἀνταποκρινομένου εἰς τὸ πλῆθος τῶν προσκυνητῶν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ὡς δῆθεν ἐτοιμορρόπου, ἐπεκράτησαν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1924, ὅτε εἰδικὴ ἐπιτροπὴ συνέταξεν ἔκθεσιν ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀλαβάνου εἰς τὴν Δ' Συντακτικὴν Συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ψήφισιν τοῦ Νόμου 3079/4.6.1924 καὶ ἀνέγερσιν νέου μεγάλου ναοῦ⁵⁷. «Ἐν περαιτέρω βῆμα

56. Ὁρα Σοφοκλέους Δ. Καλοῦστη, Ἀκολουθία τῆς Παναγίας... τῆς Μυρτιδιωτίσσης... Ἀθῆναι (α. ἔ.) σελ. 82.

57. Ὁρα Ν. Γ. Σακελλίανος — Στ. Ν. Φιλιππίδου, μν. ἔργ. 282. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην «... ὁ ὑπάρχων ναός πρὸς ἑκατονταετίας ἀνεγερθεὶς ἀνευ οὐδενὸς σχεδίου καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς οἰκοδομικῆς τέχνης, ὡς πρὸς τὴν στερεότητα αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἀνθῆξῃ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι. Εἰδικοί ἐπιστήμονες μελετήσαντες τὴν κατάστασιν τοῦ κτιρίου τοῦ ναοῦ ἐβεβαίωσαν, ὅτι ὁ βίος του εἶναι πολὺ βραχύς...». Παραδόξως τοὺς ἐπιστήμονας τούτους διέψευσεν ἡ διαρρεῦσα ἔκτοτε πεντηκονταετία, ὡς καὶ ἡ εἰσέτι ἀρίστη κατάστασις τοῦ ναοῦ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 526 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

53. Ὁρα Φάνη Μιχαλοπούλου, ἔνθ' ἀν.

54. Αὐτόθι.

55. Ὁ Ἀρχιτέκτων Λύσανδρος Κουτσαντζόγλου ὑπήρξεν ὁ πρῶτος Διευθυντὴς τοῦ ἐθνικοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν (1844).

Documents of the Christian Church, Oxford Univ. Press/1963², σελ. 462).

Οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐδήλωσαν: Μία συμφωνία περὶ Intercommunion θὰ ἐβελτίωνε τὴν δυνατότητα ποιμαντικῆς μερίμνης πρὸς τοὺς ἐν τῇ Διασπορᾷ ζῶντας ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν (IKZ 1931, σελ. 134) καὶ θὰ ἀποτελεῖ ἐν σημαντικῶν βῆμα διὰ τὴν ἐπανενωσιν τῶν Ἀγγλικανῶν ὡσαύτως μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, καθόσον αὐταὶ τρέφουν μεγάλην ἐκτίμησιν πρὸς τοὺς Παλαιοκαθολικούς (IKZ 1931, σ. 135).

Ἡ Δήλωσις τῆς Οὐτρέχτης συμφωνεῖ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ «Prayer Book», οὕτως ὥστε πᾶς ὅστις φρονίμως τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ βιβλίου τούτου τῶν Προσευχῶν ὁμολογεῖ, δύναται νὰ συμφωνήσῃ καὶ πρὸς τὴν Intercommunion μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Τὸ πρόβλημα τῶν 39 ἄρθρων δύναται σημερον νὰ παραμείνῃ ἐκτὸς συζητήσεως, διότι τὸ Συνέδριον τοῦ Lambeth 1968 εἰς τὴν ἀπόφασιν 43 συνέστησε πρὸς τὰς Ἀγγλικανικὰς Ἐκκλησίας οἱ χειρο-

νοῦντες νὰ μὴ ἀπαιτοῦν πλέον τὴν συγκατάθεσιν πρὸς τὰ 39 ἄρθρα. Οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐδήλωσαν περαιτέρω: Εἰς περίπτωσιν συνάψεως Intercommunion μεταξύ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ἀγγλικανῶν, ἀπαιτεῖται πρὸς σύναψιν περαιτέρω συμφωνιῶν τοῦ εἶδους αὐτοῦ ἢ συγκατάθεσις πάντων, ἦτοι καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὰς Ἀγγλικανικὰς Ἐκκλησίας (IKZ 1931 σ. 138). Ἡ Ἐκκλησία τῆς Σουηδίας δὲν συμμετέσχεν εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς Intercommunion μεταξύ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ἀγγλικανῶν. Διὰ τοῦτο καὶ Παλαιοκαθολικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Συνόδου τοῦ Π.Σ.Ε. τοῦ 1968 εἰς Οὐψάλα δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν κατὰ τὴν Λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας. Οἱ Ἀγγλικανοὶ παρεχώρησαν ἐλευθερίαν πρὸς τοὺς Παλαιοκαθολικούς, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελον συνάψῃ Intercommunion μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σουηδίας (IKZ 1931, σ. 154,4).

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

τῆς προσπαθείας ταύτης ἀποτελεῖ ἡ τελετὴ θεμελιώσεως, ἡ γενομένη προφανῶς ἄνευ οἰασθήποτε προεργασίας τῶν ἀρμοδίων Ἰπηρεσιῶν τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνάρξεως τῶν τελετῶν ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονπεντηκονταετηρίδος τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρυμάτος. Οὔτε ἡ φθορὰ τοῦ χρόνου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θίξῃ τὰ μεγάλα καὶ μοναδικὰ ἐθνικο-θρησκευτικὰ μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ὁ πάνσεπτος ἱερός ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου, ἐφ' ὅσον ταῦτα, ὡς εἶναι πρόπον, εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν διαρκῆ προστασίαν τῆς στοργῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐφ' ὅσον τὰ εἰρήπια τοῦ Παρθενῶνος καὶ παντὸς ἐθνικοῦ μνημείου ὀρθῶς καὶ δικαίως εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν προστασίαν ταύτην, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεταί καν σκέψις περὶ καταστροφῆς ἐνὸς τόσο ἱεροῦ μνημείου, τὸ ὁποῖον πρὸς τούτους εἶναι συνυφασμένον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ μεγαλυτέρου θαύματος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὁ πράγματι πλούσιος ἐσωτερικὸς διάκοσμος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐκφράζει ὡσαύτως τὸν ψυχικὸν συναγεμῶν τῶν κατοίκων τῆς Τήνου καὶ τῶν ξένων προσκυνητῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τηνίου ἐμπόρου Φραγκίσκου Σιώτου ἀναγράφεται ὡς δωρητοῦ ἐπὶ τῶν 33 ὠραιότατων εἰκόνων τοῦ τέμπλου. Αὗται ἐφιλοτεγήθησαν ἀδιὰ χειρὸς Ἰωάννου Σιώτου, ἀδελφοῦ τοῦ δωρητοῦ. Ἄλλαι εἰκόνες φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ ἐπίσης τηνίου ζωγράφου Φραγκίσκου Δεσῦπρη. Τὰ δύο μεγάλα κηροπήγια, ὡς καὶ τὸ πρῶτον προσκυνητάριον τῆς ἱερᾶς εἰκόνας, κατεσκευάσθησαν τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντος τηνίου Φωκίανος Πλυτᾶ ὑπὸ τῶν τηνίων ἐμπόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ ὠραιότατον ξυλόγλυπτον τέμπλον κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ τηνίου λεπτοουργοῦ Φραγκίσκου Καναχίλη, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὄνομα, ὡς καὶ τὸ ἔτος 1825 ἀποπερατώσεώς του, εἶναι ἐγγράμματα ἐπ' αὐτοῦ. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς παρὰ τὸν ναὸν σχεδιασθέντα προσκτίσματα τοῦ ἀπεπερατώθησαν μέχρι τοῦ 1831. Νέαι προσθήκαι καὶ ἐπεκτάσεις. τούτων ἐγένοντο βραδύτερον. Οὕτω λ.χ. ἀπεφασίσθη τῷ 1834 ὑπὸ τῆς δευτέρας Ἐπιτροπῆς τοῦ ναοῦ ἡ κατασκευὴ τῶν δωματίων τῆς δυτικῆς πτέρυγος, τὰ σχέδια τῆς ὁποίας ἐξεπόνησεν ὁ μηχανικὸς Ἐρλαχερ, τὴν ἀνοικοδόμησιν δὲ ἐξετέλεσαν οἱ ἀρχιτέκτονες Ἰωσήφ Γετίμης, Χατζῆ Σῆμος Νικολάου καὶ Ἰωάννης Ψάλλης. Ἡ πτέρυξ αὕτη ὠλοκλήρωθη τῷ 1838. Τῷ 1840 ἐγένοντο ἡ μαρμαρόστρωσις τῆς ἐσωτερικῆς αὐλῆς τοῦ ὄλου συγκροτήματος, κατεσκευάσθησαν δὲ καὶ τὰ κλιμακοστάσια ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Χατζῆ Ἀντωνίου Λύτρα. Τὸ 1845 κατεσκευάσθη τὸ μαρμαρίνον συντριβάνι τῆς ἀνατολικῆς αὐλῆς ὑπὸ τοῦ ἐν Κρήτῃ ὑπηρετοῦντος χιλιάρχου, εἰς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἱασίν του ἐκ βαρυτάτης παθήσεώς του. Τῷ 1854 προσετέθησαν τὰ δωμάτια τῆς ἀνατολικῆς πτέρυγος, μεταφερθέντος τοῦ ἐκεῖ ὑπάρχοντος νεκροταφείου. Κατὰ τὰ ἔτη 1864-1866 προσετέθησαν τὰ ἄνω δωμάτια τῆς βορείας πλευρᾶς δι' ἐπιστάσις τοῦ ἐργολάβου Φραγκίσκου Πανορμίτου. Κατὰ δὲ τὰ ἔτη 1890-1892 ἐδόθη ἡ ἔκφρασις τῆς ἐνότητος τοῦ ὄλου

συγκροτήματος διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς προσόψεως αὐτοῦ. Ὀλίγον πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου προσετέθησαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν πτέρυγα αἱ μεγάλαι αἰθουσαι δεξιῶσεων καὶ τοῦ Μουσείου τῶν τηνίων καλλιτεχνῶν.

Ὡς προεδηλώθη, μεγάλην ἀπήχησιν εὔρε τὸ μήνυμα τῆς εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνης εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἡγετῶν καὶ πάντων τῶν γενναίων ἀγωνιστῶν τῆς ἐπαναστάσεως. Οὗτοι πάντες ἠσθάνοντο κατὰ τὰς κρισιμωτέρας στιγμὰς ἐπιτελέσεως τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα χρέους τῶν τὴν παρουσίαν καὶ συμπαράστασιν τῆς Μεγαλόχαρης, διὰ τῆς ἀπλῆς καὶ μόνον ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματός της. Οὕτως ἐγένοντο ἀποφασιστικοὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν καθηκόντων τῶν καὶ ἀκαταμάχητοι ἐναντι τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ τοῦτο καὶ προσήρχοντο εἰς Τήνον, εἰς πρῶτην εὐκαιρίαν ὡς ἀπλοὶ προσκυνηταί, ὄπλαρχηροί, καπετανεῖοι καὶ ναύαρχοι τῆς ἐπαναστάσεως, διὰ νὰ ἀντλήσουν δύναμιν, θεῖαν χάριν καὶ τὸν θεῖον φωτισμὸν, πρὸς καλύτεραν ἐπιτέλεσιν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα βαρυτάτων καθηκόντων τῶν. Μεταξὺ τῶν προσκυνητῶν τούτων συγκαταλέγεται πρῶτος ὁ Κων. Κανάρης, ὁ ὁποῖος προσῆλθε τὸ πρῶτον πρὸ ἀκόμη τῆς ἀνευρέσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνης, κατὰ τὴν τελευταίαν σχεδὸν φάσιν τῶν ἀνασκαφῶν, ἔλαβε δὲ ὡς δῶρον τὸν εἰς τὰ εἰρήπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ἀνευρεθέντα μολύβδιον ἄγγελον. Μετ' αὐτὸν προσῆλθον εἰς Τήνον, διὰ νὰ προσκυνηθῶν τὴν θαυματουργὸν εἰκόνα, ὁ Μιαούλης (πολλάκις), ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Μακρυγιάννης, οἰκογενειακῶς, ὁ Ἄνθιμος Γαζής, ὁ Βασιλεὺς Ὁθων δις (τῷ 1833 καὶ τῷ 1844 μετὰ τῆς βασιλείας Ἀμαλίας), ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος ΙΣΤ' (τὴν 3-15 Φεβρουαρίου 1836), ὁ Κολοκοτρώνης (1838), ὁ Νικηταρᾶς (1848) κ.π.ἄ. Βραδύτερον ἐπεσεκέφθησαν καὶ δὴ κατ' ἐπανάληψιν τὴν Τήνον, σχεδὸν πάντες οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ κυβερνήται τῆς Χώρας, ἵνα προσκυνηθῶν τὴν ἱερὰν εἰκόνα τῆς Μεγαλόχαρης, ἀφοῦ μάλιστα καθιερώθη καὶ ἡ ἐπίσημος ἐπροσώπησις τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους κατὰ τὰς δύο μεγάλας πανηγύρεις τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἡ ἐκπροσώπησις αὕτη ἔχει σκοπὸν τὴν ἀπόδοσιν τιμῶν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, περισσότερο δὲ τούτων τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους πρὸς τὴν Θεομήτορα, ὑπέρμαχον αὐτοῦ Στρατηγόν, διὸ πολεμικὸν πλοῖον, ὡς ἄλλη «Πάραλος», μεταφέρει κατὰ τὰς μεγάλας πανηγύρεις εἰς Τήνον τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἀνωτάτων κρατικῶν Ἰπηρεσιῶν, τὸν δὲ πανηγυρικὸν λόγον τῶν πανηγύρεων τούτων ἀπαγγέλλει παλαιόθεν ὑπουργός, ὀριζόμενος ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἀκριβῶς τὴν εὐγνωμοσύνην ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὴν Θεομήτορα προσέβαλεν ἡ φασιστικὴ Ἰταλία τὴν 15ην Αὐγούστου τοῦ 1940 διὰ τοῦ ἀνάνδρου τορπιλλισμοῦ τοῦ εὐδρόμου Ἑλλη⁵⁸, διὰ τοῦ ὁποῦ κατέστη συνεί-

58. Πρβλ. Σπύρου Μελά, «Ὁ Τορπιλλισμὸς τῆς Ἑλλης», ἐν «Νεοελληνικὰ Ἀναγνώσματα» ΣΤ' τάξεως Γυμνασίου, Ἀθήναι 1971, 73-78.

ΑΥΤΟΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Μέσα εἰς τὴν πρωτοφανῆ κρισιμότητα τῶν καιρῶν μας, μέσα εἰς τὸ καθολικὸν ρεύμα τῆς ἀμφισβήτησεως τῶν πάντων, εἶναι προφανές, ὅτι ἡ Θεολογία καὶ μάλιστα ἡ ὀρθόδοξος ἔχει μίαν ἰδιάζουσαν θέσιν καὶ μίαν ἰδιάζουσαν ἀποστολήν. Πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ εὕρῃ τὸν ἐαυτὸν τῆς καὶ ὀφείλει τὸ ταχύτερον νὰ εἴπῃ κάτι εἰς τὸν σύγχρονον, βραχδαιῶς μεταβαλλόμενον καὶ ἐν πολλοῖς πικραπίοντα, κόσμον. Ἀπαλλασσομένη ἀπὸ οἰανδήποτε ἀλλοτριώσιν ἢ μειονεξίαν νὰ δώσῃ τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως καὶ βεβαίως τὸ «παρὸν» μέσα εἰς τὴν πικρὸν χρηματιστηριακὴν κρίσιν ὄλων τῶν ἀξιών. Προβάλλει ἐπομένως τὸ θέμα τῆς αὐτοσυνειδήσεως τῆς.

Τὸ θέμα τοῦ ἰδιάζοντος χρέους τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας σήμερον ἔχει γίνῃ ἀντικείμενον σχετικοῦ προβληματισμοῦ τόσον ἐπὶ ἑλληνικῷ ἐδάφους (Ἀθήναι, Θεσ/νίκη), ὅσον καὶ ἐπὶ Βαλκανικῷ (Βουκουρέστιον κ.λ.π.) καὶ ἀνατολικῷ (Λίβανος), καθὼς καὶ εἰς τὰ πλαίσια τῆς βωσικῆς διασπορᾶς (Παρίσιον, Ν. Ὑόρκη). Ἐὰν ἤθελε νὰ καθορίσῃ κανεὶς ἕνα συγκεκριμένον ἱστορικὸν σταθμὸν, θὰ ἤμποροῦσε νὰ σημειώσῃ ὡς τοιοῦτον τὸ Α' ἐν Ἀθήναις Συνέδριον Ὀρθοδόξου Θεολογίας (1936). Ἀπὸ τότε ἀρχίζει περισσότερον συγκεκριμένως ἡ αὐτοσυνειδήσις τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κορυφοῦται κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν μὲ τὴν ἐξῆς περίπου κλιμάκωσιν:

Συνέδρια Θεολόγων «Ἐφεσος» (ἰδιαιτέρως τὸ Γ' τοῦ 1962 μὲ θέμα: Θεολογία).

Συνάξεις Ὀρθοδόξων Θεολόγων ἐν Ἑλλάδι (ἰδιαιτέρως τῶν τελευταίων ἐτῶν μὲ θέμα: Παράδοσις — Ἀνανέωσις).

Διεθνή Συνέδρια Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἐν Ἀμερικῇ (1970 καὶ 1972).

Διορθόδοξον Θεολογικὸν Συμπόσιον Θεσ/νίκης 1972.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν τῆς Ὀρθοδόξου θεολογικῆς αὐτοσυνειδήσεως συνετέλεσαν καὶ αἱ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις τῆς τελευταίας δεκαετίας (Ῥόδος κ.λ.π.), αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν τοὺς θεολόγους μας εἰς μίαν κοινὴν τράπεζαν ἐνώπιον βασικῶν προβλημάτων.

Ὅτω πως ἔχει προέλθει ἐν ἀξιόλογον ὕλικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀποθησαυρισμένον εἰς διαφόρους ἐργασίας. Ἀναφέρομεν κατ' ἀρχὴν δύο συλλογικὰς τει-
αύτας:

δησις πάντων τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ὁ ἀπὸ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀρξάμενος κατὰ τῶν Ἰταλῶν πόλεμος δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ τελεῖ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Μεγαλόχαρης.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

α) Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωή, Ἀθήναι 1962.

Τὸ συμπόσιον τοῦτο ἐκτὸς ἀπὸ τρεῖς Ἑλληνικὰς συνεργασίας περιλαμβάνει ἐργασίας τῶν Florovsky, Lossky, Meyendorff, Schmemmann, Πόποβιτς. Διὰ πρώτην σχεδὸν φορὰν παρουσιάσθησαν ἑλληνιστὶ εἰς εὐσύνοπτον συλλογικὴν ἐκδοσὶν ἀπόψεις τῶν πέντε αὐτῶν κορυφαίων θεολόγων τοῦ Σλαβικοῦ κόσμου· ἀπόψεις πατερικαὶ καὶ παραδοσιακαὶ, πνευματικαὶ καὶ οὐσιαστικαί.

β) Orthodox Theology Today. Εἰδικὸν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ St. Vladimir's Theological Quarterly, 1969 No 1-2.

Ἀπὸ τὰς περιεχομένας ἐργασίας θὰ ἠδύνατο νὰ σημειώσῃ κανεὶς τοῦ καθ. Ἰ. Καρμίρη, ὁ ὁποῖος τονίζει τὸ συνοδικὸν χρέος τῆς Θεολογίας μας κατὰ τὴν προσυνοδικὴν αὐτὴν περίοδον, καὶ τοῦ καθ. J. Meyendorff, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ὅτι ἡ σύγχρονος Θεολογία ὀφείλει νὰ τονίσῃ ἰδιαιτέρως τὰς ἐννοίας κόσμος καὶ ἄνθρωπος ἀφ' ἑνός, τὰς ἐννοίας Θεολογία, ἐκκλησιολογία, τριαδολογία ἀφ' ἑτέρου.

Ἀπὸ τὰς εἰδικὰς μονογραφίας τῆς ἰδίας αὐτῆς περιόδου σημειώνομεν:

Π. Χρήστου, Ἡ Θεολογία ὡς μέθοδος ἐγγίσεως πρὸς τὸν Θεόν, ἐν «Ὀρθόδοξος παρουσία» 1965, τεῦχος 7-8.

A. Schmemmann, Task of Orthodox Theology in America Today, St. Vladimir's Seminary Quarterly X, 3 (1966).

Χρ. Μπούκη, Ἡ Θεολογία κατὰ Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ἐν Θεολογικῶν Συμπόσιον Χαριστήριον εἰς Π. Κ. Χρήστου, Θεσ/νίκη 1967, σ. 141-161.

Γ. Μαντζαρίδου, Ἡ ἐννοία τῆς Θεολογίας, ἐν «Κληρονομία» I, Α' (1969) σ. 103-120.

Th. Stylianopoulos, New Theology and the Orthodox Tradition, St. Vladimir's Theol. Quarterly, 1970 n. 3.

Η. Μαστρογιαννοπούλου, Ἡ Θεολογία καὶ οἱ ἅγιοι, ἐν «Ἡ Ἐκκλησία ἐν πορείᾳ», Ἀθήναι 1971, σελ. 197-213.

Ν. Νησιώτη, Ἡ ὑπηρεσία τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας εἰς τὰς διορθόδοξους ἐκκλησιαστικὰς σχέσεις σήμερον, ἐν «Ἐκκλησία» 1971, ἀρ. 25.

Th. Hopko, Criteria of truth in Orthodox Theology, St. Vladimir's Theol. Quarterly, 1971, n. 3.

Κ. Σκουτέρη, Ἡ ἐννοία τῶν ὄρων «Θεολογία» «θεολογεῖν», «θεολόγος» ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν

Ο ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΦΕΡΙΖ ΜΠΕΡΚΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

1. Ἐν Ούγγαρία ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε διαδοθῆ εὐρέως ὑπὸ Ἑλλήνων Ἱεραποστόλων, μαθητῶν τῶν ἁγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου. Ἀτυχῶς αἱ διώξεις καὶ ἡ ξένη συστηματικὴ προπαγάνδα ἔκαμαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν Ούγγαρία μίαν μικρὰν μειονότητα. Τὸ ἐμπερίστατον τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τοὺς μετὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα χρόνους συνέτεινε πολὺ εἰς τοῦτο. Οἱ ἑτερόδοξοι ἦσαν πανίσχυροι. Οἱ ὀρθόδοξοι διακόμενοι καὶ ἀβοήθητοι. Οὕτω σήμερον δὲν ἀπομένει εἰμὴ μικρὸς ἀριθμὸς ὀρθοδόξων. Μόνον ἑνδεκα ἑνορίαί.

Τούτων προΐσταται ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος κ. Φέριζ Μπέρκι, ὡς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τοῦ Πατριάρχου Μόσχας, εἰς ἃν μετὰ τὸν πόλεμον ὑπήχθη ἡ ἐν Ούγγαρία Ἐκκλησία.

Οὗτος, ζηλωτὴς τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, εἰργάσθη, ὅσον σπανίως ἄνθρωποι διὰ τὴν στερέωσιν τῆς διὰ διδασκαλίας, συγγραφῶν καὶ μεταφράσεων τῶν λειτουργικῶν βιβλίων εἰς τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν.

2. Ὁ πρωτοπρεσβύτερος Φέριζ Μπέρκι, ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τῆς Ούγγρικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐγεννήθη τὸ 1917 ἐν Κάτταρο τῆς Δαλματίας. Ἀποφοιτήσας τοῦ γυμνασίου ἐν Βουδαπέστη, ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅπου ἔλαβε τὸ πτυχίον (μὲ βαθμὸν λίαν καλῶς) τὸ 1940. Τὸ ἐπόμενον ἔτος διωρίσθη Εἰσηγητὴς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιαστικῶν Ὑποθέσεων ἐν τῷ Ούγγρικῷ Ὑπουργεῖῳ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Τὸ 1942, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ ὑπηρεσίαν του διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἐν Βουδαπέστη Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς

Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλ. συγγραφέων μέχρι καὶ τῶν Καππαδοκῶν, Ἀθῆναι 1972.

Χ. Γιανναράς, Ὁρθοδοξία καὶ Δύση. Ἡ Θεολογία στὴν Ἑλλάδα σήμερον, Ἀθῆναι 1972.

Σημειώνομεν ὀλίγας λέξεις δι' ἑκάστην ἐργασίαν.

Ὁ καθηγητὴς Χρήστου ἐκθέτει κυρίως τὴν διδασκαλίαν τῶν Βυζαντινῶν Πατέρων Εὐαγγρίου, Διαδόχου Φωτικῆς καὶ Γρηγορίου Παλαμᾶ, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ Θεολογία εἶναι πνευματικὴ ἐμπειρία καὶ ἐποπτεία τοῦ Θεοῦ (Θεοπτεία), ἐπιτυγχανομένη διὰ καθάρσεως καὶ προσευχῆς.

Ἀντίστοιχα ἐκθέτει καὶ ὁ Χρ. Μπούκης ἀκολουθῶν τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, τὸν ὄντως θεολόγον.

Ὁ π. S c h m e m a n n ἀναπτύσσει τρία βασικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ἔχη ἡ σημερινὴ Ὁρθόδοξος Θεολογία: τὸ ποιμαντικόν (οὐσιαστικὴ προσέγγις τοῦ ἀνθρώπου), τὸ ἀποστολικόν (τονισμὸς τοῦ στοιχείου τῆς μεταστροφῆς) καὶ προφητικόν (θαρραλέα ἐξαγγελία τῆς ἀληθείας).

Ὁ καθηγητὴς Μαντζαρίδης τονίζει κυρίως τὸ προφητικόν καὶ χαρισματικόν στοιχεῖον τῆς ὀρθόδοξου Θεολογίας, τὸ ὁποῖον ἔχει κάπως παραμεληθῆ.

Ὁ π. Στυλιανόπουλος (Βοστώνη) παρατηρεῖ ὅτι ἡ σύγχρονος Θεολογία μας ὀφείλει μὲ πολλὴν κατανόησιν νὰ ἴδῃ τὰ σημερινὰ θεολογικὰ βεῖματα τῆς Δύσεως καὶ μὲ ταπεινοφροσύνην νὰ προσφέρῃ τὴν μυστικὴν, ἀσκητικὴν καὶ λειτουργικὴν ἐμπειρίαν τῆς.

Ὁ ὑποφαινόμενος εἰς τὸ μνημονευθὲν ἄρθρον τονίζει τί συνεισέφεραν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν μερικοὶ «ἀγράμματοι», ὅπως ὁ Μ. Ἀντώνιος, ὁ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος καὶ ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ

Σαρόφ, καὶ ἄρα πόσον ἀπαραίτητα εἶναι καὶ τὰ μὴ διανοητικὰ στοιχεῖα εἰς τὴν θεολογικὴν ἐργασίαν.

Ὁ καθηγητὴς Νησιώτης εἰς τὴν ὁμιλίαν του αὐτὴν θίγει τρία βασικὰ σημεῖα: ἐξισορρόπησις ἀποφατικῆς καὶ καταφατικῆς μεθόδου, ὀρθόδοξος κατανόησις τοῦ θέματος τῆς Παραδόσεως, διάλογος μὲ τὸν κόσμον.

Ὁ π. Ηορκο ὑπογραμμίζει ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τὸ ὑπατον κριτήριον καὶ ἡ τελικὴ αὐθεντία τῆς ἀληθείας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν, τῆς ὁποίας ἔργον εἶναι ἡ θεωρία καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Κ. Σκουτέρης εἰς τὰς 187 σελίδας τοῦ εἰδικοῦ ἐρευνητικοῦ ἔργου του ἐκθέτει τὰς ἀπόψεις κυρίως τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ Καππαδοκῶν διδασκάλων, αἱ ὁποῖαι κατακρίνουσαι τὴν ἀπλὴν «τεχνολογίαν» ὀδηγοῦν πρὸς τὴν ἀληθῆ καὶ τελείαν Θεολογίαν διὰ προσευχῆς καὶ καθάρσεως, πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἐκκλησιαστικῆς Θεολογίας καὶ τὴν δοξολογίαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ.

Ὁ Χ. Γιανναράς κάμνει μὲ πολλὰς γενικεύσεις μίαν ἐπισκόπησιν μερικῶν θεολογικῶν πραγμάτων εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ἀναζητῶν ἓνα βαθύτερον θεολογικὸν μήνυμα.

Εἰς τὴν μελέτην αὐτὴν ἀπήντησεν ὁ Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης μὲ τὸ βιβλίον του «Ὁρθόδοξος Ἀνατολὴ καὶ Δυτικὸς κόσμος» (1972), εἰς τὸ ὁποῖον κάμνει μίαν θετικωτέραν ἀποτίμησιν τῆς προσφορᾶς τῆς νεοελληνικῆς Θεολογίας.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΗΛ. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀκαδημίας, ἣτις ἐλειτούργησε μέχρι τὸ 1944. Τὸ 1942 ἐνομφεύθη τὴν Ἑλληνίδα θεολόγον Μαρίαν Α. Πουρνάρα. Κατὰ τὴν γερμανικὴν κατοχὴν τῆς Οὐγγαρίας ἐφυλακίσθη καὶ ἀπήχθη εἰς Γερμανίαν.

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ἀνέλαβεν ἐκ νέου τὴν ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὑπηρεσίαν του, εἰς ἣν παρέμεινε, μέχρις οὗ ἐχειροτονήθη ἱερεύς. Τὸ 1954 ἐχειροθετήθη Πρωτοπρεσβύτερος καὶ διορίσθη ἀρχιερατικός ἐπίτροπος τῆς Οὐγγρικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσίας Ἀλεξίου. Τὸ 1957 ἀνεκηρύχθη Διδάκτωρ Θεολογίας τῆς ἐν Πρεσβῶ τῆς Τσεχοσλοβακίας Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Πράγας.

Ὁ Πατριάρχης Μόσχας ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ὄφφικίου τοῦ μιτροφόρου πρωθιερέως καὶ τοῦ παρασήμου τοῦ ἁγ. Βλαδιμήρου Β' τάξεως. Τὸ 1973 λόγῳ τῆς θεολογικῆς του δράσεως, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τῶν μεταφράσεων τῶν τελετουργικῶν βιβλίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Οὐγγρικὴν, ἀνεκηρύχθη «ἐπίτιμος δ.δ.άκτωρ τῆς Θεολογίας» ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας.

Ὁ π. Φέριζ Μπέρκι εἶναι βαθὺς θεολόγος. Γνωρίζει δὲ ἄριστα ἐκτὸς τῆς Οὐγγρικῆς τὴν Ἑλληνικὴν, Σερβικὴν καὶ Ῥωσικὴν γλῶσσας καὶ ἀρκετὰ καλὰ τὴν Ἀγγλικὴν, Γαλλικὴν, Γερμανικὴν, Ῥουμανικὴν κ. ἄ.

3. Τὰ κυριώτερα θεολογικά του ἔργα εἶναι :

Α) Αὐτοτελεῖς μελέται·

1) Εἰς Οὐγγρικὴν γλῶσσαν:

Ἡ Ὁργάνωσις τῆς ἐν Οὐγγαρῖα Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Βουδαπέστη 1942.

Σύγχρονα προβλήματα τῆς ἐν Οὐγγαρῖα Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Βουδαπέστη 1943.

Ὁ Νόμος 1868· ΙΧ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Ὁρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου. Βουδαπέστη 1944.

2) Εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν:

Ὁργάνωσις τῆς ἐν Οὐγγαρῖα Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀθῆναι 1942.

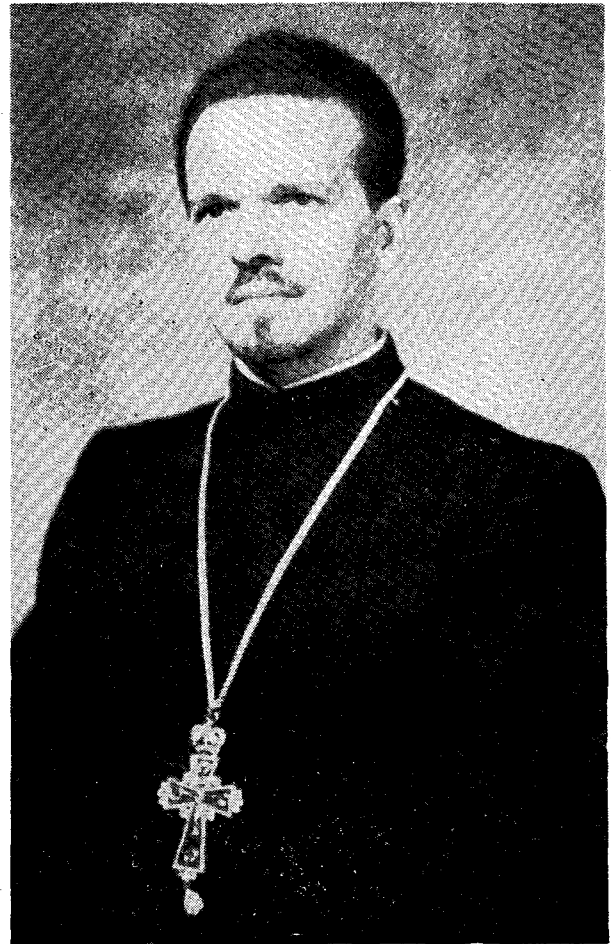
Ἡ ἐν Οὐγγαρῖα Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Θεσσαλονίκη 1964.

Β'. Μελέται δημοσιευθεῖσαι εἰς διάφορα περιοδικά, τόμους κ.λπ.

1) Εἰς Οὐγγρικὴν γλῶσσαν:

Πλάναί καὶ παρεξηγήσεις γύρω ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξίαν (Ὁρθ. Περιοδικὸν Egyhazi Kronika 1956).

Ἡ Λειτουργία μας (Ἑρμηνεία τῆς Θ. Λειτουργίας. Αὐτόθι 1957-1960).

Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Φέριζ Μπέρκι.

Τάσεις ἐξουγγρισμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Οὐγγαρῖα κατὰ τοὺς 19-18' αἰῶνας (Περιοδικὸν Egyhaztörténet 1958).

Ἡ ἐπίδρασις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας ἐπὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ (Egyh. Kron. 1960).

Ἡ ἐν Ῥόδῳ Πανορθόδοξος Διάσκεψις (Περιοδικὸν Theologiai Szemle 1962).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία (Θεολογία, Λατρεία, Ἱστορία καὶ σημερινὴ κατάστασις. Περιοδικὸν Lelkipasztor 1962).

Ἐν ὄψει τῆς Ὁρθοδόξου Προσυνόδου (Egyh. Kron. 1962).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον (Αὐτόθι 1962-1963).

Εἰς τὸν τόπον τῆς «ἡσυχίας» (Χιλιετηρὶς τοῦ Ἀγ. Ὁρους. Αὐτόθι 1963-1964).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Οὐγγαρῖα (Αὐτόθι 1963-1964). Ὁ χιλιετής Ἄθως (Theol. Szemle 1963).

Σελίδες ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς Οὐγγρικῆς Ὁρθοδοξίας (Egyh. Kron. 1965-1967).

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀναθέματος (Αὐτόθι 1966).

Ἡ Ὁρθοδοξία ἐνώπιον τοῦ Διαλόγου (Αὐτόθι 1966).

Ἄς γνωρίσωμεν ἀλλήλους (Ὁ Ῥωμαιοκαθολικισμὸς καὶ ἡ Οὐνία ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Αὐτόθι 1967-1971).

Ἡ Ἀναφορὰ τῆς Θ. Λειτουργίας τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου (Περιοδικὸν Vigilia 1971).

Πῶς πρέπει νὰ διαμορφωθῇ ἡ ψαλμοψαλμία τῆς Οὐγγρικής Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Egyh. Kron. 1972).

Ἡ Ὁρθοδοξία κατὰ τὰς ἡμέρας μας (Vigilia 1972).

2) Εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν:

Ἱστορικὸν σημεῖωμα περὶ τῆς Οὐγγρικής Ὁρθοδοξίας (Ἐκκλησιαστικὸν Βῆμα 1958).

Ἡ ἐπίδρασις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας ἐπὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ (Τμητικὸς τόμος τοῦ Μητροπολίτου Φιλίππων Χρυσοστόμου. Ἀθήναι 1961).

Δύο ἐπεισόδια τοῦ βίου τῶν Ἁγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου σχετιζόμενα μετὰ τὴν προϊστορίαν τῶν Οὐγγρων (Ἐόρτιος τόμος Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Θεσ/νίκη 1966).

Ἡ ὀρθόδοξος ἀντίληψις περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως (Ἀνάλεκτα, Ἀλεξάνδρεια 1967).

Οἱ ὑπὸ Ἑλλήνων κτισθέντες ναοὶ τῆς Οὐγγαρίας (Πάνταινος 1970).

Ἀλέξιος, Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσίας (Νεκρολογία. Ἐκκλ. Φάρος, Ἀλεξάνδρεια 1970).

Οὐγγρικαὶ μεταφράσεις τῶν ὀρθοδόξων λειτουργικῶν βιβλίων (Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 1972).

Λήμματα «Οὐγγαρία» καὶ «Τσεχοσλοβακία» εἰς τὴν Θρησκευτικὴν καὶ Ἠθικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, καθὼς καὶ ἄλλα ἄρθρα αὐτόθι.)

3) Εἰς Ῥωσικὴν καὶ εἰς ἄλλας γλῶσσας:

Ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, (μεταφρασθὲν περιελήφθη εἰς τὸν τόμον Orthodoxy 1964. Ἐκδ. Ζωή, Ἀθήναι 1964).

Ἐορτασμὸς τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω (Περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας 1965).

Τὸ Α' Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Βυζαντινῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς εἰς Κρυπτοφέρνην. — Παραδόσεις τῆς βυζαντινῆς ψαλμοψαλμίας εἰς τὴν σημερινὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν Οὐγγαρίας (Αὐτόθι 1968).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία Οὐγγαρίας (Αὐτόθι 1968-1969).

Ἰωβηλαῖον τοῦ Οὐγγρικοῦ Χριστιανισμοῦ (Αὐτόθι 1971).

Εἰς τὸν ἀνωτέρω κατάλογον ἀναφέρονται μόνον τὰ σημαντικώτερα ἔργα τοῦ π. Φέριζ Μπέρκι.

Μερικαὶ μελέται, δημοσιευθεῖσαι Ῥωσιστί, ἔχουν μεταφρασθῆ καὶ εἰς ἀγγλικὴν, γερμανικὴν καὶ οὐκρανικὴν γλῶσσαν.

Τὸ περιοδικὸν Egyhazi Kronika ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Οὐγγρικής Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952. Συντάσσεται δε ἀπὸ τοῦ ἔτους 1954 ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβυτέρου Φέριζ Μπέρκι.

Τὰ περιοδικὰ Theologiai Szemle, Egyhaztörténet καὶ Lelkipasztor εἶναι προτεσταντικά. Τὸ περιοδικὸν Vigilia εἶναι Ῥωμαιοκαθολικόν.

4. Ὡς γράφει ὁ π. Φέριζ Μπέρκι εἰς τὴν αὐτοτελεῖ μελέτην του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἐν Οὐγγαρία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία» Θεσσαλονίκη 1964, καὶ εἰς τὸ λήμμα «Οὐγγαρία» τῆς Θρησκευτικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, αἱ πρῶται ἀπόπειραι μεταφράσεως τῶν ὀρθοδόξων λειτουργικῶν βιβλίων ἀναγονται εἰς τὰ τέλη τοῦ ιη' αἰῶνος, ἐγένοντο δὲ ὑπὸ οὐνιτῶν καὶ ὀρθοδόξων κληρικῶν.

Περὶ τὸ ἔτος 1930 εἰσήχθη ἄνευ κανονικῆς τινος ἀδείας (κατ' ἐπίδρασιν τῶν οὐνιτῶν) καὶ εἰς ὀρθόδοξους ναοὺς τῆς Οὐγγαρίας ἡ Οὐγγρική γλῶσσα εἰς τὴν λατρείαν. Ἐκτοτε ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ οὐνιτικά λειτουργικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἦσαν τότε πληρέστερα. Ὅμως τὰ κείμενα αὐτά, τῶν ὁποίων ἡ μετάφρασις εἶχε γίνῃ ἐκ τῆς σλαωνικῆς μεταφράσεως, ἔχουν πολλὰ λάθη καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ὕφους ὑστεροῦν, παρὰ τὰς σὺν τῷ χρόνῳ γενομένας διορθώσεις καὶ ἀναθεωρήσεις.

Τούτου ἕνεκα οἱ καθηγηταὶ τῆς κατὰ τὰ ἔτη τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου λειτουργησάσης Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Βουδαπέστης παραμερίζοντες τὰς οὐνιτικὰς μεταφράσεις, ἀπεφάσισαν νὰ ἐτοιμάσουν μίαν πιστὴν καὶ ὀρθόδοξον οὐγγρικήν μετάφρασιν καὶ ἐκδοσὶν τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οὕτω πρὸς τὸ τέλος τοῦ 1944 ἐξεδόθη ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κατὰ Μετάφρασιν Φέριζ Μπέρκι καὶ Στεφάνου Πόποβιτς. Ἡ μετάφρασις αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τοῦ συνεχιζομένου ὑπὸ τοῦ π. Φέριζ μεταφραστικοῦ ἔργου.

Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν τὰ ἐξῆς λειτουργικὰ βιβλία.

1) Λειτουργικόν, τόμ. Α' (1955, σ. 294). Περιέχει τὰς τρεῖς Λειτουργίας — τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν Προηγιασμένων —, τὴν Προσκομιδὴν, ὡς καὶ τὰς ἀκολουθίας τῆς μεταλήψεως καὶ τῆς εὐχαριστίας. Ἐν Παραρτήματι παρατίθενται λεπτομερεῖς τυπικαὶ διατάξεις περὶ τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἐορτῶν, τὰ σχετικὰ ἀντίφωνα, ἀπολυτικά, κοντάκια, προκείμενα, μεγαλυνάρια,

κοινωνικά κ.λπ. Ἀκόμη ὁ τόμος περιέχει κατάλογον τῶν ἀποστολικῶν καὶ εὐαγγελικῶν περικοπῶν, τὸ Μηνολόγιον τοῦ ἐνιαυτοῦ, Πασχάλιον μέχρι τοῦ ἔτους 2.000 κ.λπ.

2) **Εὐχολόγιον** (1959, σ. 576). Περιέχει 45 διαφόρους ἀκολουθίας. Ἀξία μνείας εἶναι ἡ πρωτότυπος κατάταξις τοῦ ὕλικου. Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς δύο κύρια μέρη. Τὸ α' μέρος περιλαμβάνει 25 κατ' ἰδιωτικὴν ἀνάγκην τελούμενας ἀκολουθίας, μάλιστα δὲ μὲ ποιὰν τινα χρονικὴν σειρὰν, ἀπὸ τῶν εὐχῶν εἰς γυναῖκα λεχῶ μέχρι τοῦ καθαγιασμοῦ τοῦ ἐπιτυμβίου σταυροῦ. Εἰς τὸ β' μέρος εὐρίσκονται 20 κατὰ κοινὴν ἀνάγκην τελούμεναι ἀκολουθία.

3) **Ἑμνολόγιον**, τόμ. Α'-Β' (1969, σ. 1.060). Πρόκειται περὶ τοῦ μεγάλου Συνεκδήμου συντεταγμένου κατὰ πρότυπον τῶν σλαβικῶν Sbornik, ἀλλὰ περιεκτικωτέρου τούτων. Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς 9 μέρη ὡς ἐξῆς:

α') **Ὡρολόγιον**: Ἑσπερινός. Ὁρθρος καὶ Ὁραι (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Μεγάλων Ὁρῶν).

β') **Ὁκτώηχος**: Πλήρεις ἀκολουθία τῶν Σαββάτων καὶ τῶν Κυριακῶν κατὰ τοὺς 8 ἡχους.

γ') **Κοινὸν ἢ Γενικὸν Μηναῖον**. Περιέχει πλήρεις κοινὰς ἀκολουθίας πρὸς τέλεσιν τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου εἰς ἡμέρας μὴ εορταζομένων Ἁγίων, ἤτοι Προφητῶν, Ἀποστόλων, Ὁσίων, Ὁσίων Γυναικῶν, Μαρτύρων, Μαρτύρων Γυναικῶν καὶ Ἀναργύρων.

δ') **Ἐόρτια Μηναῖα ἢ Ἀνθολόγιον**: Περιέχει πλήρεις ἀκολουθίας ὄλων τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἐορτῶν καὶ τῶν μεγάλων ἁγίων, ὡς καὶ τὰ ἀπολυτικά καὶ κοντάκια πολλῶν ἄλλων μικροτέρων Ἐορτῶν καὶ Ἁγίων.

ε') **Τριψίδιον**: Ἦτοι πλήρεις ἀκολουθία τῶν Σαββάτων καὶ τῶν Κυριακῶν τοῦ Τριψιδίου, τῶν Λειτουργιῶν τῶν Προηγιασμένων, τοῦ Μεγάλου Κανόνος, τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου καὶ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος.

στ') **Πεντηκοστάριον**: Ἦτοι αἱ ἀκολουθία ἀπὸ τοῦ Πασχαλινοῦ Ὁρθρου μέχρι καὶ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων.

ζ') **Παράρτημα**: Διάφορα κατὰ καιροὺς ἐπαναλαμβανόμενα ἰδιόμελα, ἐξαποστειλάρια, θεοτοκία, στιχηρά, μαρτυρικά, καθίσματα κ.λπ.

η') **Ψαλτήριον**: Οἱ 150 Ψαλμοί, διηρημένοι εἰς 20 καθίσματα, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τῶν Ο'.

θ) **Τυπικὸν**, συνταχθὲν ὑπὸ τῶν πρωθιερέων Μιχαὴλ Τολματσόβ καὶ Ἡλία Μπέрки. Περιέχει τὰς γενικὰς μόνον τυπικὰς ὁδηγίας. Αἱ εἰδικαὶ ὁδηγία (συνταχθεῖσαι ἐπίσης ὑπὸ τῶν εἰρημένων κληρικῶν) παρατίθενται πρὸ ἐκάστης ἐπὶ μέρους ἀκολουθίας.

4) **Λειτουργικόν**, τόμ. Β' (1972, σ. 290). Ὁ τόμος αὐτὸς περιλαμβάνει τὸ καθαρῶς ἱερατικὸν πλεόν μέρος τῶν ἐξῆς ἱεροτελεστιῶν: Τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου, ἀναστασίμου, εορτίου καὶ καθημερινοῦ, τῶν Ὁρῶν τελούμενων κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ Ἐορτάς, καθὼς καὶ τῶν Μεγάλων Ὁρῶν καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τακτικῶν ἱεροτελεστιῶν ὁ τόμος περιέχει πλήρως καὶ τὰς πλέον σπουδαίας ἐκτάκτους ἀκολουθίας: Τὴν Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου καὶ τὴν Κυριακὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως), τὰς ἀκολουθίας τοῦ Μεγάλου Κανόνος, τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, ὀλοκλήρου τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, τοῦ Πασχαλινοῦ Ὁρθρου καὶ Ἑσπερινοῦ, καθὼς καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς μετὰ τῶν εὐχῶν τῆς γονυκλισίας. Τέλος, ὁ τόμος περιλαμβάνει καὶ τὴν Θ. Λειτουργίαν τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθεοῦ.

Imakönyv (Σύνοψις, 1956, σ. 364). Πρὸς χρῆσιν τῶν οὐγγρων ὀρθοδόξων.

Kanonok Könyve, τόμ. Α' (Βιβλίον τῶν Κανόνων, 1946, σ. 188). Περιέχει τοὺς Κανόνας τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μετὰ σχολίων καὶ εἰσαγωγικῶν ἐπεξηγήσεων.

Πᾶσαι αἱ μεταφράσεις, ἐξαιρουμένων ἐλαχίστων τινῶν κειμένων τοῦ Εὐχολογίου καὶ τοῦ Ἑμνολογίου, μεταφρασμένων ἐκ τοῦ σλαβωνικοῦ, ἐγένοντο ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου.

5. Ἄν λοιπὸν θελήσῃ κανεῖς νὰ ἀξιολογήσῃ τὸ ἔργον τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου π. Φέριζ Μπέрки, θὰ πρέπη νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ ὡς ὄντως τεράστιον καὶ καταπληκτικόν.

Ἀσφαλῶς διὰ τὴν Οὐγγρικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἶναι θεμελιώδους σημασίας, προσφορὰ ὄντως ἀνεκτίμητος.

Καὶ τὰ μὲν λειτουργικὰ βιβλία φαίνεται, ὅτι ἔχουν πλέον ἐκδοθῆ, εἰς ὅσον τοῦλάχιστον βαθμὸν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος. Μένουν ὅμως οἱ θησαυροὶ τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἄς εὐχηθῶμεν, ὁ αἰδεσιμολογιώτατος π. Φέριζ Μπέрки νὰ ἐξαντλήσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας τὰ ὄπλα ποῦ ἔλαβεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διαθέτων τὰς δυνάμεις του εἰς τὸ μέλλον διὰ τὸ ἔργον αὐτό.

Ἄρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΕΙΣ Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ*

Ἐρώτησις: Εἰς τὰς ἄλλας Χώρας παρουσιάζεται ἓνα ηὐξημένον ποσοστὸν διαζυγίων, εἴπητε, ἐκ μεικτῶν γάμων εἴτε καὶ ἐκ τῶν γάμων μετὰ Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων. Τί ἔχετε νὰ μᾶς εἴπητε διὰ τὸ Βέλγιον;

Ἀπάντησις: Οἱ μεικτοὶ γάμοι εἶναι περισσότερο ἐκτεθειμένοι εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ διαζυγίου. Εἰς τὸ τριετὲς διάστημα τῆς Ἀρχιερατείας μου εἰς τὸ Βέλγιον, ἡ Μητρόπολις Βελγίου ἔχει ἐκδόσει 18-19 διαζύγια καὶ ἔχουν τελεσθῆ περίπου 1000 γάμοι. Τὸ ποσοστὸν τῶν μεικτῶν γάμων ἀνέρχεται εἰς 40-50%.

Ἐρώτησις: Ἀντικατωπίζετε μὲ τοὺς μεικτοὺς γάμους καὶ γενικώτερον μὲ τὴν νέαν γενεάν πρόβλημα γλώσσης;

Ἀπάντησις: Βεβαίωτατα. Τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης εἶναι τὸ πρῶτον. Τὰ παιδιὰ μας, ἐφ' ὅσον οἱ μητέρες τοὺς ἐργάζονται, τὰ παραδίδουν σὲ σχολεῖα καθολικά, καὶ ἐπομένως τὸ παιδί μιλάει γαλλικά καὶ παράλληλα καθοδηγεῖται ἔμμεσα ἀπὸ τὴν μοναχὴν ἢ τὸν Βέλγον διδάσκαλον εἰς τὸν καθολικισμόν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συναντῶμεν τὸ ἐξῆς φαινόμενον: Τὰ μικρὰ Ἑλληνόπουλα, ὅταν τὰ φέρουν αἱ μητέρες των εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας κάνουν τὸν σταυρὸν των κατὰ τὸ σχῆμα τὸ καθολικὸν καὶ ὄχι τὸ δικό μας, τὸ ὀρθόδοξον.

Ἐρώτησις: Ἀκοῦμε περὶ Ἑλληνικῶν σχολείων εἰς τὸ Βέλγιον. Περὶ τίνος ἀκριβῶς πρόκειται;

Ἀπάντησις: Δὲν πρόκειται περὶ κανονικῶν σχολείων, ἀλλὰ περὶ ἀπογευματινῶν, τὰ ὅποια λειτουργοῦν ἐκτὸς τοῦ προγράμματος τῶν ἐπισήμων Βελγικῶν σχολείων, δηλαδὴ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας, δύο ἢ τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα. Ἡ φοίτησις εἰς τὰ σχολεῖα αὐτὰ δὲν εἶναι ὑποχρεωτική. Ἐπίσης τὸ μάθημα δὲν εἶναι καλῶς προγραμματισμένον. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ κουράζονται τὰ παιδιὰ, χωρὶς νὰ παρουσιάζουν τὴν ἀνάλογον ἀπόδοσιν. Πάντως ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης.

Ἐρώτησις: Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ προβλήματα οἰκογενείας, ποῖα ἄλλα προβλήματα ἀντιμετωπίζουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ Βέλγιον;

Ἀπάντησις: Τὰ κοινωνικὰ προβλήματα. Ἕνας τομεύς, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει προσεχθῆ οὔτε ἀπὸ τὴν

Ἐκκλησίαν οὔτε ἀπὸ τὴν Πολιτείαν. Πολυποίκιλα τὰ προβλήματα αὐτά. Πρέπει νὰ παρακολουθήσουμε τὸ παιδί, τὴν νέαν γενεάν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγάλους, διότι ὁ χῶρος τοῦ Βελγίου διὰ τὸν Ἕλληνα καὶ δὴ διὰ τοὺς ἀπλοϊκοὺς ἀνθρώπους εἶναι χῶρος πολὺ ἐπικίνδυνος. Πολλὰ Ἑλληνόπουλα ἔχουν ἀκολουθήσει εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν ὄχι τὴν εὐθεὴν ζωὴν, ἀλλὰ τὴν τεθλασμένην. Δὲν πρέπει ν' ἀναφέρω δημοσίᾳ τὰς πληγὰς μας. Πρέπει νὰ τὰς θεραπεύωμεν κατὰ τὸ δυνατόν. Δὲν ἔχομεν ὅμως καταλλήλους αἰθούσας διὰ διαλέξεις, συγκεντρώσεις... Μᾶς λείπουν πολλὰ. Ἐλπίζομεν νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν σὺν τῷ χρόνῳ, ἐφ' ὅσον ἡ συναισθησις τῆς εὐθύνης ὀριμάσῃ παρὰ τῷ λαῷ μας.

Ἐρώτησις: Πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν ξένων προπαγανδῶν. Εἶναι τοῦτο ἀληθές;

Ἀπάντησις: Αἱ προπαγάνδα καὶ ὁ προσηλυτισμὸς ποικίλλουν. Ἐχομε μεγάλη προπαγάνδα ἐκ μέρους τῶν χιλιαστῶν καὶ ἀντβεντιστῶν. Ἀκόμη πρέπει νὰ προφυλάξομε τὴν νέαν γενεάν ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν διαφόρων κοσμοθεωριῶν. Μία μεγάλη μάστιξ εἶναι ὁ Χιλιασμός. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κινδύνου αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ κατὰ τὸ πρὸν παρεκάλεσα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς ἀποσταλοῦν κατάλληλα ἔντυπα, τὰ ὅποια θὰ διαθέσωμεν διὰ τὴν προπαγάνδα ἐναντίον τῶν Χιλιαστῶν. Ἡδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μᾶς ἀπέστειλε τοιαῦτα ἀντιχιλιαστικὰ βιβλία, τὰ ὅποια διανεμήθησαν εἰς ὅλας τὰς πόλεις. Οἱ χριστιανοὶ μας τὰ ἔλαβον εὐχαρίστως. Ἐχομε ἀνάγκην καὶ ἄλλων.

Ἐρώτησις: Μὲ τὰς ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένας ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας ἐν Βελγίῳ ἔχετε προβλήματα;

Ἀπάντησις: Ὁχι. Ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία διὰ τοῦ ἐξόχου Καρδινάλιου κ. Suenens, φίλου τοῦ Μακαριστοῦ Πατριάρχου, μοὶ παρέχει κάθε συναντίληψιν. Θεωρῶ καθήκόν μου νὰ τὸν εὐχαριστήσω δημοσίᾳ.

Ἐρώτησις: Ἐχετε συγκεκριμένας περιπτώσεις τῆς συμπαραστάσεως αὐτῆς ἐκ μέρους τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν;

Ἀπάντησις: Τόσον ὁ Καρδινάλιος, ὅσον καὶ οἱ κατὰ τόπους ἱερεῖς μᾶς βοηθοῦν, παρέχοντες ναοὺς, ὅπου εἶναι δυνατόν, ἢ παρέχοντες τὴν ἀδειάν των νὰ λειτουργοῦμε ἐλευθέρως ἐντὸς τῶν ναῶν των.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 531 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

Η ΔΟΝΗ — Ο ΔΥΝΗ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΑΞΙΜΟΝ ΤΟΝ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΝ *

Και ἐφ' ὅσον ἡ ἡδονὴ χαρακτηρίζεται ἄδικος, κατὰ συνέπειαν ἄδικος καὶ ἀναίτιος χαρακτηρίζεται ὡσαύτως ὁ πόνος, ὡς καὶ ὁ θάνατος. «Ἀναίτιον μὲν» χαρακτηρίζει ὁ Ὁμολογητὴς τὸν πόνον καὶ τὸν θάνατον, «ὡς οὐδαμῶς προλαβοῦσαν ἡδονὴν ἐσχρήματα κατὰ τὴν γένεσιν» ἄδικον δέ, ὡς οὐδεμιᾶς ἐμπαθοῦς τὸ παράπαν ζῶης ὄντα διάδοχον»¹⁶.

Μεταξὺ τῆς ἀδίκου ταύτης ἡδονῆς καὶ τοῦ δικαιοτάτου πόνου καὶ θανάτου ἐτέθη μεσολαβητὴς ὁ ἀδικιώτατος πόνος καὶ θάνατος, ἵνα «ἀνέλη διόλου τὴν ἐξ ἡδονῆς ἀδικιωτάτην ἀρχὴν, καὶ τὸ δι' αὐτὴν διὰ θανάτου δικαιοτάτον τέλος τῆς φύσεως»¹⁷.

Ἐὰν δηλαδὴ δὲν ἐμεσολάβει ὁ ἀδικιώτατος πόνος καὶ θάνατος, τότε ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου θὰ εἶχε καταστραφῆ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο τὸ ἔργον τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ἀδικιωτάτου πόνου καὶ θανάτου, ἀλλ' ὡσαύτως ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἀνθρώπου γένους ἀπὸ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ὀδύνην. «τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐκληρίαν ἀπολαβούσης τῆς φύσεως, μηδενὶ τῶν ἐμπεφυκότων τοῖς ὑπὸ γένεσιν καὶ φθορᾶν γνωρισμάτων μολυνομένων»¹⁸.

Ὁρίζων ὁ ἅγιος Μάξιμος τὴν ἡδονὴν λέγει: «οὐδὲν γὰρ ἄλλο τί ἐστὶν ἡδονὴ ἢ εἶδος αἰσθήσεως ἐν τῷ αἰσθητικῷ διὰ τινος αἰσθητοῦ μορφουμένης ἢ τρόπος αἰσθητικῆς ἐνεργείας κατ' ἐπιθυμίαν ἄλογον συνιστάμενος. Ἐπιθυμία γὰρ αἰσθήσει προστεθεῖσα εἰς ἡδονὴν μεταπίπτει¹⁹, εἶδος αὐτῆ ἐπάγουσα, καὶ αἰσθησις κατ' ἐπιθυμίαν κινηθεῖσα ἡδονὴν ἀπεργάζεται τὸ αἰσθητὸν προσλαβοῦσα»²⁰.

Ἡ ἡδονὴ λοιπὸν εἶναι «εἶδος αἰσθήσεως». Δὲν εἶναι καθαρὰ αἰσθησις ὡς αἱ πέντε ἐν τῷ ἀνθρώπῳ αἰσθήσεις. Εἶναι ὅμως λίαν ἰσχυρά, διότι αἱ πέντε αἰσθήσεις δυνατὸν νὰ καταλήγουν εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ νὰ συμπλέκεται πολυτρόπως μὲ πάντα τὰ ὄργανα τῆς αἰσθήσεως ἕνεκα τῆς πολυελίχτου καὶ πολυπλόκου αὐτῆς δυνάμεως²¹.

Αὕτη λοιπὸν εὐρίσκειται εἰς τὸ αἰσθητικὸν μέρος τοῦ ἀνθρώπου, καλλιεργεῖ αὐτό, λαμβάνει ἐξ αὐτοῦ τὴν μορφήν καὶ ἐνέργειαν αὐτῆς καί, ὡς τοιαύτη, ἀντιστρατεύεται τῷ πνεύματι. Διὸ καὶ χαρακτηρίζεται ὡς μήτηρ τῆς ὀδύνης, ἀρχηγὸς τῆς φθορᾶς, προαγωγὸς

καὶ προμνήστρια τοῦ θανάτου²² καὶ μήτηρ αὐτοῦ²³, ἀλλὰ καὶ θάνατος²⁴.

«Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη (ὕμῶν) τὰ ἐπὶ τῆς γῆς...» (Κολ. 3,5), νεκρώσατε δηλαδὴ τὴν ἡδονὴν, τὸ «συλλογικὸν» τοῦτο «εἶδος αἰσθήσεως», τὸ ὄργανον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ ὁ διάβολος, δίκην φιλήματος πρὸς τὸν ἀνθρώπον²⁵, διὰ νὰ ἐλκύσῃ αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν καὶ οὕτως νὰ χωρίσῃ τοῦτον ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου υἰοθέτησις καὶ πρῶξις τῆς ἡδονῆς, ἦτοι ἡ ἐκ μέρους αὐτοῦ παραδοχὴ καὶ ἐκτέλεσις τῶν σχεδίων τοῦ διαβόλου, καὶ ἀπερίσκεπτος ἀπεμπόλησις πάσης ἐννοίας ἀρετῆς. Ὁ ἀνθρώπος ὅμως ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος παθεῖ νὰ φθάσῃ τὴν ἀρετὴν, πρέπει νὰ νικήσῃ τὴν ἡδονὴν καὶ νὰ μαρᾶνῃ τὴν κάμινον, τὴν ὁποῖαν προκαλεῖ αὐτὴ εἰς τὸ σῶμα, καὶ διὰ τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ἔρωτος πρὸς αὐτὴν (ἀρετὴν) νὰ καταπατήσῃ τὴν ὀδύνην²⁶. Τότε «γενναίως τοὺς θεοὺς διενέγκας ἀγῶνας ὄψεται τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ»²⁷.

Ὁ ἅγιος Μάξιμος, παρὰ ταῦτα, δὲν παραγνωρίζει ὅτι ἡ ἡδονὴ εἶναι τι καλὸν εἰς τὴν ὅλην σύστασιν τοῦ σώματος διὰ τὴν ἀκραιότητα αὐτοῦ, ἐνῶ, ἀντιθέτως, ὅτι ἡ ὀδύνη διὰ τὴν ἀκραιότητα τοῦ σώματος εἶναι τι κακόν²⁸. Ἡ ἀξία τῆς ἡδονῆς θὰ ἐξετιμᾶτο μόνον, ἐὰν αὕτη παρέμενεν ἐν ἀπλοῦν συστατικὸν τοῦ σώματος ὑπὸ τὴν μορφήν ὅμως, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν παρουσιάζεται αὕτη, κακὸν ὁπωσδήποτε προκαλεῖ εἰς τὸν ἀνθρώπον ἢ καλόν. Ἐκεῖνο πάντως, τὸ ὁποῖον εἶναι βέβαιον, εἶναι ὅτι ἡ ὀδύνη, ὅπως καὶ νὰ ἔχη τὸ πρᾶγμα, προκαλεῖ κακὸν εἰς τὴν ἀκραιότητα τοῦ σώματος.

Καὶ ταῦτα μὲν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σωματικὴν ἡδονὴν, ἡ ὁποῖα ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τὴν πνευματικὴν τοιαύτην, διότι «τῆς ἡδονῆς τὸ μὲν εἶναι κτηνώδες καὶ ἄλογον, τὸ δὲ καθαρὸν τε καὶ ἄυλον»²⁹.

Διπρόσωπος εἶναι ἡ ἡδονὴ κατὰ τὸν Γρηγόριον Νύσσης, καὶ περὶ αὐτῆς ὁμιλεῖ καὶ ὁ Μάξιμος. Ἡ ἡ-

22. Migne P.G. 91,89C.

23. Migne P.G. 90,428B πρβλ. Μ. Βασιλείου ὁμιλ. 13. 5(2-118C; P.G. 31, 436A) «ἡδονὴ ἀγκιστρὸν ἐστὶν τοῦ διαβόλου πρὸς ἀπώλειαν ἔλκον· ἡδονὴ μήτηρ τῆς ἁμαρτίας».

24. Migne P.G. 91,89C.

25. Migne P.G. 90,435C.

26. Migne P.G. 90,428C.

27. Migne P.G. 90,428C.

28 Migne P.G. 90 337A «καὶ καλὸν μὲν τὴν ἡδονὴν διὰ τὴν τοῦ σώματος ἡγούμενος σύστασιν, κακὸν δὲ τὴν ὀδύνην διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ τοὺς πόνους τοῦ σώματος καὶ εἰς Θεὸν τὴν κτίσιν παραγνωρίζων, ὡς δι' αὐτῆς τὰς ἀφορμὰς τῆς σωματικῆς ἡδονῆς πορίζομενος».

29. Migne P.G. 46,536D (Γρ. Νύσσης).

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 532 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

16. Migne P.G. 90,628CD-629A.

17. Migne P.G. 90,629A.

18. Migne P.G. 90,629A.

19. Πρβλ. Νεμέσιος «περὶ ἀνθρωπίνης φύσεως» 17 (P.G. 40, 676B) «ἐπιτυγχάνουσα... ἡ ἐπιθυμία, ἡδονὴν ἐμποιεῖ».

20. Migne P.G. 91,112C.

21. Migne P.G. 91,428BC.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ*

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι φορεὺς θείας οὐσίας.

«Οὐκ ἔχει ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητεῖ». Δι' αὐτό, τὸ νόημα τῆς ζωῆς κατανοεῖται ἀσφαλῶς μόνον ὡς ἐκζήτησις τοῦ ἀπολύτου, τῆς ἀθανασίας· τῆς ἀθανασίας ὡς καταστάσεως μεταφυσικῆς, ὡς ἐπιβιώσεως εἰς τὴν Ἱστορίαν.

Ζωή, ἡ ὁποία δὲν φωτίζεται ἀπὸ τὴν αἴγλην τοῦ αἰωνίου, εἶναι ἀκατανόητη, εἶναι ἀπλή ῥοή τῶν φαινομένων, εἶναι σκιά μεταξὺ ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας, εἶναι πόθος, ὁ ὁποῖος παραμένει ἀνικανοποίητος.

Ζωὴ χωρὶς νοσταλγίαν πρὸς τὸ ἀπόλυτον, εἶναι πνιγμὸς εἰς τὸν ὠκεανὸν τῶν σχετικῶν ἀγαθῶν καὶ ἐπιτευγμάτων τῆς καθημερινότητος. Καὶ ἡ τοιαύτη ζωὴ ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἀρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ τῆς. Ἀποτελεῖ ὀδύνην. Ἀποτελεῖ ὅ,τι λέγομεν δυστυχίαν, κόλασιν.

Ἀντιθέτως, ἡ ζωὴ καταξιώνεται, ἀποκτᾷ οὐσίαν, καθαγιάζεται, γίνεται εὐδαιμονία, ὅταν τὸ κέντρον τῆς βαρύτητός τῆς εὑρίσκειται εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον.

Δι' αὐτό, τὸ γινώρισμα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, τῶν

* Ἐξεφωνήθη ἐν Κομοτηνῇ τὴν Κυριακὴν, 9ην Σεπτεμβρίου 1973.

δονῆ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σάρκα, τὴν ὕλην εἶναι σαρκική ἡδονή· εἰς ὅ,τι δὲ ἀφορᾷ τὴν ψυχὴν, τὸ πνεῦμα εἶναι πνευματικὴ ἡδονή.

Ὁ ἄνθρωπος ἦδη ἀπ' αὐτῆς τῆς ζωῆς δύναται νὰ γεύεται τῆς οὐρανοῦ ἡδονῆς. Καὶ τοῦτο εἶναι δῶρον τοῦ σαρκωθέντος³⁰ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος γέγονε «κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος, καὶ δέδωκεν ἄλλην ἀρχὴν τῇ φύσει δευτέρας γενέσεως, διὰ πόνου πρὸς ἡδονὴν μελλούσης ζωῆς καταλήγουσαν»³¹.

Ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς εἰς δύο κατορθώματα ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον: πρῶτον, εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς σωματικῆς, φθοροποιῦ ἡδονῆς καὶ δεύτερον, εἰς τὴν προσέγγισιν αὐτοῦ πρὸς τὸ Θεῖον, μέχρις οὗ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐνωσις αὕτη ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν ὑπὲρ φύσιν κατάστασιν, ἐνθα οὗτος γεύεται καὶ αἰσθάνεται «τὴν θεῖαν καὶ ἀνεπνόητον ἡδονήν, ἣν ποιεῖν πέφυκεν ὁ Θεὸς φύσει, κατὰ τὴν χάριν τοῖς ἀξιόις ἐνούμενος»³². Ἡ ἡδονὴ αὕτη καθίσταται εὐφροσύνη γηθόσυνος, ὅταν παρουσιάζεται ὡς μίαν ἐνέρ-

ὀδηγητῶν τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν διδασκάλων τῶν λαῶν, εἶναι ἡ ὕφανσις τοῦ νήματος, τὸ ὁποῖον ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ἀναζητούμενον παράδεισον, εἰς τὸ ἀναλλοίωτον καὶ τὸ αἰώνιον.

Ἡ συμβολὴ τῶν φωτεινῶν προσωπικοτήτων τῆς Ἱστορίας ἀκριβῶς ἐγκεῖται, εἰς τὴν διάνοξιν καὶ διασφάλισιν τῆς πορείας τῶν ἐθνῶν των, πρὸς τὴν συνειδητοποίησιν τῆς ὑποστάσεώς των, τῆς συνεχείας των, τῶν πεπρωμένων των, τοῦ προορισμοῦ των.

Οἱ μεγάλοι τῆς Ἱστορίας, ἐπεὶδὴ ἀκριβῶς ἐνεργοῦν ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ ἀπολύτου πνεύματος, ἐπεὶδὴ πολιτεύονται ὡς ἐντολοδόχοι τῶν πεπρωμένων τῶν λαῶν των, δι' αὐτὸ ἐπηρεάζουν τὸ περιβάλλον των, δημιουργοῦν πολιτισμὸν, γίνονται ὀδηγηταὶ τῶν λαῶν των, ἐξευγενίζουν τὸν πλησίον των, μεταδίδουν ἐνθουσιασμόν, ἐμπνέουν ἀγωνιστικότητα καὶ αὐτοθυσίαν.

Καὶ ἡ συνείδησις τῶν λαῶν, ἡ ἱστορικὴ ἐκτίμησις, τιμᾷ τὰς μεγάλας προσωπικότητας. Τὰς τιμᾷ καὶ ὡς φῶς ἐκ φωτός, ὡς ἀπαύγασμα τοῦ πνεύματος, τῆς ἰδέας καὶ ὡς συνεργούς τοῦ Δημιουργοῦ.

Τὰς τιμᾷ ὡς συνεργούς τοῦ Δημιουργοῦ καὶ δι' ὅσα συνέβαλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῆς προσωπικότητός των καὶ δι' ὅσα ἐπηρεάζουν εὐεργετικῶς τὸ περιβάλλον των.

γεια, ἥτις ζητεῖ τὰ νοερά καὶ θεῖα³³. Ἡ ἡδονὴ τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ μίαν κατάστασιν τῶν ὑπὲρ φύσιν ἐνεργειῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ νὰ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Διότι αὐτὴ...θεώσεως τοῖς ἀξιόις ἐρασιμώτερον, καθ' ἣν ὁ Θεὸς θεοῖς γενομένοις ἐνούμενος τὸ πᾶν ἑαυτοῦ ποιεῖται δι' ἀγαθότητα; διὸ καὶ ἡδονήν... ἐνώμασαν τὴν τοιαύτην κατάστασιν, τὴν τῇ θεῖα κατανοήσει³⁴ καὶ τῇ ἐπομένῃ αὐτῇ τῆς εὐφροσύνης ἀπολαύσει, ἡδονὴν μὲν, ὡς τέλος οὖσαν τῶν κατὰ τὴν φύσιν ἐνεργειῶν (οὕτω γὰρ τὴν ἡδονὴν ὀρίζονται)»³⁵.

Ἡ ἡδονή, ἐν κατακλείδι, εἶναι θάνατος³⁶, ὅταν ἐπιδιώκῃ τὸν πνευματικὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ὅμως σωτήριος, ὅταν δι' αὐτῆς ἐξωτερικεύεται ἡ ἐπ' ἀρετῇ χαρὰ τῆς ψυχῆς.

Καὶ ἡ λύπη εἶναι ὠφέλιμος, ὅταν συντελῆ εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ὀδύνην τῆς σαρκός.

ΧΑΡ. Γ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

30. «Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ἐκουσίως χεῖρας ἐκτείνας ὕψωσεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχαίαν μακαριότητα· οὐκ πρὶν ὁ ἔχθρὸς δι' ἡδονῆς συλῆσας ἐξορίστους Θεοῦ πεποιήκε...» Ἰδιόμελον Κυριακῆς Σταυροπροσκυνησεως «Δεῦτε πιστοί...» ἐν τῷ Τριωδίῳ.

31. Migne P.G. 90,632A.

32. Migne P.G. 90, 609BC.

33. Migne P.G. 90,269B.

34. «Κυρίως εἰσὶν ἡδοναὶ αἱ τῇ κατανοήσει τοῦ Θεοῦ καὶ ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἐπιγινόμεναι» Νεμέσιος 18 P.G. 40,688C.

35. Migne P.G. 91,1088C.

36. Migne P.G. 91,89C.

Ἰπὸ τοιαῦτα κριτήρια ἀναδεικνύονται οἱ ἅγιοι τῶν λαῶν, οἱ πατέρες καὶ ἥρωες τῶν ἔθνῶν.

Καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἔθνικὴ συνείδησις, εἶναι εὐλογον, εἰς τὴν μακραίωνα ὑπαρξίν της, νὰ ἔχη ἰδιαιτέρως ἀσκηθῆ εἰς τὴν ἐπιτυχή διάκρισιν καὶ τὴν ἀλάνθαστον ἐκτίμησιν τῶν πράγματι μεγάλων τοῦ ἔθνους.

Δι' αὐτό, ἰδιαιτέρως βαρύνουσαν σημασίαν ἔχει τὸ γεγονός, ὅτι σήμερον ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία, ἐκφράζουσα τὴν ἀλάνθαστον ἔθνικὴν συνείδησιν, τὴν ἀλάνθαστον ἱστορικὴν ἐκτίμησιν, τιμᾷ τὸν γόνον τῆς Κομοτηνῆς, τὸν ἀείμνηστον Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος, ἀκαδημαϊκὸν καὶ Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, κυρὸν Χρῦσανθον Φιλιππίδην.

Ἐἴκοσι τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸν ἐπαναπατρισμὸν τῆς ὠραίας ψυχῆς τοῦ Χρυσάνθου Φιλιππίδη εἰς τὸν κόσμον τῶν καθαρῶν πνευμάτων, τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἀναγνωρίζει ἐπισημῶς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡ ἔθνικὴ συνείδησις κατενόησε, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡ ἱστορικὴ ἐπιστήμη ἐπεβεβαίωσε, ὅτι δηλαδή ἡ μεγάλη ψυχὴ τοῦ Χρυσάνθου, ὅταν εὕρισκετο εἰς τὴν γῆν, τὴν ἑλληνικὴν γῆν, συνελάμβανεν εἰς τὰ μύχια βάθη της τοὺς μυστικούς ἀντιλάλους τοῦ Θεοῦ, τῶν πεπρωμένων τοῦ ἔθνους· ἐφώτιζε δι' αὐτῶν τὴν ὠραίαν προσωπικότητά του. Συνετέλει δι' αὐτῶν εἰς τὴν χάραξιν τῆς πορείας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐἴκοσι τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν μακαρίαν ἀνάπαυσιν τοῦ μεγάλου Ἱεράρχου εἰς τὰς καθαρὰς πηγὰς τῆς αἰώνιου ἀγάπης καὶ ὀληθείας, ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἀναγνωρίζει ἐπισημῶς ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον τὸ ἔθνος καὶ ἡ Ἱστορία ἀπεφάνθησαν. Ὅτι δηλαδή ὁ Χρῦσανθος Φιλιππίδης κατέλαβεν ἐκλεκτὴν θέσιν μετὰ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τῶν ὀδηγητῶν τοῦ ἔθνους, μετὰ τῶν ἀθανάτων τοῦ γένους, μετὰ τῶν μεγάλων Θρακῶν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Πράγματι! Ὁ Χρῦσανθος Φιλιππίδης κατέκτησε τὴν ἐν Χριστῷ ἀθανασίαν. Ἐπέτυχε τὴν ἐπιβίωσιν εἰς τὴν Ἱστορίαν. Διότι κατηξίωσε τὴν ζωὴν του. Διότι κατέστησε τὸν ἑαυτὸν του δέκτην τῶν θείκων καὶ ἔθνικων ἐπιταγῶν. Διότι εἰργάσθη εἰς τὴν θεοφιλή καὶ ἔθνοφελῆ δρομολόγησιν τῆς πορείας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Χρῦσανθος καὶ κατὰ κόσμον Χαρίλαος Φιλιππίδης ἤσκησεν ἐπισταμένως, ἐλευθέρως, χριστιανοπρεπῶς καὶ ἑλληνοπρεπῶς, τὴν δυνατὴν καὶ ἐκ φύσεως καὶ ἐκ κληρονομικῆς καταβολῆς προσωπικότητά του, κατ' ὅλην τὴν πρώτην τριακονταετίαν τῆς ζωῆς του.

Ἐγεννήθη τὸ 1881 εἰς ἀρχοντικὴν οἰκίαν τῆς Κομοτηνῆς. Ὁ πατὴρ του, ὁ Ζήσης Φίλιουλου ἐγεννήθη εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν. Ἠγωνίσθη μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Μαρωνείας Ἱερωνύμου τὸν ἀγῶνα τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ἐτιμήθη μεταθανατίως κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ '19 ὡς σωτὴρ τῆς Κομοτηνῆς. Ἀπέθανεν ἐνῶ ἀκόμη ὁ Χαρίλαος εὕρισκετο εἰς βρεφικὴν ἡλικίαν.

Ἡ μήτηρ του, ἡ Ζάνθω Φιλιππίδου, ἐν μέσῳ οἰκογενειακῶν ἀτυχημάτων, οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, ἑθνικῶν περιπετειῶν καὶ παντοίων ἀντιξοοτήτων, ἀνε-

θρεψε τὸν Χαρίλαον καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφάς του μετὰ τὰ νάματα τῆς Χριστιανικῆς εὐλαβείας καὶ τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως, μετὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν μεγάλων μητέρων τῶν πατερικῶν μορφῶν.

Ἀποπερατώσας ὁ Χαρίλαος Φιλιππίδης μετὰ ἀρίστην ἐπίδοσιν τὰς πρώτας καὶ Γυμνασιακὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Κομοτηνὴν καὶ τὴν Ζάνθην, ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ὀπόθεν ἀπεφοίτησε μετὰ ἀρίστα τὸ 1903. Χειροτονηθεὶς διάκονος, ὑπηρέτησεν ἐπὶ τετραετίαν ὡς καθηγητῆς, ἀρχιδιάκονος καὶ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος εἰς τὴν Μητρόπολιν Τραπεζοῦντος.

Τὸ 1907 μεταβὰς εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐσπούδασεν ἐπὶ τετραετίαν εἰς τὴν Λειψίαν καὶ τὴν Λωζάννην. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1911, ἠτύχησε νὰ καταστῆ βασικὸς συνεργάτης τοῦ μεγάλου οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου τοῦ Ἰωακείμ τοῦ Γ', ὡς ἀρχιμανδρίτης σύμβουλος τοῦ Πατριάρχου, ὡς διευθυντῆς καὶ συντάκτης τοῦ ἐπισήμου πατριαρχικοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικὴ ἀλήθεια».

Τὸν Μάϊον τοῦ 1913 ἐξελέγη Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, κατ' ἀπαίτησιν τῶν Τραπεζοῦντιῶν, οἱ ὅποιοι διετήρουν τὸ προνόμιον νὰ προτείνουν οἱ ἴδιοι τὸν Ἱεράρχην των, κατὰ παράδοσιν ἀναγομένην εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζοῦντος. Ἡ περίοδος αὕτη, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χρῦσανθος ἔζησε τὴν πρώτην τριακονταετίαν του, ὑπῆρξεν ὡς γνωστὸν ἰδιαιτέρως κρίσιμος καὶ δραματικὴ καὶ κοσμογονικὴ διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς ὀρθοδοξίας, τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Θρόνου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντεμετώπιζε τὸν κίνδυνον τοῦ παραγκωνισμοῦ, τῆς ὑποτιμήσεως, ὁ ὁποῖος προήρχετο ἀπὸ τὸ ὅτι τὴν παρέμβασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν σύγκρουσιν τῶν κοσμοθεωριῶν καὶ τὴν κοσμογονίαν τῶν κοινωνικῶν ἀνακατατάξεων ἤσκουν προνομιακῶς καὶ κατ' ἀποκλειστικότητα ὁ παπισμὸς καὶ ὁ προτεσταντισμὸς.

Ἐξ ἄλλου τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἡ ἑλληνικὴ οἰκουμηνικότης τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως ἀντεμετώπιζαν τὸν κίνδυνον τοῦ ἀφανισμοῦ, ὁ ὁποῖος προήρχετο ἀπὸ τὸν φανατισμὸν τοῦ νεοτουρκικοῦ ἔθνικισμοῦ καὶ ἀπὸ τὸν μαχητικὸν ἐπεκτατισμὸν τοῦ ἀνδρουμένου πανσλαβισμοῦ.

Ἐναντι αὐτῶν τῶν κινδύνων, ἔναντι αὐτῆς τῆς κοσμογονίας, αἱ οὐράναι δυνάμεις, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπέτασσαν νὰ διασωθῆ ἡ παρουσία τῆς ὀρθοδοξίας, νὰ διατηρηθῆ τὸ κύρος τοῦ οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου, νὰ ἐπιβίωσῃ τὸ ἀλύτρωτον ἑλληνικὸν γένος.

Αἱ περιστάσεις δηλαδή ἀπήτουν ἀπὸ τοὺς ἔθνικούς καὶ ἐκκλησιαστικούς ἡγέτας πίστιν, σοφίαν, δξύνοιαν, περίσκεψιν, ἀγωνιστικότητα, αὐταπάρνησιν, ἰκανότητα νὰ καταστοῦν δέκται καὶ φορεῖς καὶ πρόμαχοι τῶν ἐπιταγῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν πεπρωμένων τοῦ ἔθνους.

Καὶ ὁ Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, ὁ Χρῦσανθος Φιλιππίδης, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἔστρεψε τὴν δυνατὴν προσωπικότητά του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Οἱ ἐπὶ τῇ 28ῃ Ὀκτωβρίου ἑορτασμοί.

Ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου λαμπρῶν πανηγυρικῶν ἑορτασμῶν, τῶν ἀποίων μετ' ἐνθουσιασμοῦ μετέσχον ἐνεργῶς πᾶσαι αἱ τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἶναι τι, ὅπερ δεόν νὰ ἐξαριθμῆ καὶ χαιρετισθῆ ὅλως ἰδιαίτερος.

Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἑορτασμοὶ ἔνθεν μὲν συντελοῦν εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν τῆς ἱστορικῆς μνήμης τοῦ Ἔθνους καὶ τὴν ὑπὸ τῶν νεωτέρων συνειδητοποίησιν τοῦ ἔπους τῶν ἐτῶν 1940 καὶ 1941, ὅπερ ἐδημιουργήθη διὰ τοῦ συνδυασμοῦ ὑψηλοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ἀσιγᾶστου πόθου δι' ἐλευθερίαν καὶ ζώσης ὀρθοδόξου πίστεως, ἐτέρωθεν δὲ συμβάλλονται εἰς τὴν προβολὴν τοῦ δεοντολογικοῦ αἰτήματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποτελῆ τὸ δυναμικὸν κίνητρον τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Συμφῶνως πρὸς τὸ αἶτημα τοῦτο, ἡ προσπάθεια πρὸς περιφύρωσιν τῆς ἀκεραιότητος καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος δεόν πάντοτε νὰ συνδυάζεται μετὰ τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον παντὸς ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν ἀποδυναμώσιν τῆς —δικῆν ζωῆς ἐντελεχείας — ἐμψυχώσης τῶν ὀργανισμῶν τοῦ Ἔθνους ἑλληνορθόδοξον Παραδόσεως.

Πιστοποιοῦν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν.

Ἡ Ἐφημερὶς «Ζάρια Ρόστοκα» τῆς Τυφλίδος ἔγραψε προσφάτως, ὅτι «τὸ γεωργιανὸν κομμουνιστικὸν κόμμα διέγραψε δύο περιφερειακοὺς ἡγέτας, διότι ἀπέτυχον εἰς τὴν ἐκρίζωσιν τῶν θρησκευτικῶν προκαταλήψεων καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς ἀθεϊστικῆς ἀγωγῆς». Ἡ αὐτὴ ἔφημερὶς δημοσιεύει ἀνακοίνωσιν τοῦ Γραφείου τοῦ κόμματος τῆς περιοχῆς Ἀτζάρντ-

σκυ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι λίαν ὑψηλὸς εἰς πολλὰ χωρία. Αἱ θρησκευτικαὶ ἑορταὶ τηροῦνται. Γίνονται βαπτίσεις μὲ πλήρη τήρησιν τῶν κανόνων τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν». Ἡ αὐτὴ ἀνακοίνωσις προσθέτει, ὅτι «οἱ πρόεδροι τῶν συμβουλίων δύο συλλογικῶν ἀγροκτημάτων διεγράφησαν τοῦ κόμματος, διότι ἐβάπτισαν τὰ τέκνα των».

Αἱ νέαι αὐταὶ μαρτυρίαι περὶ τῆς παταγώδους ἀποτυχίας τοῦ ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει ἀντιθρησκευτικοῦ ἀγῶνος πολλῶν δεκαετιῶν πιστοποιοῦν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι οὐδεμία δύναμις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκρίζωσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἔμφυτον θρησκευτικότητα. Πότε ἐπὶ τέλους θὰ κατανοήσουν τὴν ἀλήθειαν ταύτην οἱ πρὸς κέντρα λακτίζοντες;

Θὰ ἔπρεπε νὰ συστηματοποιηθῆ καὶ γενικευθῆ.

Δύο ἱερατικά ἰωβηλαία ἐορτάσθησαν προσφάτως μετὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς λαμπρότητος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Χαλκίδος, τιμηθέντων Ἐφημερίων, οἵτινες συνεπλήρωσαν ἡμῶν περίπου αἶωνα ἱερατικῆς ζωῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διακονίας. Εἰς τοὺς τιμηθέντας προσεφέρθη ἐπιστήθιος σταυρὸς καὶ ἀπενεμήθη τὸ ὄφρικιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου, ἐνῶ εἰς τὴν τελετὴν παρίσταντο αἱ τοπικαὶ Ἀρχαὶ καὶ πλήθην πιστῶν.

Εἶναι περιττὸν νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ ἀπόδοσις τιμῆς εἰς τοὺς λευκανθέντας ἐν τῇ παρὰ τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον διακονία θὰ ἔπρεπε νὰ συστηματοποιηθῆ καὶ γενικευθῆ εἰς πᾶσας τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις. Τοῦτο ἀφ' ἐνὸς θὰ ἐνίσχυεν αὐτούς, ἀφ' ἐτέρου θὰ προέβαλλε

Διέθεσε πρὸς τοῦτο τὴν ἔμφυτον ὀξυδέρκειάν του, τὴν εὐρείαν μόρφωσίν του, τὴν βαθεῖαν πίστιν του, τὴν ἀπέραντον ἀγάπην του, τὴν ρηξικέλευθον προνοητικότητά του, τὴν ἀπεριόριστον ἐκτίμησιν τῆς θέσεώς του, τὴν τελείαν ἀνιδιοτέλειάν του, τὴν μέχρις αὐτοθυσίας φιλοπατρίαν του.

Μὲ τὴν θητεῖαν του εἰς τὴν Πατριαρχικὴν αὐλὴν τοῦ μεγάλου Ἰωακείμ τοῦ Γ' ἐμυήθη εἰς τὴν σεβασμίαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ παράδοσιν, ὥστε νὰ καταστή καίνοτομος καὶ ριζοσπαστικὸς μὲν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐκκλησιαστικὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ συγχρόνως νὰ παραμένῃ εὐλαβῶς προσηλωμένος εἰς τοὺς ὀρθοδόξους θεσμούς.

Μὲ τὰς πολλὰς, σοβαρὰς καὶ ἀξιοπρεπεῖς κοινωνικὰς του σχέσεις κατέστη ἱκανὸς νὰ συνεργάζεται μὲν μὲ ποικίλας ἐκπροσωπήσεις, χωρὶς ὅμως συμβατικότητος καὶ ἀπαραδέκτους συμβιβασμούς.

Μὲ τὴν συναναστροφὴν του πρὸς τὰς πρωτοπόρους ἐθνικὰς πνευματικὰς μορφὰς τῆς ἐποχῆς, ἐκαλλιέρ-

γησε τὴν κλίσιν του, τὴν πίστιν του, εἰς τὸν ἰδεαλισμὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Μὲ ὄλην τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν χριστιανικὴν ἀσκήσιν του, ἐπέτυχεν, ὥστε «νὰ παρίστανται ἐνώπιόν του τὸ γένος, ἡ ἐκκλησία, ἡ ἀρετὴ, τὰ ἰδανικά, ὡς ὄντοτες ζῶσαι, προσκυνηταί», ὑπηρετεῖται, ὅπως τὰ φρικτὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ.

Οὕτως ᾤκοδόμησεν ἰδεολογίαν ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἡγέτου, ἀνταξίαν τῶν περιστάσεων. Ὁκοδόμησε τὴν ἰδεολογίαν, ὅτι εἶναι ἐπιταγὴ τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐκσυγχρονίζεται μὲν κατὰ ριζοσπαστικὸν τρόπον εἰς τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, χωρὶς ὅμως νὰ παραθεωρῆται τὸ ὀρθόδοξον δόγμα καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις. Ὅτι εἶναι ἐθνικὴ ἀνάγκη, τὸ ἔθνος ἠνωμένον νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συνεργασίαν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ ἐπιστάσιν τοῦ ἑλληνικῆς οἰκουμηνικότητος Πατριαρχείου.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜΟΣ ΜΑΤΣΚΙΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1600 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καθώρισε δι' Ἐγκυκλίου Αὐτῆς, ὅπως πραγματοποιηθοῦν ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις πρὸς προβολὴν τῆς μεγάλης αὐτῆς μορφῆς, τοῦ ἔργου καὶ τῆς δράσεως αὐτῆς, πρὸς ἐπιοκοδομὴν καὶ διδασκαλίαν τοῦ Χριστευωνύμου τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος.

Ἡ Ἱερά ἡμῶν Μητρόπολις, ἐπιθυμοῦσα νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸν μέγαν αὐτὸν Ἅγιον καὶ ἀγωνιστὴν εἰς τοὺς Χριστιανούς αὐτῆς καὶ μάλιστα εἰς τοὺς νέους μας, ἀπεφάσισεν, ὅπως λάβουν χώραν ἐκδηλώσεις εἰς πάντας τοὺς Ἱερούς Ναοὺς καὶ τὰς Μονὰς τῆς Ἐπαρχίας μας, πού τιμῶνται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ στυλοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας μας Ἁγίου Ἀθανασίου.

Συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν Πρόγραμμα πανηγυρική καὶ συνάξεις τῇ συμμετοχῇ Κλήρου καὶ λαοῦ ἐγένοντο ἄχρι τοῦδε δέκα, προγραμματίζονται δὲ μέχρι καὶ τῆς 18 Ἰανουαρίου προσεχοῦς ἔτους ἕτεροι ἑπτὰ. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι αἱ πανηγυρικαὶ αὐταὶ ἐκδηλώσεις ἔλαβον χώραν ἅπασαι, πλην δύο, εἰς φερωνύμους Ἱερούς Ναοὺς, ἀφιερωμένους εἰς τὴν ἱεράν μνήμην τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου. Καὶ εἶναι νὰ θαυμάζῃ τις, πῶς εἰς τὴν περιοχὴν καὶ μόνην τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας ὑπάρχουν τόσοι Ἱεροὶ Ναοὶ ἀφιερωμένοι εἰς τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἐκκλησίας μας Οἰκουμενικοῦ Διδα-

τὸ παράδειγμά των πρὸς μίμησιν καὶ τρίτον θὰ συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀξιολογοῦν πολλοὶ τὸ ἱερατικὸν λειτουργημα ὑπὸ νέαν ὀπτικὴν γωνίαν.

Τὸ «Τάμα τοῦ Ἔθνους».

Δημοσιεύματα ἐφημερίδων, ἐπιστρατεύοντα διάφορα ἐπιχειρήματα, ἐζήτησαν προσφάτως, ὡς καὶ παλαιότερον, τὴν ματαίωσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Σωτήρος. Ἀλλὰ τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα, διεπόμενα ὑπὸ ἀπαράδεκτον ὀφελιμιστικῷ πνεύματι, οὐδόλως εἶναι δυνατόν νὰ γίνωνν δεκτὰ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ εὐσεβοῦς ἐλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ἤρξατο ὑποβαλλόμενος εἰς θυσίας πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ «Τάματος» του, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ ἱερά ἀπόφασις, ἣτις ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ὤριξε ὁδηγῶς: «Θέλει ἀνεγερθῆ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν Ναός, τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτήρος πρὸς αἰωνίαν μνήμην τῆς Θεαυτοῦ ἀντιλήψεως τῆς Θείας Προνοίας, τῆς ρυσσμένης τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀπὸ δεινῶν καὶ κινδύνων, καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μεταγενεστέρων εἰς τὴν πίστιν, δι' ἧς οἱ προπάτορές των ἀνεκπῆσαν τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1830 αἱματώδεις πολέμους».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς ἐτονήθη, ὅτι τὸ «Τάμα» τοῦ Ἔθνους (πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ καὶ θὰ ἐκπληρωθῇ. Ὅσοι θέλουν ἄλλα ἔργα χρήσιμα, ἅς τὰ κάμουν, ἀλλὰ ὄχι εἰς βῆρος τῶν ἱερῶν μας ὑποσχέσεων καὶ τῆς σωστικῆς εὐσεβείας».

σκάλου. Εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας ἀνεπτύσσετο ὑπὸ ὀρισθέντος εὐσεβοῦς κληρικοῦ εἰδικὸν θέμα. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀθανάσιος, προϊστάτο πάντοτε εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας εἴτε χοροστατῶν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς εἴτε ὀμιλῶν καὶ ἐπισφραγίζων ἐκάστην ὀμιλίαν διὰ πατρικῶν συμβουλῶν καὶ παραινέσεων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Μετ' ἐκδηλώσεων εὐλαβείας καὶ τιμῆς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐτίμησε τὴν μνήμην τοῦ αἰδιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α'.

Ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτελέσθη τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον Αὐτοῦ, ἱεουργοῦντος τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου τοῦ Α' μετὰ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ἔψαλον τὸ μνημόσυνον ἐνώπιον δίσκου κολλύβων, ἠὺπερτισμένου μετὰ τὴν μεγάλην Πατριαρχικὴν σφραγίδα τῆς Πατριαρχείας Ἀθηναγόρου τοῦ Α'.

Ἀκολουθῶς ὁ Πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος, Χαλδίας, Νεοκαισαρείας, Ἰμβρου καὶ Τενέδου, Μύρων, Πέργης καὶ Λύστρων καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, μετέβη ἐκ τῶν Πατριαρχείων εἰς τὴν Ἱ. Μοῆν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ καὶ ἐτέλεσε κατασκευτικὸν Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ αἰδιδίμου προκατόχου Αὐτοῦ παρουσία προσελθόντων πλήθους ὁμογενῶν.

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, τὸ ἑσπέρας τῆς Πέμπτης, 19ης Ἰουλίου, ἐπέστρεψε, μετὰ τῶν Συνοδῶν Αὐτοῦ, ἐκ Νέβσεχिर, ἔνθα εἶχε μεταβῆ, ἵνα ἐπισκεφθῇ τὰ περίφημα μνημεῖα τῆς περιοχῆς τοῦ Γκιόρεμε.

Τῇ Α.Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ Συνοδείᾳ Αὐτῆς ἐπεφυλάχθησαν κατὰ τὴν διήμερον παραμονὴν αὐτῶν ἐν Νέβσεχир ἰδιαιτερίαι ἀπὸ μέρους τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν τιμαὶ καὶ περιποιήσεις. Πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος παρέθεσαν γεύματα τὸσον ὁ Ἐξοχ. Νομάρχης Νέβσεχир κ. Φερρούχ Γκιουβέν, ὅσον καὶ ὁ Ἐξοχ. Δήμαρχος τῆς Πόλεως κ. Μουσταφᾶ Παρμακίζ. Ὡς εἰκόσ ὁ Πατριάρχης ἐπεσκέφθη ἀμφοτέρους εἰς τὰ Γραφεῖα αὐτῶν, μετ' ὧν εἶχεν ἐγκάρδιον καὶ θερμότητην συνομιλίαν.

Ὁ Πατριάρχης κατ' ἐπανάληψιν ἐξέφρασε τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν συγκίνησιν Αὐτοῦ, διὰ τὸν ἱστορικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν πλοῦτον τῆς περιοχῆς, διὰ τὸ συντελούμενον ἔργον πρὸς διάσωσιν, διατήρησιν καὶ προβολὴν τῶν περιφημῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν τοῦ Γκιόρεμε καὶ τῶν περιχώρων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν διαπιστουμένην εἰς κάθε τομέα ἀλματώδη πρόοδον ἐν τῇ πόλει τοῦ Νέβσεχир, καὶ τὴν αὐθόρμητον καὶ πηγαίαν φιλόξενον διάθεσιν τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, κατόπιν τῆς σοβαρᾶς ἐξελέξεως, τὴν ὁποίαν προσέλαβεν ἢ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Κύπρου διένεξις καὶ ἐπὶ τῇ συγκλήσει τῆς ἐπὶ τούτῳ Μείζονος Συνόδου, ἐν τῇ ιδιότητι Αὐτοῦ ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀπηύθυνε τὰς κατωτέρω τηλεγραφικὰς ἐκκλήσεις πρὸς τὰς διαμαχομένας μερίδας, κοινοποιήσας συγχρόνως αὐτὰς πρὸς τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ τὴν ἀντιπροσωπίαν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, πρὸς γνώσιν καὶ ἀνάλογον ἐνέργειαν.

«Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον

Λευκωσίαν.

Χαιρετισμὸν ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἐν Χριστῷ ἀποστέλλομεν ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Εὐλόγῳ συγκινήσει καὶ συνοχῇ καρδίας παρακολουθοῦντες τὰς ἐξελίξεις τοῦ αὐτόθι ἀνακύψαντος σοβαροῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, συμπάσχουμεν μεθ' ὅλου τοῦ σώματος τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀφ' οἷς τίμιον μέλος αὐτῆς πάσχει.

Κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου τούτου Θρόνου αὐστηρῶς πάσης πολιτικῆς ἀπέχοντες, ἐν σεβασμῷ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς αὐτόθι Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ εὐθύνῃ τῆς πεπιστευμένης ἡμῖν ὑπάτης διακονίας τῇ καθόλου ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίᾳ, ἀπευθύνουμεν ἀπὸ τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου Θρόνου τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Μακαριότητι ἀδελφικὴν ἔκκλησιν καὶ ἀξίωσιν, ὅπως ἀντὶ πάσης ἀντιδικίας πρυτανεύσωσιν ἐν τῇ αὐτόθι ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ ἀγάπη καὶ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ.

Ὅμοιαν ἔκκλησιν ἀπευθύνουμεν παραλλήλως καὶ τοῖς Ἱερωτάτοις Μητροπολίταις τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν παροῦσαν κρίσιμωτάτην στιγμὴν τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῆς βίου ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καλεῖται εἰς ἀποστολικὴν μαρτυρίαν ἐνώπιον τῆς καθόλου Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου σύμπαντος. Καλεῖται, ὅπως, παραμερίζουσα πᾶν ἐξωεκκλησιαστικὸν στοιχεῖον, προνοήσῃ πρωτίστως περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Παρακαλοῦμεν δότε εἰρήνην τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰρνεύοντες εἰς ἀλλήλους οἱ ποιμένες καὶ ὁδηγοὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰρήνης δότε εἰρήνην τῷ τόπῳ ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκευομένου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ»

«Ἱερωτάτους Μητροπολίτας Πάφου Γεννάδιον, Κιτίου Ἀνθίμου καὶ Κυρηνεῖας Κυπριανόν.

Λεμεσόσιν.

Χαιρετισμὸν ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἐν Χριστῷ ἀποστέλλομεν ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Εὐλόγῳ συγκινήσει καὶ συνοχῇ καρδίας παρακολουθοῦντες τὰς ἐξελίξεις τοῦ αὐτόθι ἀνακύψαντος σοβαροῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, συμπάσχουμεν μεθ' ὅλου τοῦ σώματος τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀφ' οἷς τίμιον μέλος αὐτῆς πάσχει.

Κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου τούτου Θρόνου αὐστηρῶς πάσης πολιτικῆς ἀπέχοντες, ἐν σεβασμῷ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς αὐτόθι Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ εὐθύνῃ τῆς πεπιστευμένης ἡμῖν ὑπάτης διακονίας τῇ καθόλου ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίᾳ, ἀπευθύνουμεν συγχρόνως τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Μακαρίῳ καὶ ἡμῖν ἀπὸ τοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου ἀδελφικὴν ἔκκλησιν καὶ ἀξίωσιν, ὅπως ἀντὶ πάσης ἀντιδικίας πρυτανεύσωσιν ἐν τῇ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ.

Συγκεκριμένως συνιστῶμεν ὑμῖν ἐπάνοδον ὑμῶν εἰς τὴν μετὰ τοῦ ἐν ὑμῖν Πρώτου προτέραν κανονικὴν ὑμῶν σχέσιν καὶ κοινωνίαν.

Κατὰ τὴν παροῦσαν κρίσιμωτάτην στιγμὴν τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῆς βίου ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καλεῖται εἰς ἀποστολικὴν μαρτυρίαν ἐνώπιον τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου σύμπαντος. Καλεῖται, ὅπως, παρα-

μερίζουσα πᾶν ἐξωεκκλησιαστικὸν στοιχεῖον, προνοήσῃ πρωτίστως περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Παρακαλοῦμεν δότε εἰρήνην τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰρνεύοντες εἰς ἀλλήλους οἱ ποιμένες καὶ ὁδηγοὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰρήνης δότε εἰρήνην τῷ τόπῳ ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκευομένου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ»

Ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑποβάλωσι τὰ σέβη αὐτῶν πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα, ἀφίχθησαν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τὸ ἀπόγευμα τῆς Τρίτης, 31ης Ἰουλίου, ὀμίλους ἱερέων ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἱ. Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἱ. Α. Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης:

Ἐκκλησιάσθη, ἀπὸ τοῦ Ἱ. Βήματος, ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, κατὰ τὴν ἑσπέρην τοῦ Σαββάτου, 4ης Αὐγούστου, καὶ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς.

Τὴν Δευτέραν, 6ην Αὐγούστου, ἑορτὴν τῆς Θεῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, διαπεραιωθεὶς εἰς τὴν νῆσον Πρώτην, ἔχοροστάτησεν ἐν τῇ πανηγυριζούσῃ φερωνύμῳ Ἱ. Μονῇ, κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν.

Ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν μετέβησαν περὶ καὶ προσεκύνησαν, τῶν κωδῶνων αὐτῶν κρουομένων χαρμωσύνως, εἰς τὸν ἡμέτερον Κοινοτικὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Κοιμώσεως τῆς Θεοτόκου, ἀκολουθῶν δὲ εἰς τὸν Ἀρμενικὸν τοιοῦτον, ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ὁποίου ὑπεδέχθη τὸν Πατριάρχην ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Ἀρμένιος Πατριάρχης, περιτοχιούμενος ὑπὸ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τῆς Κοινοτήτος.

Οἱ δύο Πατριάρχαι εἰσῆλθον ἐν πομπῇ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν, ἔνθα, ἀφοῦ προσεκύνησαν, ἡ Α. Μακαριότης, ἐν συντόμῳ προσφωνήσῃ, ἔλαίρετσε τὴν Α.Θ. Παναγιότητα. Αὕτη δὲ ἀπήντησε καταλλήλως.

Ἱ. Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Παύλου, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαίου, Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδιαίτερου Αὐτοῦ Γραφείου, καὶ Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Θεοκλήτου καὶ τοῦ Ἐντιμολ. Ἀρχοντος Μ. Ρήτορος κ. Μιλτιάδου Δζαμπάζογλου, τὴν Παρασκευὴν, 10ην Αὐγούστου μετέβη εἰς τὸ ἐν Φλωρίῳ προεδρικὸν θέρετρον καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας κ. Φαخرῆ Κορουτοῦρκ.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἀπεδόθησαν τῇ Α.Θ. Παναγιότητι αἱ προσήκουσαι τιμαί, ὁ δὲ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ὑπεδέχθη Αὐτὴν μετ' ἄκρας ἀβροφροσύνης καὶ θερμότητος.

Ἱ. Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τῷ κ. Προέδρῳ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁμογενείας ἐπὶ τῇ προσφάτῳ ἐκλογῇ Αὐτοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Πατριάρχης ἔσχον ἐγκάρδιον συνομιλίαν.

Ἱ. Α. Ἐξοχότης, ὁ Νομάρχης τῆς Πόλεως ἡμῶν κ. Ναμὶκ Κεμάλ Σέντουρκ, ἀνταποδίδων τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου, προσῆλθε τὴν 27ην Αὐγούστου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα καὶ ἐγένετο ὑπ' Αὐτοῦ δεκτὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος.

Τῇ Α. Ἐξοχότητι, κατὰ τὴν ἀφίξιν καὶ τὴν ἀναχώρησιν, ἀπεδόθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Κατὰ τὴν ἐκπαλαὶ κρατήσασαν τάξιν καὶ ἐν ἀτμοσφαιρᾷ ὑποβλητικῇ, διεξήχθη ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου, ἡ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ τῇ Ἱερᾷ μνήμῃ Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου Θ.

Λειτουργία καὶ τελετή, τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνης τῆς Παμμακαρίστου τῆς ἀποτεθησαυρισμένης ἐν αὐτῷ ἐκτεθείσης εἰς προσκύνησιν ἐν τῷ Σωλεᾷ ἀπὸ τῆς παραμονῆς τῆς ἑορτῆς. Κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ἡ Α.Θ. Παναγιότης.

Ἐκπληρώσας τὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνατεθείσαν αὐτῷ ἐκκλησιαστικὴν ἀποστολὴν ἐπανάκαμψεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος ἀεροπορικῶς τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου, ὑπαντηθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος, Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Ἀπολλωνιάδος κ. Κωνσταντίνου.

Ἡ Α. Σεβασμιότης τὴν ἐπομένην ἀνελθοῦσα εἰς Χάλκην ἐπεσκέφθη τὴν Α.Θ. Παναγιότητα καὶ ἐξέθεσε τὰ περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῶ κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν Συνοδικῇ συγχοροστασίᾳ.

Τὴν Κυριακὴν, 23ην Σ/βρίου, συμπροσευχομένης τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, ἐτελέσθη ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῶ ἡ εἰς Ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου κ. Ἰωακείμ, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος κ. Μελίτωνος καὶ συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν κ. Μαξίμου Γεωργιάδη καὶ κ. Ἱερωνύμου.

Πρὸ τῆς χειροτονίας, ὁ προεξάρχων Ἀρχιερεὺς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν νεοχειροτονούμενον βαθυστόχαστον νουθητήριον προσλαλίαν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα. Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ Νέου Ἀσκητοῦ τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ὄρει τῆς Πιερίας ἐκλάμψαντος, ψαλλομένη τῇ ΚΓ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, μετὰ δύο Παρακλητικῶν Κανόνων. Ἐν Κατερίνῃ 1973, σελ. 86.

Εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῆς ἱερᾶς αὐτῆς Ἀκολουθίας, τὸ ὁποῖον φέρει εἰς τὴν μνήμην μας τὰς ὥρας ἐκεῖνας ἐκδόσεις τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Βενετίας, σημειοῦται, ὅτι «ἐκδίδεται ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1901 Γ' ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, πολλὰς ἐπενεγκόντος βελτιώσεις καὶ τὸν τοῦ Ὁσίου βίον συνθέσαντος, συνεκδιδομένων Ὁἱκων εἰκοσιτεσσάρων τῷ Ὁσίῳ, ποιηθέντων ὑπὸ Γερασίου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, καὶ ἐν ἐπιμέτρῳ Κανόνος Ἰκετηρίου, ποιηθέντος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη».

Ἐνταῦθα πρόκειται, ὡς ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀναγνώστης, περὶ πλήρους corpus τῶν ἀναφερομένων εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ ὁσίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ τῆς Πιερίας λειτουργικῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα προσ-

φέρονται εἰς τὸ φιλακόλουθον πλήρωμα τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς λίαν καλαίσθητον ὁμολογουμένως ἔκδοσιν, ὑπὸ τοῦ πολυγραφωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα.

Ἡ δίχρωμος ἐκτύπωσις καὶ ἡ τυπογραφικὴ ἐπιμέλεια παρουσιάζουν ὄντως μίαν ὑποδειγματικὴν ἔκδοσιν, διὰ τὴν ὁποῖαν δικαιοῦται νὰ σεμνύνεται ὁ ἅγιος Κίτρος, ὅστις παλαιότερον ἐξέδωκεν, ἀριστουργηματικῶς ὄντως, καὶ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Βαρνάβα. Τυπογραφικὰ τινὰ ἀβλεπτήματα εἶναι ἥσσονος σημασίας καὶ δὲν μειώνουν ἐπ' οὐδενὶ τὴν ἀρίστην ἐντύπωσιν ἐκ τῆς φιλοκάλου αὐτῆς ἐκδόσεως.

X.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως,

Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὸ Ν.Δ. 1398 / 1973 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐνοριακὴν θέσιν τῶν Διακόνων τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν:

1) Κοιμήσεως Θεοτόκου Δελβινακίου, 2) Ἀγίου Νικολάου Ἄνω Κονίτσης, 3) Ἀγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Κάτω Κονίτσης, 4) Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου Ἄνω Παρακαλάμου, 5) Ἀγίου Παντελεήμονος Κάτω Παρακαλάμου, 6) Ἀγίου Γεωργίου Καλλιθέας, 7) Ἀγίου Γεωργίου Πηγῆς, 8) Ἀγίου Νικολάου Πωγωνιανῆς, 9) Ἀγίου Νικολάου Δολοῦ, 10) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ποντικατῶν, ὅπως, ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Δελβινακίῳ τῇ 5ῃ Νοεμβρίου 1973

† Ὁ Δρυϊνουπόλεως ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 παράγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Δημητρίου Ν. Σάντας καὶ 2) Ἀγ. Παρασκευῆ Ἀρσακείου, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενων δικαιολογητικῶν, πρὸς κατάληψιν τῶν ἄνω ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 14ῃ Νοεμβρίου 1973

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 34 § 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῳξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγίας Σοφίας, 2) Ἀγίου Βασιλείου καὶ 3) Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1973

† Ὁ Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν τῆς ὑπαρχούσης παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κενῆς τρίτης θέσεως Ἱεροκήρυκος, καλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας πρὸς τοῦτο τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς 20ῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μητροπόλει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Διὰ πλείονας πληροφορίας δύνανται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ἀποτείνωνται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Ἐν Κιλκίς τῇ 27ῃ Ὀκτωβρίου 1973

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου ΧΑΡΙΤΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1) Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 112 τῆς 23ῆς Μαΐου 1973 Ν. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 1398/19-5-1973) «Περὶ συστάσεως Ὄργανικῶν θέσεων Διακόνων, παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

2) Τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν ἡμῶν περὶ συστάσεως Ὄργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως.

3) Τὸν ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμὸν «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κάτωθι Ὄργανικὰς θέσεις Διακόνων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν τῆς περιφερείας ἡμῶν:

α) Δύο θέσεων Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως Ἐρμουπόλεως Σύρου. β) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐρμουπόλεως Σύρου. γ) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Ἐρμουπόλεως Σύρου. δ) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ἐρμουπόλεως Σύρου. ε) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Τριῶν Ἱεραρχῶν πόλεως Τήνου. στ) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου πόλεως Ἄνδρου. ζ) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς πόλεως Μυκόνου. η) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Γεν. Θεοτόκου Πλάκας Νήσου Μήλου, καὶ θ) Μίας θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας Νήσου Κέας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα δικαιολογητικά καὶ Πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου τῇ 6ῃ Ὀκτωβρίου 1973

† Ὁ Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἔτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἔτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητὸς Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἀμυβαῖος ἀντασπασμὸς Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος καὶ Σικελίας (11-14/10/1973).

Γρ. Θ. Στάθης, Ἀδελφικὴ συνάντησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σικελίας (Παλέρμο, 11-14/10/1973).

Αἱ ἐκθέσεις τοῦ Μακ. κ. Ἱερωνύμου καὶ τῶν Σεβ. Προέδρων τῶν Μ.Σ.Ε. πρὸς τὴν συνέλευσιν τῆς Ι.Σ.Ι. περὶ τῶν μετὰ τὸ 1967 πεπραγμένων τῆς Δ.Ι.Σ.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐξοχ. Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρευνῶν.

Μητρ. Μυτιλήνης Ἰσιώβου, Ἡ 25ετηρὶς τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας Ἰουστινιανοῦ.

Μητρ. πρ. Λήμνου Βασιλείου, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐπισκοπῆς Ρέοντος καὶ Πραστοῦ.

Ἰω. Καρμύρη, Καθηγητὸς Παν/μίου, Α' Συνδιάσκεψις τῆς μικτῆς Ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικῆς Θεολ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς.

Μάρκου Σιώτου, Καθηγητὸς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ 150ετηρὶς τῆς Παναγίας τῆς Τήνου.

Ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Αὐτοσυνηδησία καὶ χρέος τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας.

Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, Ὁ Πρωτ. Φέριζ Μπέρι καὶ τὸ ἔργον του.

Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ μετανάστευσις εἰς Δ. Γερμανίαν.

Χαρ. Γ. Σωτηροπούλου, Ἡδονή—Ὀδύνη κατὰ τὸν ἀγ. Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν.

Δ. Μασκίδου, Λόγος εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντος τοῦ Ἀρχ. Που Χρυσάνθου Φιλιππίδου.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.